

ΕΞ

μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

ΥΠΑΡΧΗΣ

ιανουάριος 2002 ■ τεύχος 30ο ■ τιμή: £3.00

Όταν η Δύση
φίμωνε
τις γυναίκες

Ο Τάκης Χ' Δημητρίου
έξω από τα
δόντια για τις
δημοτικές
εκλογές

Κυπριακό:
λύση εν όψη;

Οι ιππότες
του προφήτη και
τα λευκά κελλιά

Αβέβαιο το 2002
για τον Ακάμα

Big Brother
or Pig Brother;

Πίνακας ανακοινώσεων Εξ υπαρχής

- Μπορείτε να επικοινωνείτε με τον Κωστή Αχνιώτη στο τηλέφωνο 99-517413 μετά τις 2.00 το απόγευμα και τα Σαββατοκύριακα.
- Το γραφείο του Εξ υπαρχής είναι ανοικτό κάθε μέρα Δευτέρα ως Παρασκευή από τις 18.00 το απόγευμα μέχρι τις 19.00 ή και πιο αργά ανάλογα με τα κέρφια μας
- Μέσα στα πλαίσια των διευθετήσεων που κάνουμε για να διευκολύνουμε όσους και όσες από σας θέλουν να συνεργαστούν με το περιοδικό καθιερώνουμε πλέον μια «μεγάλη συντακτική συνέλευση» μια φορά στην αρχή κάθε μήνα συνήθως την πρώτη Τρίτη. Η συνέλευση του Γενάρη θα γίνει τη δεύτερη Τρίτη

8-1-2002.

- Επίσης συγκροτούνται μικρές ομάδες εργασίας για ειδικά ενδιαφέροντα όπως οικολογία, οικονομία κλπ.
- Εάν επιθυμεί κάποιος να συμμετέχει στο περιοδικό αλλά δεν έχει πολύ χρόνο θα βρούμε κάτι στα μέτρα του.
- Η εκστρατεία για 200 νέες συνδρομές τους επόμενους μήνες συνεχίζεται. Για κάθε δυο νέους συνδρομητές που εγγράφει κάποιος παίρνει μια συνδρομή εντελώς δωρεάν. Η Προσφορά ισχύει μέχρι τέλος Μαρτίου.

**Μέχρι τέλος Μαρτίου
1+1=3**

Για κάθε δύο νέους συνδρομητές ή νέες συνδρομητρίες που εγγράφετε παίρνετε μια συνδρομή δωρεάν

**Τσε Γκουεβέρα
Κυπριακό
Ημερολόγιο-2002
για τη νεολαία
και όχι μόνο**

Είναι το αποτέλεσμα μιας συνεργασίας Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων που υπηρετούν τον αγώνα του Κυπριακού λαού για επανένωση. Εξέδωσαν και κυκλοφορούν σ' ολόκληρη την Κύπρο, ημερολόγιο με φωτογραφίες του διεθνιστή επαναστάτη Τσε Γκουεβέρα κάτω από το λογότυπο Κυπροκουλτούρα Kibriskültürü. Τιμή £5.00.

Μπορείτε να το βρείτε ή να το παραγγείλετε στο Εξ υπαρχής και σε επιλεγμένα βιβλιοπωλεία.
Τηλ. Επικοινωνίας 99-870859

Για πολλούς ανθρώπους το «χρόνια πολλά και ευτυχισμένος ο καινούριος χρόνος» ακούεται σαν ειρωνεία, αν όχι και σαν σκέπη βρισιά και για πολλούς άλλους βέβαια δεν ακούεται καθόλου διότι η εφαρμογή του «διεθνούς νόμου της νέας τάξης» τους έστειλε κατά χιλιάδες στον άλλο κόσμο. Ο πόλεμος στο Αφγανιστάν που κατ' άλλους τελειώνει και κατ' άλλους αλλάζει μορφή, άρχισε πριν να κλείσουν τα μέτωπα του Κόλπου και των Βαλκανίων ενώ ήδη στην Αργεντινή εμφανίζεται ένας πόλεμος ξεκάθαρα ταξικός ο οποίος πέραν του οικονομικού ζητήματος θέτει ανοικτά και τη σχέση της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης με τη δημοκρατία.

Αλλά ο πόλεμος κατά της διεθνούς τρομοκρατίας σύμφωνα με τον κύριο Μπους τώρα αρχίζει. Τα πολλά καλά του αναμένονται επομένως στον ευτυχισμένο χρόνο που μας έρχεται. Ό,τι έχουμε προλάβει να δούμε είναι μόνο μια μικρή γεύση των όσων μας αναμένουν. Για μας βέβαια που δεν βρισκόμαστε στην Παλαιστίνη. Γιατί εκεί δεν υπάρχουν χειρότερα. Εκεί η μεγάλη νέα επιστήμη του "conflict resolution" θα σύρει μερικούς επιζώντες ανάπηρους να υπογράψουν μια συνθήκη την οποία έχουν ήδη υπαγορεύσει μέχρι εξουθένωσης τα όπλα.

Μέσα σε αυτό το διεθνές πλαίσιο, το πλαίσιο δηλαδή ενός τρίτου ψυχρού παγκόσμιου πολέμου με διάσπαρτες γεωγραφικά και χρονικά εστίες ανάφλεξης, όπως σημειώνουν αρκετοί αναλυτές, εντάσσεται το εξάμηνο της ελπίδας, σύμφωνα με την κυβερνητική τουλάχιστον αντίληψη για τη λύση του Κυπριακού. Θα είναι άραγε το Κυπριακό η εξαίρεση που θα επιβεβαιώσει τον κανόνα ή αντίθετα κάποια νέα Αφγανιστάν θα δημιουργούν νέους λόγους αναστολής;

Χρόνια σας πολλά και ευτυχισμένος ο καινούριος χρόνος.

K.A.

• Όταν η Δύση φέμωνε τις γυναίκες

• Τάκης Χ' Δημητρίου: οι δημοτικές στέλλουν σημαντικά μηνύματα

• Το Κυπριακό και οι επιθύραις συνομιλίες

• Απειλητικό το 2002 για τον Ακάμα

• Οι ιππότες του προφήτη και τα λευκά κελιά

• 2001: η μεγάλη καμπή στη διεθνή οικονομία

Περιοδικό "εξ υπαρχής"
Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Ιανουάριος 2002-Τεύχος 30ο

Διεύθυνση:

Αρχ. Μακαρίου Γ' 127,
Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
Τηλ. 22346061 - 22346160

E-mail:

yparhis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:
Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από
την Επικοινωνία Πολιτών
Γέφυρα Λτδ

Για την σύνταξη
του τεύχους
εργάστηκαν οι:
Ανθούλλα Παπαδοπούλου
Ιωσήφ Παγιατάς
Λούης Ηγουμενίδης
Σταύρος Τομπάζος
Κωστής Αχνιώτης
Ζήνωνας Ποκραϊδης
Χριστίνα Καρατζιά

Για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

Εκτύπωση:
Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
τηλ. 22482361

- 4 ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ
- 6 Όταν στη Δύση φέμωναν τις γυναίκες
- 8 Δημοτικές Εκλογές: Η κυριαρχία της απουσίας
του Παύλου Μ. Παύλου
- 11 Ο Τάκης Χατζηδημητρίου μιλά για τις Δημοτικές Εκλογές
- 16 Κυπριακό: Υπάρχει ευκαιρία;
του Ζήνωνας Ποκραϊδη
- 20 Τι μπορούμε να περιμένουμε από τις συνομιλίες Κληρίδη-Ντενκτάς
του Λούη Ηγουμενίδη
- 24 Αναγνώριση μέσα από το Ιμάμ Μπαϊλνί
του Ιωσήφ Παγιατάς
- 26 Τι άνθρωποι είμαστε εμείς οι Κύπριοι;
του Αρίφ Χασάν Ταχοίν
- 28 Αυτή η γη είναι δική μας
του Izzet Izcın
- 32 Αμερική το κράτος κακοποιός
του Ιωσήφ Παγιατάς
- 36 Απειλητικό το 2002 για τον Ακάμα
της Αντωνίας Λύρα
- 40 Αρκάς: Από το άλμπουμ "Μετά την καταστροφή"
- 42 Η αριστερά έχασε το δρόμο της
του Λάζαρου Χριστοφίδη
- 44 Θέματα επίλυσης συγκρούσεων - Η αφηγηματική διαμεσολάβηση
του Μάριου Ονσιφόρου
- 46 Big Brother or Pig Brother
του Κώστα Σταυριδου
- 49 ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ
2001 ή η μεγάλη καμπή της συγκυρίας
του Michel Husson
- 60 ΘΚΙΑΝΕΜΑΤΑ 14: Οι "Ιππότες του Προφήτη" και τα λευκά κελιά
του Σάββα Μενοίκου
- 62 ΚΑΦΕΝΕΙΟ: Το γήρας ουκ έρχεται μόνον
- 64 ΠΟΙΗΣΗ
της Άνας Μ. Αγαθαγγέλου

Αριστερά και πολιτική

Η προσφυγή ενός απομονωμένου μέχρι πρότινος τουλάχιστο ΔΗΣΥ στη μη πολιτική και στην υποστήριξη οποιουδήποτε «καλού υποψήφιου» ήταν «αποτελεσματική» για τον ίδιο. Αυτό όμως ήταν δυνατό να γίνει διότι ακριβώς δεν υπήρχε οποιουδήποτε «καλός υποψήφιος», όπως άλλωστε ούτε και «κακός» ο οποίος να ενοχλεί το Συναγερμό με οποιοδήποτε σημείο του προγράμματός του. Το ότι η δεξιά επιτρέπει στον εαυτό της να προωθεί το «απολιτικό» είναι

απολύτως φυσιολογικό και το ζούμε αυτό από το μαθητικό συνδικαλισμό μέχρι όλες τις εκφάνσεις της συλλογικής και ιδιωτικής ζωής και τις «τεχνοκρατικά» επιβεβλημένες φιλελευθεροποιήσεις ή ακόμα όταν χρειάζεται στις «υπεράνω πολιτικής» δικτατορίες. Αυτή είναι η δουλειά της Δεξιάς: να απολιτικοποιεί την κοινωνία. Για την Αριστερά όμως το απολιτικό είναι χρονικό ενός προαναγγελθέντος θανάτου. **Α. Πολίτικος**

Εικονικές ευθυξίες και εικονικό κράτος

Στην Κύπρο έχουμε τόσο πολύ πλέξει την πολιτική με τη διπλωματία και νομιμολογία που μας διαφεύγουν και τα στοιχειώδη πλέον. Όταν σου παίζουν τις μωρές παρθένες και διάφοροι προσωπικά ευθυνόμενοι για το πραξικόπημα και την εισβολή τα πράγματα καταντούν εκνευριστικό βάσανο.

Σε αυτό τον άδικο κόσμο η πραγματικότητα ή η εικονικότητα ενός κράτους έχει γραμμική σχέση με το μπόι του. Όσο πιο μικρό είναι το κράτος τόσο οι παραβιάσεις του FIR θα είναι περισσότερες. Κι όταν το μισό σου έδαφος είναι κατεχόμενο έχεις αυξημένη εικονικότητα. Κι άμα πραξικοπηματίες μετέχουν ατιμώρητοι στην πολιτική και δημόσια ζωή η εικονικότητα του κράτους καλά κρατεί. Κι όταν ένα σωρό περιουσίες είναι δεσμευμένες γιατί είναι τουρκοκυπριακές τα πράγματα δεν πάν καλύτερα. Κι άμα δεν εντοπίζεται ένα ξεπλυμένο δολάριο το κράτος δεν γίνεται πιο πραγματικό όπως ούτε κι όταν οι ροζ βίζες γίνονται ανέκδοτο. **Α. Βλαβής**

Ουά Ουά εμπόριο βρεφών Ουαί Ουαί τοις υποκριταίς

Για να μεγαλώσεις ένα παιδάκι μέχρι τα είκοσι του στη Ρουμανία είναι αμφίβολο αν χρειάζονται δέκα χιλιάδες λίρες. Για να υιοθετήσεις νομότυπα ένα ρουμανάκι που λιμοκτονεί σε ένα ρουμανικό ορφανοτροφείο χρειάζονται τόσα ή και περισσότερα αν είσαι πολύ επιλεκτικός κι αν σε πάρουν πρέφα. Συνήθως παίρνει επτά-οκτώ χιλιάδες λίρες ένας ρουμάνος δικηγόρος που εκπροσωπεί ένα ίδρυμα υιοθεσίας, τρεις-τέσσερις χιλιάδες πάνε σε δυο ταξίδια του ζεύγους και ενδεχομένως χρειάζονται και δυο-τρεις σε έκτακτα μπάζισια. Ένα μεγάλο μέρος των λεφτών που δίνονται στο δικηγόρο δίνονται και χωρίς απόδειξη ή με έμβασμα σε λογαριασμό του εξωτερικού -όχι της Ρουμανίας ή της Κύπρου- και πάλι χωρίς απόδειξη. Πριν τη διακρατική

συμφωνία Κύπρου-Ρουμανίας το 97 και το νέο νόμο περί υιοθεσιών του 98, ο ερχομός Ρουμάνων για να γεννήσουν στην Κύπρο και να δώσουν το παιδί για υιοθεσία κόπιζε λιγότερα. Τώρα η παρανομία εξήχθη στη Ρουμανία. Αλλά παραμένει ότι ένα παιδάκι κοστίζει γύρω στις δέκα χιλιάδες λίρες. Πέραν αυτού παραμένει το γεγονός ότι στο κυπριακό χωριό θα πρέπει να ασχοληθούμε πιο σοβαρά με θέματα εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας σε θέματα ηθικής που αφορούν στις σύγχρονες απαιτήσεις της ζωής και, για να κάνουμε αναφορά και σε θέματα όπως τα της τράπεζας σπέρματος, σε θέματα ηθικής που θέτει η επιστημονική πρόοδος. Τα ανάλογα για τη νοοτροπία νομοθετών και πολιτών. **Α. Βόλος**

Πολιτική και πολιτικοί

Όταν ένα πολιτικό σχήμα επικεντρώνει την προεκλογική του εκστρατεία στην «πολιτικότητα» του υποψηφίου του και ο αντίπαλος του στην «αποτελεσματικότητα» του και επικρατεί ο δεύτερος, ο απολογισμός για την πολιτική δεν είναι κολακευτικός. Θα μπορούσε να οδηγήσει όμως σε αποτελεσματική αυτοκριτική. Αυτή τη βδομάδα δεν ακούσαμε τίποτα, μπορεί όμως να ακούσουμε την άλλη. Είναι πάντως χρήσιμο να απαντηθεί και το εξής ερώτημα. Σε π άραγε διαφέρει το πρόγραμμα του «πολιτικού» υποψηφίου από το πρόγραμμα του «απολιτικού»; **Α. Πολίτικος**

Η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση στους ρυθμούς του αργεντινικού ταγκό

Η Αργεντινή δεν είναι όποια κι όποια χώρα του Τρίτου Κόσμου. Κατά καιρούς θεωρήθηκε και ως οικονομία υπόδειγμα ανάπτυξης. Ωστόσο αρκετοί αναλυτές, ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό προέβλεπαν τη χρεοκοπία της. Αιτία το δυσβάστακτο εξωτερικό της χρέος, το οποίο κατάφεραν μεν οι σοφοί καθοδηγητές της λιτότητας να μειώσουν, πλην όμως ξεκαρβάλωσαν την οικονομία και την κοινωνία. Έτσι πριν ο αλέκτωρ λαλήσει τρεις τα κάπιας αμήχανα μετά την πτώση των διδύμων, κοινωνικά φόρα επανέρχονται στην επικαιρότητα με το καιρίο των επισημάνσεων τους αναφορικά ιδιαίτερα στο χρέος του Τρίτου Κόσμου και το χάσμα Βορρά - Νότου. Ζητούμενο τώρα για τους Αργεντινούς είναι η διεθνής αλληλεγγύη για το ψωμί και ως συνήθως για την ελευθερία. Είναι αυτά θέματα σημαντικά για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας. **Α. Χρήστος**

Βολκάν: Παίρνοντας τη σκυτάλη από τη Νατζιάκ

Χαμένοι μέσα στην ευμάρεια και τον καταναλωτισμό μας, καθόλου ή πολύ λίγο προσέκοιμε τι συμβαίνει στα κατεχόμενα, μη συνειδητοποιώντας ότι κάποιες εξελίξεις "πέρα από το φράκτι", μπορούν να επηρεάζουν και τη δική μας ζωή. Σ' αυτό συμβάλλει και το γεγονός ότι τείνει να ξεθωριάσει η αίσθηση ότι και οι Τουρκοκύπριοι αποτελούν μέρος του κυπριακού λαού και έχουν την ίδια με μας πατρίδα. Ακόμα μια λαθάνουσα, έστω, αποδοχή του "εμείς από δω και εκείνοι από κει". Ως αποτέλεσμα, παρά τα εύπλα συνθήματα για απελευθέρωση και επιστροφή φαίνεται να έχουμε ουσιαστικά κληροδοτήσει το Βόρειο μέρος της χώρας και τους Τουρκοκύπριους στην Τουρκία και τις επιδιώξεις του κ. Ντενκτάς.

Κι όμως οι εξελίξεις στα Κατεχόμενα δεν είναι χωρίς σημασία, έτσι που αν εγίνοντο σωστά αντιληπτές και ορθά αξιολογούντο και αξιοποιούντο θα μπορούσαν δυνητικά και τους Τουρκοκύπριους και τους Ελληνοκύπριους να βοηθήσουν.

επιβολή εξουθενωτικών προστίμων, η κατάσχεση των εκτυπωτικών μηχανημάτων και η κατάσχεση των προσωπικών περιουσιακών στοιχείων, αποτελούν μια καθημερινά στοιχεία της ζωής του γνωστού δημοσιογράφου και εκδότη της πρώην Αντιγρα, και νυν λόγω των γεγονότων Afrika, Sener Levent, του οποίου "το έγκλημα" ουσιαστικά στο ότι αγωνίζεται για μια ομόσπονδη Κύπρο απαλλαγμένη από την τουρκική κατοχή και που θα ενταχθεί άμεσα στην Ευρώπη. Θα ήρπε να συνειδητοποιήσουμε ότι αφής σημάδι η Volkan παίρνει τη σκυτάλη από τη Νατζιάκ, κινδυνεύουν να καθούν στα κατεχόμενα οι φωνές για μια ενωμένη Κύπρο, απαλλαγμένη από κτηδεμονίες και ότι μαζί με κείνο των Τουρκοκυπρίων επηρεάζεται και το δικό μας μέλλον, των Ελληνοκυπρίων, Θα ήρπε η Κυβέρνηση να δώσει την πρέπουσα σημασία σ' αυτά που συμβαίνουν, να προβεί εκ του εμφανούς ή του αφανούς στις αναγκαίες ενέργειες στο εξωτερικό και να καθίσει να προδιαγράψει επιτέλους αυτό που λείπει παντελώς: Ολοκληρωμένη πολιτική για τους Τουρκοκύπριους. Η έναρξη του νέου κύκλου συνομιλιών καθόλου δεν αναιρεί αυτή την ανάγκη. **Τ.Π.**

Η επαναπροσέγγιση αναζητά δρόμους

Ο πιο ζωντανός εν δυνάμει τουλάχιστον κινηματικός χώρος είναι τα τελευταία χρόνια, χρόνια πολιτικής άπνοιας, ο χώρος της επαναπροσέγγισης. Κι εδώ όμως πολλές φορές ένα αίσθημα ασφυξίας κυριαρχεί. Αυτό οφείλεται βέβαια σε πολλούς λόγους και οπωσδήποτε στο πιο σημαντικό, τη γραμμική αντιπαράταξη, τη χωριστή ανάπτυξη των κοινοτήτων ακόμα και σε επίπεδο νοοτροπίας κ.α. Όμως είναι σαφές και είναι καιρός να λεχθεί για να πάμε παρακάτω, ότι η ουστηματική παραγνώριση του πολιτικού στόχου και της ιδεολογίας εμποδίζει το χώρο να «πάρει τις ευθύνες του» βάζοντας συγκεκριμένους πολιτικούς στόχους. Και για να είμαστε πιο σαφείς αυτό δεν αφορά τους Τουρκοκύπριους οι

οποίοι κατάφεραν να δέσουν την επαναπροσέγγιση με κάθε έκφανση της καθημερινής τους ζωής στην οικονομία, την παιδεία, την κοινωνία, την ιδεολογία αλλά τους Ελληνοκύπριους επαναπροσεγγιστές οι οποίοι βολοδέρνουν μέσα σε μία ασάφεια τοποθέτησης χαρακτηριστική του ελληνοκυπριακού πολιτικού χωριού και της ευελιξίας του. Πότε ο Ελληνοκύπριος επαναπροσεγγιστής είναι πολίτης και πότε διπλωμάτης. Πότε είναι αγωνιστής και πότε μπίζνις μαν. Πότε είναι έτοιμος να πεθάνει και πότε είναι σύμβουλος του ενός ή του άλλου κατεστημένου. Πότε είναι οραματιστής και πότε σουβλιτζής (αυτό τουλάχιστον είναι και κλασικά κυπριακό). **Α. Χρήστος**

Ε Π Ι Σ Η Μ Ο Τ Η Τ Α

Ε Π Ι Σ Η Μ Ο Τ Η Τ Α

Όταν στη Δύση φίμωναν τις γυναίκες

«Αν δεν υπάρχω για τον εαυτό μου, τότε για ποιον υπάρχω; Αν υπάρχω μόνο για τον εαυτό μου, ποιος είμαι; Αν όχι τώρα, τότε πότε;»

Ταλμούδ

Βλέπουμε κι ακούμε συχνά τον τελευταίο καιρό, μετά την 11η Σεπτεμβρίου, για την κακοποίηση και τα ανύπαρκτα δικαιώματα των γυναικών του Αφγανιστάν. Γεγονός, βεβαίως, γνωστό και καταγεγραμμένο από ευαίσθητους δέκτες (Διεθνής Αμνηστία, φεμινιστικές οργανώσεις κ.α.) χρόνια τώρα. Κανείς και καμιά δεν δικαιούται λοιπόν να δηλώνει άγνοια και να χύνει κροκοδείλια δάκρυα...

Βλέποντας λοιπόν σε όλα τα ελληνικά κανάλια το φιμμάκι με τη βάνουσα συμπεριφορά και τελικά το θάνατο της Αφγανής στο στάδιο της Καμπούλ, θυμήθηκα πως είχα διαβάσει κάποτε στο περιοδικό «Ελληνίς» του 1922 ένα άρθρο με τίτλο: «Φίμωτρα δια τας γυναικάς».

Ο τίτλος αυτός, βεβαίως, θα σας εκπλήξει. Λίγοι και λίγες θα είναι εκείνοι/ες, οι οποίοι/ες θα φανταστούν ότι πρόκειται για πραγματικό γεγονός.

Βλέπεις, ακόμα και σήμερα δεν έχει εξαλειφθεί η καταπίεση, η υποτίμηση και συχνά ο εξευτελισμός που υφίστανται οι γυναίκες λόγω του φύλου τους σ' Ανατολή και Δύση. Θα μπορούσαμε ακόμα να πούμε πως στη σημερινή εποχή απειλούνται με κατάργηση πολλά κεκτημένα με παλιότερους αγώνες του γυναικείου κινήματος, με την επαναφορά του σεξισμού στο δημόσιο λόγο, όπως αυτά που είχαν ακουστεί, από γνωστό άνθρωπο του θεάτρου και κατά δήλωσή του αριστερό, για τους βια-

σμούς των Κοσοβάρων γυναικών, ούτε λίγο ούτε πολύ «τα θέλανε» μας είχε πει.

Ας δούμε λοιπόν μερικά λείψανα ενός θολού παρελθόντος «κατά το οποίον το ήμισυ του ανθρωπίνου γένους μετεχειρίζετο την δύναμίν του και τα δέθεν δικαιώματά του δια να τυραννή και γελοιοποιή το άλλο ήμισυ» όπως έλεγε ο Jean Finot στο περιοδικό Revue Mondale (ανασκόπηση της χρονιάς) 13 Δεκεμβρίου 1919 Les Muselières pour femmes (φίμωτρα για τις γυναίκες).

Από όλα τα ελαττώματα εκείνο, για το οποίο κατηγορήσαν και κατηγορούν ιδιαίτερος τις γυναίκες είναι εκείνο της φλυαρίας και της κακογλωσσίας, βγάζοντας ακόμα και γνωμικά του είδους: «Η γλώσσα των γυναικών είναι το σπαθί των και δεν σκουριάζει ποτέ». Κατά τον 18ο αιώνα φαίνεται πως δεν αρκέσθηκαν απλώς σε αυτήν την κατηγορία, αλλά αποφάσισαν να φθάσουν και σε πράξεις ενός ακραίου μισογυνισμού: σκέφτηκαν λοιπόν και κατασκεύασαν ένα είδος φίμωτρου για τις γυναίκες.

Την πρωτιά σ' αυτή την κατασκευή και χρήση είχε η Αγγλία. Διάφοροι ιστορικοί, συγγραφείς αλλά και ο ποιητής Byron, αναφέρουν τα συγκεκριμένα φίμωτρα και τα περιγράφουν ως εξής: αποτελούντο από ένα κύκλο, ο οποίος έκλεινε με κλειδαριά και εφαρμόζονταν στο κεφάλι της κατηγορούμενης, επίσης περιείχε μία μετάλλινη γλώ-

«Επιληρώθη δια την επισκευήν του φιμώτρου διά τας οξυθύμους γυναίκας και την αγοράν δύο σχοινίων δια τας ίδιας ένα σελλίνη και ένδεκα πένες»

σα, η οποία τοποθετούμενη μέσα στο στόμα της «γλωσσούς» εμπόδιζε κάθε κίνηση της γλώσσας. Εάν η ταλαιπωρη γυναίκα προσπαθούσε να μιλήσει ή να ζητήσει χάρη, αισθανόταν τόσο φρικτούς πόνους, ώστε αναγκαζόταν να παύσει, πολλές φορές δε λιποθυμούσε από τους πόνους. Ένας Άγγλος συγγραφέας της εποχής αναφέρει ονομαστικώς την Anne Bidlestone, την οποία περιέφερε ένας χωροφύλακας στην πόλη, με αλυσίδα: η μετάλλινη γλώσσα είχε τόσο πληγώσει την

δύστυχη γυναίκα, ώστε το αίμα έρεε διαρκώς από το στόμα της. Τα φίμωτρα συνήθως ήταν κρατικά. Έτσι λοιπόν στο βιβλίο εξόδων της πόλης Worcester, όπως αναφέρει η Κ. Ζέγγελη η οποία γράφει το άρθρο, υπάρχει αυτή η παράγραφος: «1658- επιληρώθη δια τας οξυθύμους γυναίκας και την αγοράν δύο σχοινίων δια τας ίδιας ένα σελλίνη και ένδεκα πένες». Κάτι ανάλογο με τα φίμωτρα εφαρμόζονταν τότε στα γυναικεία μοναστήρια της Γαλλίας, όπου κλειδω-

ναν το στόμα των μοναχών με κλειδαριά, το κλειδί δε φύλαγε πολύ καλά η γηουμένη. Βεβαίως οι Ταλιμπάν δεν χρειάζονται μεταλλικά εργαλεία, κλειδιά ή φίμωτρα, τους αρκεί η μπουρκα που μαζί με την γυναικεία σωπή επιβάλλει και τη μειωμένη όραση. Ποιος ισχυρίζεται, άλλωστε, ότι τα αλλοτινά περιεργα δεν είναι και σημερινά και προφανώς όχι μόνο στο Αφγανιστάν.

Από την εφημερίδα «Εποχή»

Δημοτικές εκλογές: Η κυριαρχία της απουσίας

του Παύλου Μ. Παύλου

(Α) Η απουσία της πολιτικής στην «πολιτικοποίηση» των εκλογών

Η συγκρότηση του μετώπου της αντιπολίτευσης στις δημοτικές εκλογές ξεκίνησε από μια κυρίαρχη λογική. Αυτή η λογική δεν ήταν πολιτική. Ήταν εξουσιαστική. Ο βασικός προσανατολισμός ήταν και είναι οι Προεδρικές εκλογές. Γι' αυτό και οι δημοτικές εκλογές, στην αντίληψη των ηγεσιών του ΑΚΕΛ, του ΔΗΚΟ και του ΚΙΣΟΣ, ήταν απλά η αφορμή και η ευκαιρία να συμπληρωθεί και να δοκιμαστεί το απαραίτητο μέτωπο εκλογικών δυνάμεων. Αυτό μπορεί να ακούγεται περίπου αυτονόητο —εδώ καταντήσαμε— όμως αυτό ακριβώς είναι που έκανε και τη διαφορά, ώστε να υπάρξει η σχετική αποτυχία στις εκλογές. Οι «τρεις», μπαίνοντας στη δαιδαλώδη διαδικασία της σύμπλης συμμαχίας, όφειλαν να γνωρίζουν πως οι δυσκολίες θα ήταν πολλές και οι αντιδικίες αναμενόμενες. Αν αυτές οι αντιδικίες ήταν το μόνο που έμενε στους πολίτες ως γεύση, αν δεν υπήρχε και κάτι άλλο να προταθεί και να προβληθεί, τότε με μαθηματική ακρίβεια ο λαός θα εισέπραττε το μήνυμα που τελικά εισέπραξε. Ότι δηλαδή δεν πρόκειται για τίποτε άλλο παρά για ένα χονδροειδές πάρε-δώσε σε επίπεδο δήμων. Που αν πετύχει θα φέρει στην καλύτερη περίπτωση ένα νέο πάρε-δώσε για τον προεδρικό θώκο και τα μετεκ-

λογικά υπουργεία. Τίποτε άλλο. Αυτά είχαν λεχθεί πολύ έγκαιρα, αρκετά πριν τις δημοτικές εκλογές. Επομένως δεν υπάρχει η δικαιολογία ότι πρόκειται για εκ των υστέρων θεωρητικές διαπιστώσεις. Το δυστύχημα είναι ότι οι «τρεις» δεν είχαν πολιτική πρόταση, γιατί η κυρίαρχη αντίληψη μέσα στα τρία κόμματα της αντιπολίτευσης δεν μπορούσε να την παράξει. Και το χειρότερο, δεν μπορούσε να συλλάβει καν την ανάγκη ύπαρξής της. Γιατί αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, θα είχαμε έστω μια ξέπνοη αντιγραφή ευρωπαϊκών ή άλλων προτάσεων και μοντέλων μεταφοράς εξουσίας στην τοπική αυτοδιοίκηση. Έτσι, για να υπάρχει τουλάχιστον ως άλλοθι η πολιτική πρόταση, δίπλα από το πάρε-δώσε στη διανομή δήμων. Πορευόμαστε, υποτίθεται, προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αρρυθμίες στην επαφή του πολίτη με την πολιτική των κομμάτων, είναι φαινόμενο που απασχολεί πολλές χώρες-μέλη της. Η τάση που υπάρχει είναι να προωθούνται προτάσεις που λειτουργούν αντίρροπα προς τα μεγάλα μεγέθη, με μεταφορά πόρων και εξουσιών στις περιφέρειες. Όταν τα οικονομικά μεγέθη καθορίζουν την πολιτική, όταν η παγκοσμιοποίηση μεταφέρει τις αποφάσεις σε μακροεπίπεδα, όταν οι κυβερνήσεις εκχωρούν εξουσίες στις

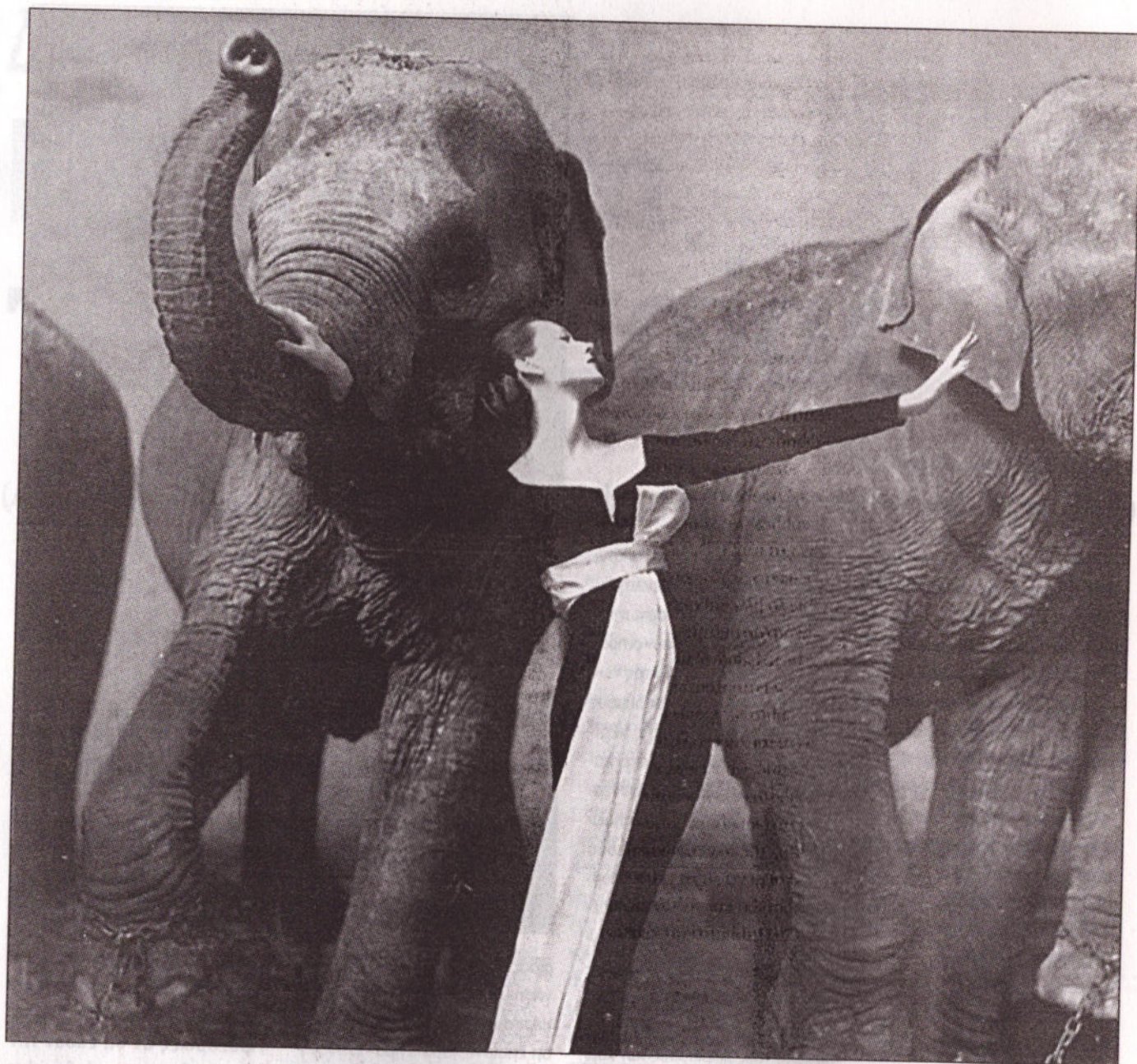
Βρυξέλλες, η μόνη ελπίδα διατήρησης ψηφιατών δημοκρατίας, κοινωνικής ευαισθησίας αλλά και στοιχειώδους λειτουργικής ευελιξίας, είναι η ενίσχυση των περιφερειακών και τοπικών αρμοδιοτήτων. Αυτό μένει γράμμα κενό αν δεν συνοδεύεται από θεσμική κατοχύρωση, που και αυτή προϋποθέτει τη διάθεση των πολιτικών «κορυφής» να εκχωρήσουν εξουσία προς τα κάτω. Σ' αυτό ακριβώς το επίπεδο θα έπρεπε να κάνουν τη διαφορά τα κόμματα του προοδευτικού χώρου. Γιατί η περιφερειακή-τοπική εξουσία είναι ο δυνάμει επαρκής σύμμαχός τους στο διπλό αντίπαλο που έχουν ιδεολογικά: Το συντηρητισμό του κρατικού συγκεντρωτισμού και τη νεοφιλελεύθερη αδιφραγία του κεφαλαίου («διωκτική πρωτοβουλία» για να μιλάμε και... πολιτικώς ορθά). Μετεκλογικά, τα κόμματα της αντιπολίτευσης θα κάνουν τις αναλύσεις τους τόσο για τις απώλειες σε επίπεδο δημοτικών συμβουλίων, όσο και για τις αποτυχίες σε διάφορους δήμους —ή τις παρολίγον αποτυχίες σε άλλους. Μπορεί κανείς εκ των προτέρων να είναι βέβαιος ότι αυτές θα είναι καθαρά τεχνικού και καθόλου πολιτικού χαρακτήρα (Φταίει η «καλαρή ψήφος» των δημοτικών εκλογών, φταίει που αργήσαμε να υποδείξουμε υποψηφίους, φταίει ο... Χατζηπετρίτης).

(Β) Η τυφλή άρνηση και ποιος τη συντηρεί

Αν ρίξει κανείς μια ματιά στα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών, ιδιαίτερα σε επίπεδο δημάρχων, θα διαπιστώσει πως ευσταθούν οι πρώτες διαπιστώσεις της νύχτας των εκλογών: Ήταν σε πολλούς δήμους σαφής η τάση σημαντικής μερίδας ψηφοφόρων να αποστασιοποιηθούν από τη δημοτική συνεργασία των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Πιθανότατα είχαμε δύο ειδών αντιδράσεις: Την αντικομματική ψήφο ως έκφραση της πεποίθησης ότι οι εκλογές αυτές πράγματι δεν θα έπρεπε να έχουν κομματικό χαρακτήρα, και την ψήφο δυσαρέσκειας απέναντι στους συγκεκριμένους χειρισμούς των κομμάτων της αντιπολίτευσης, απέναντι δηλαδή στο μήνυμα «καμισμού» που άθελά τους εξέπεμψαν. Και για τις δύο περιπτώσεις σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε το χαμηλό ενδιαφέρον των πολιτών. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, ο κόσμος ελάχιστα ασχολήθηκε ή παρακολούθησε την προεκλογική διαδικασία. Αν μέναμε μέχρις εδώ, θα δικαιώναμε ίσως τις τεχνικού χαρακτήρα αιτιάσεις. Όμως, αν προχωρήσουμε στο τι κάνει κανείς μπροστά σε μια τέτοια κατάσταση, τότε τα πράγματα αλλάζουν. Γιατί, δεν αρκεί να διαπιστώσουμε πως εκ μέρους σημαντικής με-

ρίδας δημοτών υπήρξε «τυφλή άρνηση». Ναι, πράγματι, σε μερικές περιπτώσεις αυτή η τυφλή άρνηση έπαιρνε χαρακτήρα πρωτόγονο, με στροφή στο πλθίο για να πμωρηθεί το λανθασμένο. Αλλά, αυτή η νηπιακή κατάσταση αντιδράσεων δεν είναι μονόδρομη ευθύνη των ψηφοφόρων. Έχει και την άλλη της πλευρά, που είναι η απουσία πολιτικού λόγου πειστικού, ο οποίος θα ανέτρεπε τα δεδομένα. Ένας μόνο τρόπος υπήρχε ώστε τα κόμματα της αντιπολίτευσης να πείσουν ότι τίποτε δεν είναι «μη πολιτικό» και ότι οι δημοτικές εκλογές είναι πολιτικές εκλογές: Να εκφέρουν τα ίδια πολιτικό λόγο, να πείσουν ότι έχουν πολιτική πρόθεση για ουσιαστικές αλλαγές στο πλαίσιο της λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης, και να δεσμευτούν με αυτές. Για να τις προωθήσουν ως κόμματα, στη Βουλή και μετά τις Προεδρικές αν θα έχουν την εξουσία. Διαφορετικά, δεν είχε κανένα νόημα να προσπαθούν να πείσουν ότι αυτές οι εκλογές έχουν πολιτικό χαρακτήρα. Ακόμη χειρότερα, όσο προσπαθούσαν να πείσουν για την ορθότητα της «κομματικοποίησης» των εκλογών, τόσο ανακόλουθοι φαινόταν και τόσο πιο αφερέγγυοι γίνονταν. Γιατί είναι ανακολουθία (για να μην πούμε τίποτε χειρότερο) να προσπαθείς να πείσεις ότι οι εκλογές έχουν πολιτικό χαρακτήρα, όταν την ίδια στιγμή εσύ τους δίνεις καθαρά τεχνικό, λογιστικό ή εμπορικό χαρακτήρα. Απολίτικη πολιτική, γίνεται! Να που έγινε!

(Γ) Αναλόγως καλά

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, θα πρέπει να θεωρείται μάλλον ευτυχές το συνολικό αποτέλεσμα για την αντιπολίτευση. Πατί το να έχεις κάνει τα πάντα για να αυτοκαταρτηθείς, να πείσεις ότι δεν έχεις και δεν είσαι προοπτική, και τελικά να εξασφαλίζεις τα αποτελέσματα που εξασφάλισες, είναι επιτυχία.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, θα πρέπει να θεωρείται μάλλον ευτυχές το συνολικό αποτέλεσμα για την αντιπολίτευση. Πατί το να έχεις κάνει τα πάντα για να αυτοκαταρτηθείς, να πείσεις ότι δεν έχεις και δεν είσαι προοπτική, και τελικά να εξασφαλίζεις τα αποτελέσματα που εξασφάλισες, είναι επιτυχία.

Από την άλλη, όμως, πίσω από τους αριθμούς και τα φαινόμενα μπορεί να κρύβεται και κάτι άλλο, που αφορά άμεσα τις Προεδρικές: Η αποτυχία των «τριών» μπορεί να περιορίστηκε επειδή εξαντλήθη-

καν κάποια πολύτιμα «αποθεματικά». Όπως για παράδειγμα η επιθυμία μερίδας παλιών ψηφοφόρων του ΚΙΣΟΣ (που δεν το ψήφισαν στις Βουλευτικές) να εξιλετωθούν για τη δραματική του πτώση στο 6,5%, η όχι και τόσο επιτυχημένη προεκλογική πολιτική του ΔΗΣΥ, η δυσaréσκεια απέναντι στην Κυβέρνηση, και τα όμοια. Όλα αυτά, βέβαια, είναι υποθέσεις. Καμιά στατιστική δεν μπορεί να τα επιβεβαιώσει ή να τα διαψεύσει με βεβαιότητα. Ίσως και να μην έχει εξάλλου και ιδιαίτερη σημα-

20. 12. 2001

Ο ΤΑΚΗΣ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΙΛΑ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΗ ΑΧΝΙΩΤΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

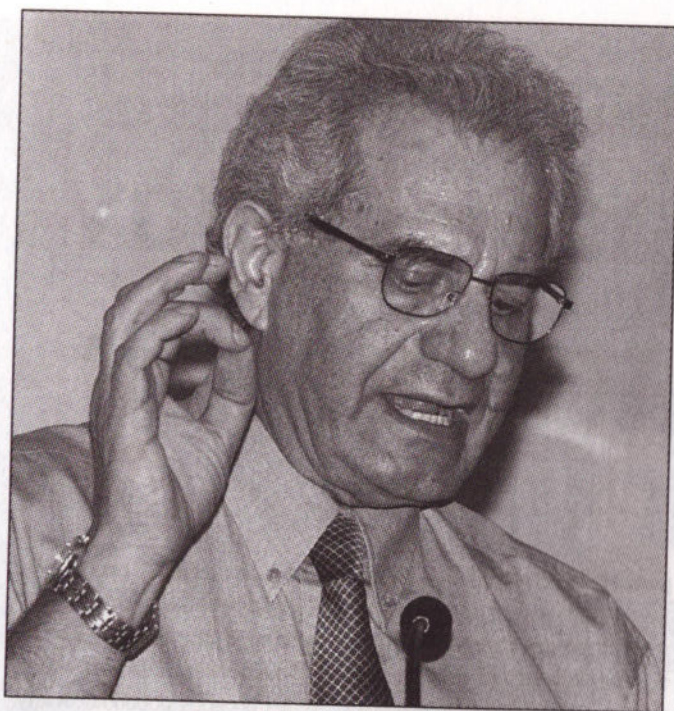
Οι ηγεσίες παραγνώρισαν λαϊκές ευαισθησίες

Παρόλο που είναι ένα σωρό ζητήματα που τρέχουν θα ήθελα κ. Χατζηδημητρίου να σταθούμε στις δημοτικές εκλογές και βλέπουμε στο μέλλον τα υπόλοιπα. -Να ξεκινήσουμε από τις δημοτικές και... -Ποια είναι τα βασικά συμπεράσματα, έτσι πολύ χονδρικά; Τα βασικά σημεία που πρέπει κάποιος να δει τελοσπάντων. -Το πρώτο που θα ήθελα να σημειώσω είναι ότι οι δημοτικές εκλογές κυριαρχήθηκαν από την προσπάθεια των τριών κομμάτων της αντιπολίτευσης να συνεργαστούν, και στο τέλος κατάφεραν να συντονίσουν μέσα στα πλαίσια μιας τριμερούς συνεργασίας την κάθοδό τους στις δημοτικές. Πιστεύω ότι εξάντλησαν πολλές προσπάθειες εις το να επιτύχουν μια συνεργασία σε επίπεδο κορυφής, σε επίπεδο ηγεσίας, σε επίπεδο μηχανισμών και παραγνώρισαν λαϊκές ευαισθησίες, παραγνώρισαν την κοινωνία και άφησαν σε δεύτερη θέση το θέμα των ανθρώπων, ιδιαίτερα εκείνων που θα έπαιζαν και πρωταγωνιστικό ρόλο στις δημοτικές και σε κάποια έκταση μπορώ να πω και στις κοινοτικές εκλογές. Γιατί ανάλογα φαινόμενα με τις δημοτικές εκλογές είχαμε και στις κοινοτικές. -Δεν είναι περίεργο όμως; Δηλαδή πριν ακόμα να γίνουν οι εκλογές ήταν σαφές ότι, κατ' αρχήν ένα μέρος του τύπου αντιμετώπιζε αυτή την προσπάθεια συνεργασίας σαν ένα παιχνίδι διαμοιρασμού των δή-

μων. Με άλλα λόγια δεν κυριάρχησε η πρόθεση κάποιου προγράμματος στη διάρκεια τούτης της διεργασίας για τη σύμπληξη της τριμερούς. Και επίσης ήταν σαφές ότι όταν καθυστερείς πολύ και δίνεις μηνύματα αναποφασιστικότητας, αυτό το πληρώνεις κάποια στιγμή. Λοιπόν, μου κάνει εντύπωση πως αυτοί οι τρεις, ας πούμε σοφοί ηγέτες των κομμάτων δεν είδαν αυτό το θέμα, στην ώρα του. -Ναι, οι ηγεσίες των κομμάτων εξάντλησαν τις δυνατότητές τους στον δήμο θα πάρει ο κάθε ένας. Δηλαδή, αντιμετώπισαν την υπόθεση των δήμων ως μια υπόθεση, όχι διαμοιρασμού, αλλά ως μια υπόθεση που θα αντιμετωπιζόταν τελικά, από το κάθε κόμμα ξεχωριστά. Με μια διασφάλιση από πλευράς των άλλων συνεργαζομένων κομμάτων. Ενώ, το σωστό θα ήταν, να κάθονταν οι τρεις ηγεσίες και να εξέταζαν από κοινού τί συμφέρει εις την τριμερή συνεργασία, ποιες λύσεις θα συνέφεραν στην τριμερή συνεργασία, ποιες λύσεις θα πστήριζαν ως σύνολο και όχι ως κατακερματισμένες πολιτικές δυνάμεις. Εάν προχωρούσαν με τη λογική της εξυπηρέτησης του κοινού συμφέροντος θα οδηγούνταν σε λύσεις σύμφωνες με τις κοινωνικές απαιτήσεις. Με την αποσπασματική αντιμετώπιση, ώστε το κάθε κόμμα να δίνει τις δικές του λύσεις, οδηγηθήκαμε στο σημείο της κατανομής δήμων χωρίς υποψήφιους δημάρχους. Και ασχολούμασταν εκ των υστέρων να

βρούμε ανθρώπους οι οποίοι θα μπορούσαν να διαδραματίσουν αυτό το ρόλο. Σ' αυτό δε, οφείλονται και οι καθυστερήσεις και οι αντινομίες οι οποίες παρουσιάστηκαν. -Μήπως, όμως, ήταν υποχρεωτικό να γίνει έτσι; Διότι, αυτό που εισήγαγε προϋποθέτει μια δυνατότητα ευρείας πολιτικής συμφωνίας. Δεν φαντάζομαι να μην το είχαν σκεφτεί. Υποθέτω ότι είχαν πρόβλημα πάνω σε αυτό το σημείο. Δεν είχαν κοινή πολιτική βάση και κυρίως κοινή πολιτική βάση σε ό,τι αφορά το θέμα της αυτοδιοίκησης. -Αυτό ήταν το τελευταίο σημείο που απασχολούσε τους αρχηγούς, και εδώ που τα λέμε κάποια κοινή βάση υπήρχε διότι ήταν τρία αντιπολιτευόμενα κόμματα με πολλά κοινά στοιχεία μεταξύ τους: ιστορικά, πολιτικά, θεσμικά. Δεν υπήρχε καμία διαφωνία πάνω στα θέματα ούτε πριν, ούτε μετά τις εκλογές, ούτε πριν ούτε μετά τον καθορισμό των υποψηφίων μεταξύ των κομμάτων σε ό,τι αφορά τις τοπικές αρχές. Έτσι μπορώ να πω ότι αν υπάρχει κάτι είναι ότι δόθηκε μικρότερη σημασία στις διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται μέσα στην κοινωνία μας από ό,τι έπρεπε. Δηλαδή, δεν έχουν αντιληφθεί ότι υπάρχει μια νέα γενιά η οποία δεν είναι τόσο προσκολλημένη στις κομματικές ηγεσίες. Δεν έχουν λάβει υπόψη ότι υπάρχουν πλέον στην Κύπρο θεσμοί, οι οποίοι αναδεικνύουν μέσα στην κοινωνία άλλες προτεραιότητες. Δεν έλαβαν υπόψη ότι υπάρχουν οργανισμοί

βρούμε ανθρώπους οι οποίοι θα μπορούσαν να διαδραματίσουν αυτό το ρόλο. Σ' αυτό δε, οφείλονται και οι καθυστερήσεις και οι αντινομίες οι οποίες παρουσιάστηκαν. -Μήπως, όμως, ήταν υποχρεωτικό να γίνει έτσι; Διότι, αυτό που εισήγαγε προϋποθέτει μια δυνατότητα ευρείας πολιτικής συμφωνίας. Δεν φαντάζομαι να μην το είχαν σκεφτεί. Υποθέτω ότι είχαν πρόβλημα πάνω σε αυτό το σημείο. Δεν είχαν κοινή πολιτική βάση και κυρίως κοινή πολιτική βάση σε ό,τι αφορά το θέμα της αυτοδιοίκησης. -Αυτό ήταν το τελευταίο σημείο που απασχολούσε τους αρχηγούς, και εδώ που τα λέμε κάποια κοινή βάση υπήρχε διότι ήταν τρία αντιπολιτευόμενα κόμματα με πολλά κοινά στοιχεία μεταξύ τους: ιστορικά, πολιτικά, θεσμικά. Δεν υπήρχε καμία διαφωνία πάνω στα θέματα ούτε πριν, ούτε μετά τις εκλογές, ούτε πριν ούτε μετά τον καθορισμό των υποψηφίων μεταξύ των κομμάτων σε ό,τι αφορά τις τοπικές αρχές. Έτσι μπορώ να πω ότι αν υπάρχει κάτι είναι ότι δόθηκε μικρότερη σημασία στις διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται μέσα στην κοινωνία μας από ό,τι έπρεπε. Δηλαδή, δεν έχουν αντιληφθεί ότι υπάρχει μια νέα γενιά η οποία δεν είναι τόσο προσκολλημένη στις κομματικές ηγεσίες. Δεν έχουν λάβει υπόψη ότι υπάρχουν πλέον στην Κύπρο θεσμοί, οι οποίοι αναδεικνύουν μέσα στην κοινωνία άλλες προτεραιότητες. Δεν έλαβαν υπόψη ότι υπάρχουν οργανισμοί

Διότι αποδείχτηκε ότι ικανοποίηση επί μέρους συμφερόντων στο τέλος αναιρούσε το γενικό καλό της Τριμερούς Δημοτικής Συνεργασίας.

μα μια τοπική οργάνωση που δεν καταλαβαίνει τι γίνεται μέσα στην κοινωνία την οποία ζει. Άρα, ερχόμαστε στις αδυναμίες των κομμάτων. Ότι -και έγινε πολλή συζήτηση σε αυτές τις εκλογές αν είναι πολιτικές ή απολίτικες, αν πρέπει ή όχι να παίζουν ρόλο τα κόμματα- αλλά η ουσία είναι στο σημείο το οποίο είπαμε. Τα κόμματα παίζουν ρόλο, πρέπει και μπορούν να παίζουν. Ποια κόμματα όμως; Κόμματα που είναι δημοκρατικά οργανωμένα, που παίρνουν το σφυγμό της κοινωνίας, που εκφράζουν την ευαισθησία των πολιτών. Άρα, θα πρέπει να να δουν τα κόμματα τα ελλείμματά τους για τη μελλοντική τους πορεία, διότι αν δεν τα δουν θα αποξενωθούν στο τέλος από την ίδια την κοινωνία και έχουμε ανάλογα φαινόμενα και στα τρία κόμματα της συνεργασίας, αδυναμίας σύλληψης των μηνυμάτων των τοπικών κοινωνιών.

-Πάντως εάν υπάρχει κανείς, για παράδειγμα την προεκλογική εκστρατεία που έγινε στη Λευκωσία, θυμώμαι λίγο το φυλλάδιό τους, ένα από τα φυλλάδια της τριμερούς. Ήταν, ψηφίστε ένα άνθρωπο με πολιτική ιστορία, μη ψηφίστε ένα άνθρωπο χωρίς πολιτική ιστορία. Έρχεται η κοινωνία τελικά και υπερψηφίζει αυτό που κατα την άποψη της τριμερούς σημαίνει ότι πολιτικό. Μα δεν είναι επικίνδυνο μήνυμα αυτό;

-Ναι σας πω. Ο λαός και η ψήφος του δεν είναι ποτέ επικίνδυνα. Εκείνα που πρέπει να αναλυθούν είναι οι συντελεστές που οδήγησαν σε αυτή την εξέλιξη, που σίγουρα δεν είναι εξέλιξη που ικανοποιεί τελικά

το λαϊκό αίσθημα, και εκείνων ακόμη που ψήφισαν. Όμως, θέλω να πω κάτι εξαρχής. Στις δημοκρατίες δεν υπάρχουν κανόνες από που, πως και πότε θα μπει ένας στην πολιτική. Μη ξεχνούμε ότι πριν κάποια χρόνια όλες οι αντιπολιτευόμενες δυνάμεις και ιδιαίτερα η δική μας πλευρά, στηρίξαμε για Πρόεδρο της Δημοκρατίας έναν απολίτικο, επιχειρηματία που δεν είχε καμία εμπλοκή ούτε στα κοινά ούτε στους αγώνες του λαού. Τον αναδείξαμε Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Έτσι, επιχειρήματα που ίσχυσαν για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δεν μπορείς να πεις ότι δεν ισχύουν για βουλευτή, κοινοτάρχη, δήμαρχο, για οποιονδήποτε. Το δεύτερο σημείο είναι το εξής: ότι εάν κατά τη γνώμη μου, υπήρξε μια αδυναμία στην υπόθεση της Λευκωσίας, εκτός του ότι ήταν όλη εκείνη η παλινωδία η οποία προκάλεσε το αίσθημα των πολιτών της Λευκωσίας, ήταν ότι αδικήθηκε και ο υποψήφιος της συνεργασίας. Πώς αδικήθηκε; Όχι μόνο χρονικά, γιατί άργησαν να τον τοποθετήσουν. Ήταν η τελευταία επιλογή, και ήταν πράγματα που απασχόλησαν και τον ίδιο τον υποψήφιο, αν έπρεπε ή όχι να δεχθεί ως τελευταία επιλογή. Ο άνθρωπος τους προσέφερε το όνομα του και τους έβγαλε από ένα μεγάλο αδιέξοδο, εις το να βρουν έστω υποψήφιο σε μια τελική φάση στα κόμματα της συνεργασίας, έτσι όπως είχε διαμορφωθεί το σκηνικό. Ο άνθρωπος, ο υποψήφιος, ο Κύπρος Χρυσόστομης, έκανε ό,τι μπορούσε. Αλλά το θέμα της αντιπαράθεσης μεταξύ ανθρώπου με πολιτική ιστο-

και πρόσωπα που πλέον σημαίνουν πολλά πράγματα μέσα στην κοινωνία. Έχουν διατηρήσει τη γνώμη τα κόμματα ότι, μπορούν από μόνα τους να αποφασίσουν χωρίς να λαμβάνουν υπόψη όλους αυτούς τους πρόσθετους παράγοντες. Και αν υπάρχει ένα συμπέρασμα που βγαίνει εκ των υστέρων, μπορώ να πω, αλλά θα μπορούσε να προβλεφθεί, και υπήρξαν άνθρωποι που το υπέδειξαν, είναι ότι σ' αυτές τις εκλογές η λάμψη των κομμάτων έπαιξε δευτερεύουσα σημασία στην επιλογή των πολιτών.

-Ακριβώς, αν υποθέσουμε έστω ότι υπήρχε μια πολιτική συμφωνία ελάχιση, σε επίπεδο κορυφής, αυτή που είπατε, βγαίνει το συμπέρασμα ότι η βάση των κομμάτων δεν αντιλαμβάνεται, ή εν πάσει περιπτώσει δεν κατανοεί ή δεν παίζει μέσα σε αυτή πιν...

-Όχι, έχω την εντύπωση ότι οι κομματικοί μηχανισμοί λειτουργούν εκτός των κοινωνικών δεδομένων και των ευαισθησιών των πολιτών. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση πολιτικού αρχηγού, ο οποίος είπε όταν απέτυχε ο υποψήφιος της τριμερούς συνεργασίας ότι, μα ξέρετε εδώ την απόφαση δεν την επήραμε σε επίπεδο κορυφής. Την επήραμε η τοπική οργάνωση. Αυτό σημαίνει τί; Ότι διαθέτει ένα κόμ-

Σ' αυτές τις εκλογές η λάμψη των κομμάτων και των αποφάσεων των κομμάτων έπαιξε δευτερεύουσα σημασία στην επιλογή των πολιτών.

πρέπει να ευνοηθεί το κόμμα της τριμερούς συνεργασίας τις δημοτικές εκλογές, γιατί τους έδειξαν τα σημεία των δυνατοτήτων αλλά και των αδυναμιών τους

Η αριστερά μπορεί να δώσει ένα τέτοιο περιεχόμενο. Να σου δώσει ελατήρια γιατί πρέπει να είσαι περήφανος που είσαι κάτοικος αυτής της πόλης, να σου δώσει περιεχόμενο ζωής, ρόλο σ' αυτή την πόλη, να σε κάνει στρατευμένο μέσα σ' αυτή την πόλη, να υπηρετείς ένα κοινό σκοπό με τους συμπατριώτες σου, να συνδεθείς με τους συμπολίτες σου για να εξυπηρετήσεις κοινούς στόχους για την κοινή ευημερία, για το παιδί σου, τη γυναίκα σου, την αισθητική της πόλης, για την καλλιέργεια των ανθρώπων.

ρία και χωρίς, δεν είναι από το πλέει ο καθένας από μας, αλλά τι η ίδια η κοινωνία είναι που κρίνει. Έτσι, εγώ σας λέω, ότι εάν έπαιρναν το σφυγμό της κοινωνίας στην πόλη της Λευκωσίας θα ήταν διαφορετικά τα πράγματα. Εκείνο που φάνηκε και στην περίπτωση Λατσιών, Λευκωσίας, στα Κοκκινοχώρια, στη Δερύνεια, Αγία Νάπα, Λάρνακα (παρ' όλο που εξελέγει ο υποψήφιος της συνεργασίας, εντούτοις παρουσίασε σημαντική κάμψη από το άθροισμα της δύναμης των συνεργαζόμενων κομμάτων). Είναι ότι στις δημοτικές εκλογές, περισσότερο από τις βουλευτικές, θα πρέπει να δίνεται περισσότερη πρωτοβουλία στις τοπικές κοινωνίες, να τείνουν το αυτί και τα κόμματα στο βαθμό που θέλουν να αναμειχθούν στις κοινοτικές και δημοτικές εκλογές -διότι είναι και αυτό ένα από τα ζητούμενα των δημοτικών εκλογών: πόσο και πως πρέπει τα κόμματα να αμυγνιούνται. Θα πρέπει να είναι σε θέση να εκφράσουν αυτές τις τάσεις της κοινωνίας.

-Από την άλλη πλευρά κ. Χατζηδημητρίου εάν πάρουμε έτσι, την πεμπτοσύνη του Δημοκρατικού Συναγερμού, όπως εκφράστηκε στις δημοτικές εκλογές, και η οποία φαίνεται και αυτή που νίκησε τελικά, είναι ότι οι δημοτικές εκλογές δεν έχουν να κάνουν με θέματα κεντρική ή μεγάλης πολιτικής, είναι κάτι ξέχωρο και ο Δημοκρατικός Συναγερμός εψήφισε αλλοπαλά, προς διάφορες κατευθύνσεις. Έδωσε οδηγίες ψήφου προς διάφορες κατευθύνσεις, εν πάσει περιπτώσει. Αυτό, εάν είναι ένα πο-

λιτικό μήνυμα που πέρασε στην κοινωνία μας, νομίζω ότι θα πρέπει να προβληματίσει ιδιαίτερα την αριστερά, η οποία στο κάτω κάτω θέλει να κάνει πολιτική. Δηλαδή, η δεξιά μπορεί να μη θέλει να κάνει πολιτική. Κατά κάποιο τρόπο το σύστημα είναι δικό της. Αλλά η αριστερά που θέλει να κάνει πολιτική και που δεν έχει άλλο όπλο πως αντιμετωπίζει την κατάσταση;

-Κατ' αρχάς επέτρεψαν στο Συναγερμό να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση. Διότι εάν τα τρία συνεργαζόμενα κόμματα λειτουργούσαν από κοινού επιδιώκοντας τις καλύτερες δυνατές επιλογές δεν θα είχε την ευχέρεια ο Συναγερμός να κάνει τις κινήσεις που έκανε. Είναι οι αντιφάσεις και οι αδυναμίες των συνεργαζόμενων κομμάτων που επέτρεψαν στο Συναγερμό να παρέμβει προς αυτή την κατεύθυνση και να έχει (και πρέπει να το παραδεχόμαστε) μια επιτυχή παρέμβαση τελικά, μέσα στα πλαίσια των δημοτικών εκλογών με τον τρόπο το δικό του. Διότι αν δεν δούμε και τις πραγματικότητες και κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλο μας δεν νομίζω ότι θα βγάλουμε τα σωστά συμπεράσματα. Έτσι, ναι, η αριστερά πρέπει να έχει επιλογές, είναι ένα βήμα μεγάλο οι δημοτικές και κοινοτικές εκλογές αλλά αυτό προνοεί ότι ένα κόμμα θα πρέπει να είναι εκφραστής των ευαισθησιών του λαού, εις την περίπτωση όμως που θα γίνονται συνεργασίες, οι συνεργασίες να λειτουργούν από κοινού αναζητώντας το κοινό καλό και όχι το επί μέρους καλό. Διότι αποδείχτηκε ότι ικανοποίηση επί μέρους συμφερόντων στο τέλος

αναιρούσε το γενικό καλό της τριμερούς Δημοτικής συνεργασίας.

-Θα επιμένω λίγο ακόμα πάνω σε θέματα πολιτικής. Αυτή τη στιγμή δεν έχω φυλλάδιο προεκλογικών εκστρατειών στους Δήμους, αλλά, έχω την άποψη ότι ήταν πολύ δύσκολο να ξεχωρίσει κανένας τα προγράμματα των υποψηφίων. Ενώ αν έρχονταν από τη μια παράταξη ή την άλλη. Ήταν περίπου κοινότητα. Δηλαδή, από πεζοδρομία μέχρι αποκετευτικό, μέχρι να δούμε τις παραμελημένες περιοχές... Διερωτώμαι, δεν υπάρχει τίποτα άλλο επιπέδους σαν πρόταση σε δημοτικές εκλογές; Δηλαδή, δόθηκε στον πολίτη η δυνατότητα να επιλέγει όντως προγράμματα ή κατέληξε υποχρεωτικά να επιλέγει πρόσωπα αφού τα προγράμματα ήταν κοινότητα;

-Λοιπόν, υπάρχει κάτι το αντικειμενικό το οποίο πρέπει να πούμε από την αρχή. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές έχουν υποτυπώδεις εξουσίες. Δεν φτάνουν ούτε το 1% του προϋπολογισμού του κράτους, όταν σε άλλα μέρη του κόσμου φτάνουν στο 15, 20, 30% διότι ο δήμος έχει πραγματικές εξουσίες, έχει εκπαιδευτική πολιτική, διευθύνει τα σχολεία, τα νοσοκομεία, κοινωνική πολιτική, πάρκα, μουσεία, πολιτιστική τέλος πάντων. Αυτά είναι ένα απομακρυσμένο όνειρο για την κυπριακή πραγματικότητα, που θα πρέπει κάποιος να τα επιδιώξει με υπομονή και με πείσμα γιατί η τάση της σύγχρονης πολιτικής και η κατάκτηση πραγματικών δημοκρατικών διακαιονημάτων για τον πολίτη, υπονοεί περισσότερη εξουσία στους δήμους και στις κοινότητες. Δηλα-

... ΟΤΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΟΝ Κυπριακό: Υπάρχει ευκαιρία;

κυπριακό ■ άρθρο

... ΟΤΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΟΝ
... ΟΤΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΟΝ
... ΟΤΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΟΝ

Του Ζήνωνα Πορφείδη

Η έναρξη του νέου γύρου των συνομιλιών ήταν, για πρώτη φορά στη διπλωματική ιστορία του Κυπριακού, προϊόν της ευρωπαϊκής δυναμικής. Περισσότερο συγκεκριμένα, ήταν αποτέλεσμα της δυναμικής της νέας διεύθυνσης προς την κεντρική και ανατολική Ευρώπη που τοποθετείται πια μέσα σε δεσμευτικές προθεσμίες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση απέστειλε χωρίς προσχήματα το ρωμαλέο μήνυμα ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα ενταχθεί μαζί με τις υπόλοιπες υποψήφιες χώρες στον επόμενο γύρο διεύθυνσης – που καθορίστηκε για το 2004 – έστω και αν το Κυπριακό παραμένει άλυτο. Η Τουρκία κατέγραψε αυτή τη φορά σωστά το μήνυμα και υποχρεώθηκε σε αλλαγή στάσης με αποτέλεσμα ο κος Ντενκτάς ν' αναλάβει την πρωτοβουλία της επανόδου στις συνομιλίες. Η επιστροφή της τουρκικής πλευράς στις συνομιλίες δεν ήταν εφικτή χωρίς την από μέρους της, προσωρινή τουλάχιστον, εγκατάλειψη κάποιων θέσεων ή όρων που από τον Αύγουστο του 1998 έθετε πεισματικά. Έτσι ο κος Ντενκτάς σταμάτησε να απαιτεί την εκ των προτέρων αναγνώριση του «κράτους» του και τον τερματισμό της εντα-

ξιακής πορείας της Κύπρου. Ωστόσο η τουρκική πλευρά πέτυχε στη δίλωση εξαγγελίας των συνομιλιών τη διαφοροποίηση του λεκτικού, ούτως ώστε να μη γίνεται αναφορά στα ψηφίσματα του ΟΗΕ (αν και στη συνέχεια αυτό φαίνεται να ανατρέπεται από τη μεταγενέστερη απόφαση του Συμβουλίου Ασφάλειας). Η αναφορά στο γεγονός ότι οι συνομιλίες διεξάγονται χωρίς όρους και προϋποθέσεις δίδουν, θεωρητικά τουλάχιστον, το δικαίωμα στον κ. Ντενκτάς να θέσει, όταν το κρίνει σκόπιμο, τις γνωστές θέσεις του που είτε συγκρούονται με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, είτε δεν γίνονται αποδεκτές από τη διεθνή κοινότητα.

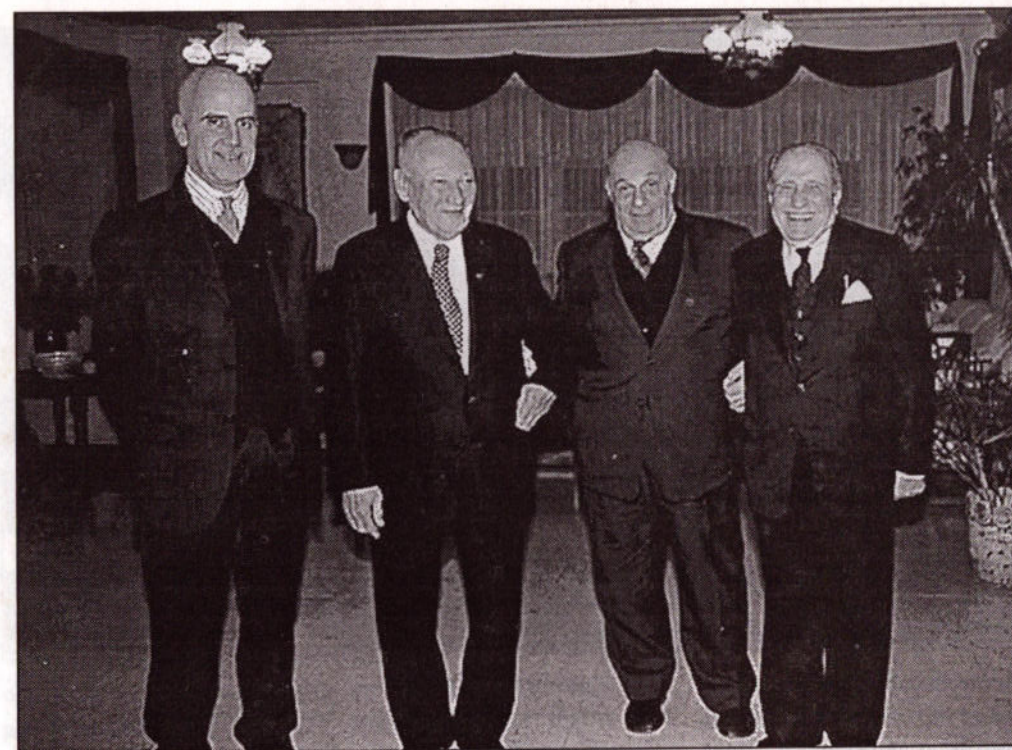
ΟΙ ΕΥΡΩ-ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Η Τουρκία μετέβαλε την προσέγγιση της στο ζήτημα των συνομιλιών γιατί, για πρώτη φορά, έλαβε το σαφές μήνυμα ότι η Κ.Δ. πολύ σύντομα θα γίνει μέλος της Ε.Ε. και ταυτόχρονα ότι η στάση της δεν διευκολύνει την προώθηση των δικών της σχέσεων με την Ε.Ε. Φυσικά η Τουρκία γνωρίζει ότι η πρόοδος στο Κυπριακό δεν είναι

ικανή συνθήκη για τη διασφάλιση της δικής της ενδεχόμενης ένταξης, εφόσον τα κριτήρια της Κοπεγχάγης εξακολουθούν να ισχύουν. Γνωρίζει, όμως, εξίσου καλά ότι η επίλυση του Κυπριακού είναι αναγκαίος όρος για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Από την κατοχή της βόρειας Κύπρου η Τουρκία επεδίωκε και επιδιώκει να εξαργυρώσει ανταλλάγματα, σε σχέση για παράδειγμα με τον ευρωστρατό, τα ελληνοτουρκικά ζητήματα, την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Ε.Ε. Η σημερινή, ωστόσο, συγκυρία της διεύθυνσης με τις αυστηρά καθορισμένες προθεσμίες έχουν καταστήσει τη μεταβολή της στάσης της στις συνομιλίες επιτακτική.

Πέρα από τις δικές της επιδιώξεις η επικείμενη ένταξη της Κ.Δ. με το Κυπριακό άλυτο (χωρίς κάποια θετικά σημεία προόδου) εξ υπαιτιότητας της ίδιας της Τουρκίας, θα τη φέρει στη δύσκολη θέση ως κατοχική δύναμη σε έδαφος κράτους-μέλους της Ε.Ε. Οι νομικές αλλά και οι πολιτικές συνέπειες ενός τέτοιου ενδεχομένου συνεπάγονται τεράστιο κόστος, στο οποίο άλλωστε αναφέρθηκε ο ίδιος ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρ-

κίας κος Ι. Τζέμ.

Το Κυπριακό έχει με λίγα λόγια καταστεί ευρωπαϊκό ζήτημα, γεγονός το οποίο δικαιώνει την ελληνική εξωτερική πολιτική που είχε ως κατάληξη τα συμπεράσματα της διακυβερνητικής του Ελσίνκι. Στην ίδια την Τουρκία το στρατόπεδο των ευρωπαϊστών φαίνεται να ενισχύεται, ενώ για πρώτη φορά οι φωνές για την ανάγκη επίλυσης του Κυπριακού πληθαίνουν. Η χώρα βρίσκεται στο μέσο μιας οξείας οικονομικής κρίσης και σ' ένα κρίσιμο μεταβατικό στάδιο οικονομικών αναπροσαρμογών τις οποίες επιτάσσει η παγκόσμια οικονομία. Η εξάρτηση στη σημερινή συγκυρία από την οικονομική βοήθεια διεθνών οργανισμών συμβάλλουν προς την κατεύθυνση μιας πιο διαλλακτικής στάσης σε ζητήματα που η χώρα βρίσκεται σε διάσταση με τη διεθνή κοινότητα. Οι πιο πάνω παρατηρήσεις δεν πρέπει να εκληφθούν ως διαπίστωση ότι η Τουρκία έχει γνήσια και τελεσίδικα μεταβάλει τη στάση της στο κυπριακό. Αποτελούν απλώς μια εξήγηση της πρόσφατης μεταβολής της στάσης της απέναντι στη διαδικασία των συνομιλιών.

ΟΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΔΥΝΑΜΙΚΗ.

Η εκτίμηση της στάσης της Τουρκίας παρουσιάζει μια θεμελιώδη δυσκολία γιατί το σύστημα εξουσίας εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα κλειστό και αδιαφανές. Οι ρόλοι των πολιτικών και άλλων αξιωματούχων δεν είναι πάντα καθαροί με αποτέλεσμα να εμφανίζεται συχνά το φαινόμενο της διγλωσσίας και της αντιφατικότητας στο δημόσιο πολιτικό λόγο. Πολλοί υποστηρίζουν ότι οι σημερινές εξελίξεις συνιστούν μια ύστατη προσπάθεια της Τουρκίας να ματαιώσει ή έστω να προκαλέσει την αναβολή της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. Η άποψη αυτή φαίνεται να ενισχύεται από τις δημόσιες δηλώσεις πολλών τούρκων πολιτικών αλλά και από μια εννοιακά στρωμένη εκστρατεία σε μεγάλο τμήμα του τουρκικού τύπου, που προβάλλει μεταξύ άλλων τη θέση ότι η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. είναι παράνομη και ότι η Τουρκία, μπροστά στο δίλημμα «Κύπρος ή Ε.Ε.» θα επιλέξει την πρώτη. Σ' αυτό το στάδιο οι πραγματικές τουρκικές προθέσεις δεν είναι γνωστές. Είναι δυνατό να κατασκευαστούν διάφορα σενάρια στο χαρ-

τί που να φαίνονται εξίσου εύλογα. Εκείνο, όμως, που είναι βέβαιο είναι το γεγονός ότι η επικείμενη ένταξη της Κ.Δ. έχει δημιουργήσει μια νέα και πρωτοφανή δυναμική και ευκαιρίες παρέμβασης τρίτων ούτως ώστε να επιτευχθεί, αν όχι πλήρης διευθέτηση, τουλάχιστον κάποια πρόοδος. Η δυναμική αυτή εκδηλώθηκε ιδιαίτερα έντονα ανάμεσα στους Τουρκοκυπρίους, μεγάλη μερίδα των οποίων διατυπώνει με σαφήνεια την επιθυμία για λύση και ένταξη στην Ε.Ε. Ο ίδιος ο κος Ντενκτάς, στην προσπάθεια του να απεκδυθεί την ευθύνη της αδιαλλαγής που κυρίως η Ε.Ε. του καταλογίζει, έθεσε μάλιστα χρονοδιάγραμμα για την επίλυση του κυπριακού με καταληκτική ημερομηνία το τέλος Ιουνίου 2002. Ήδη ο κος Άλβαρο Ντε Σότο, (ειδικός απεσταλμένος του Γ.Γ.ρ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό) αποφάσισε, σύμφωνα με αξιόπιστες δημοσιογραφικές πληροφορίες να μετακομίσει από τις αρχές του έτους στην Κύπρο. Η κίνηση είναι από μόνη της αρκετά εύγλωττη και υποδηλώνει την προσδοκία για εντακτικές συνομιλίες καθώς και τη διατήρηση αγωγού επικοινωνίας με τη διεθνή κοινότητα (τις

δυνάμεις, δηλαδή, που ενδιαφέρονται περισσότερο).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΛΑΑΚΕΝ.

Η ελληνική εξωτερική πολιτική σε σχέση με το Κυπριακό κατά τα τελευταία χρόνια επικεντρώθηκε κυρίως στην προώθηση της ενταξιακής πορείας της Κ.Δ. και στην εξουδετέρωση των γνωστών επιφυλάξεων και αντιρρήσεων που προέκυπταν από το γεγονός ότι το κυπριακό εξακολουθεί να παραμένει σε τέλμα. Γι' αυτή την έννοια η ελληνική εξωτερική πολιτική υπήρξε σε μεγάλο βαθμό επιτυχής, συνεπικουρούμενη κατά παράδοξο τρόπο από την άκαμπτη τουρκική στάση. Συνδέοντας το ζήτημα της κυπριακής ένταξης με τη γενικότερη ευρωπαϊκή επιθυμία για διεύθυνση και σε συνδυασμό με τη θετική προσέγγιση της Κυπριακής κυβέρνησης στις προσπάθειες για επίλυση του Κυπριακού, η ελληνική εξωτερική πολιτική κατάφερε να εμφανίσει την τουρκική πλευρά ως την υπεύθυνη για τη διαίωξη του αδιεξόδου. Δεδομένων των τουρκικών φιλοδοξιών για αναβάθμιση των τουρκικών σχέσεων με την Ε.Ε., η τουρκική πολιτική εμφανίστηκε να είναι αναποτελεσματική και ανεδαφική ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο της ένταξης, ο οποίος από τη σύνοδο κορυφής του Ελσίνκι έπαυσε να είναι εντελώς ουτοπικός, αλλά συνδέεται με πρακτικά μέτρα και αλλαγές πολιτικής εκ μέρους της ίδιας της Τουρκίας.

Το Κυπριακό έχει μετατραπεί σε ευρωπαϊκό ζήτημα, πράγμα το οποίο αποτελεί επιτυχία της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής κατά τα τελευταία χρόνια.

Μετατρέποντας, λοιπόν, το Κυπριακό σε ευρωπαϊκό πρόβλημα —εγκρίματα που δεν ήταν καθόλου εύκολο— η ελληνική εξωτερική πολιτική κατόρθωσε για πρώτη φορά να επιβάλει στην Τουρκία την καταβολή κόστους για την ακαμψία της στο Κυπριακό. Η αίσθηση ότι η χώρα καταβάλλει δυσανάλογο κόστος είναι σήμερα διάχυτη σε ευρείς κύκλους μέσα στην Τουρκία, ιδιαίτερα στην πιο σύγχρονη αστική τάξη και γενικά τους φιλελεύθερους ευρωπαίους, πράγμα που εξηγεί τη συζήτηση που τώρα διεξάγεται και τις οξείες αντιθέσεις που εκδηλώνονται. Η σύνοδος κορυφής στο Λάακεν Βρυξελλών ήταν σημαντική γιατί αναμενόταν να ασχοληθεί με το ακανθώδες ζήτημα του ευρωστρατού. Όπως είναι γνωστό, η Τουρκία αποδέχτηκε τη συμβιβαστική πρόταση της Βρετανίας, που προνοούσε την άρση των τουρκικών αντηρήσεων σε σχέση με τη χρήση της υποδομής του ΝΑΤΟ από τον ευρωστρατό, νοούμενου ότι εξαιρούνται από το πεδίο ευθύνης του ευρωστρατού οι περιοχές που η Τουρκία θεωρεί ζωτικές για την ασφάλεια της, δηλαδή το Αιγαίο και την Κύπρο. Η ελληνική κυβέρνηση δεν αποδέχτηκε την πρόταση, την οποία ο πρωθυπουργός χαρακτήρισε εξωθεσμική, με αποτέλεσμα να μετατεθεί το θέμα για συζήτηση στο

εγγύς μέλλον, αν και η επιχειρησιακή ετοιμότητα του ευρωστρατού έχει εξαγγελθεί. Η εξέλιξη αυτή δεν πρέπει ν' αφήνει την Τουρκία ικανοποιημένη, ούτε βέβαια τους ευρωπαίους και νατοϊκούς εταίρους. Είναι, όμως, δυνατό με τους κατάλληλους χειρισμούς ν' αποτελέσει ακόμα ένα μοχλό πίεσης πάνω στην Τουρκία και προ πάντων ένα νέο μήνυμα ότι οι κινήσεις της στο Κυπριακό πρέπει να έχουν χαρακτήρα ουσιαστικό.

ΟΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΛΕΥΡΑ

Η ελληνοκυπριακή πλευρά αντιμετώπισε τις νέες εξελίξεις με αρκετή επιφυλακτικότητα. Ο πρόεδρος Κληρίδης δεν δίστασε να υιοθετήσει θετική και ανοικτή στάση με στόχο να ψηλαφίσει τις τουρκικές προθέσεις, αλλά και ν' αποφύγει ενδεχόμενο κόστος από μια αρνητική τοποθέτηση, γνωρίζοντας ότι αυτή τη φορά το κόστος θα καταβληθεί ενδεχομένως σε σχέση με την ενταξιακή προοπτική της Κύπρου. Κατά παρόμοιο, δηλαδή τρόπο, και τηρουμένων των αναλογιών, όπως και η ίδια η Τουρκία, η Κύπρος επιμετρά τις συνέπειες με αναφορά στον ευρωπαϊκό της στόχο. Η αντιπολίτευση και συγκεκριμένα η υπό κατασκευή τριμερής συνεργασία ήταν στο ένα της σκέλος

αρνητική (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ) και στο άλλο μάλλον διφορούμενη (ΑΚΕΛ). Στο βαθμό που καταβάλλεται από την τριμερή συνεργασία προσπάθεια παρουσίασης μιας ενιαίας στάσης, ή τουλάχιστο μιας μη κατατεμαχισμένης προσέγγισης, αυτή εντοπίζεται στο χαρακτηρισμό της «εκτροπής» από τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και στη γενική διατύπωση «ανησυχίας» για την τελική λύση. Ωστόσο, η αντίδραση είναι ακόμα υποτονική, και στο βαθμό που κανείς είναι διατεθειμένος να διακινδυνεύσει κάποια πρόβλεψη η στάση αυτή θα εξακολουθήσει να είναι ίδια, εκτός εάν οι συνομιλίες προχωρήσουν σε βάθος. Νοούμενου ότι η πολιτική στο Κυπριακό των δύο μερών (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ) είναι διαφορετική από αυτή του τρίτου μέρους (ΑΚΕΛ), η προσπάθεια επίτευξης σύγκλισης και διατήρησης κάποιας προς τα έξω συνοχής επενεργεί ώστε οι τόνοι στη διατύπωση θέσεων να είναι μάλλον χαμηλοί. Η ασταθής αυτή ισορροπία είναι δύσκολο να εξακολουθήσει να διατηρείται, αν οι συνομιλίες προχωρήσουν σε διάτρηση του αδιεξόδου. Σε μια τέτοια περίπτωση οι αντιθέσεις δεν θα είναι εύκολο να συγκαλυφθούν και θα θέσουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα της τριμερούς συνεργασίας, η οποία βέβαια έχει ως στόχο τη διεκδίκηση της εξουσίας στις προεδρικές εκλογές του Φεβράριου 2003. Εντάσεις και αντιθέσεις θα παρατηρηθούν, επίσης, και σε άλλους πολιτικούς σχηματισμούς

αλλά και στην κοινωνία ευρύτερα, γιατί δυστυχώς το περιγράμμα της υπό διαπραγμάτευση λύσης δεν έχει ποτέ επεξηγηθεί σε βάθος με αποτέλεσμα διάφορες πτυχές του ζητήματος να μην είναι κατανοητές και επομένως αδύνατο να αφομοιωθούν. Μέχρι σήμερα οι πολιτικές ηγεσίες περιορίζονταν στην εξαγγελία αφηρημένων αρχών με το Εθνικό Συμβούλιο να ενεργεί ως εργαλείο συσκώτισης της πραγματικότητας και απορροφητής κραδασμών. Η κατάσταση αυτή κατέληξε να είναι ενδημική, αφού η τουρκική επιλογή της διατήρησης του αδιεξόδου απάλλασε την κυπριακή πολιτική ηγεσία από οιαδήποτε σοβαρά διλήμματα. Στην πλειονότητα η κυπριακή πολιτική ηγεσία εκτιμά ότι η νέα εξέλιξη στο Κυπριακό συνιστά τουρκικό τακτικό ελιγμό ή «μπλόφα» όπως τη χαρακτήρισε ο ίδιος ο υπουργός εξωτερικών κος Ι. Κασουλίδης, που τελευταία διδίδει την εντύπωση ότι επιδιώκει «αρχηγικές» εμφανίσεις. Μια περισσότερη εκλεπτυσμένη προσέγγιση θεωρεί την αλλαγή στάσης του κού Ντενκτάς ως μέρος μιας προσπάθειας της Τουρκίας να ματαιώσει ή να καθυστερήσει την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε.

Η ΝΕΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ.

Εάν η Κ.Δ. επιδιώξει με συνέπεια την επίτευξη προόδου στο Κυπριακό, η τουρκική πολιτική θα αποτύχει, αν υποθεθεί ότι αυτή είναι η πρόθεση της. Πέρα από το γεγονός ότι η Ε.Ε. έχει συνειδητοποιήσει ότι η ελληνική κοινοβούλιο είναι αποφασισμένο να θέσει τέρμα στη διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη αν η Κύπρος δεν συμπεριληφθεί στον κατάλογο λόγω του Κυπριακού, όλες οι αποφάσεις των ευρωπαϊκών οργάνων και οι εξελίξεις σε σχέση με την Κύπρο δεν αφήνουν αμφιβολία ότι η Κ.Δ. θα συμπεριληφθεί στο επόμενο κύμα διεύρυνσης. Η Τουρκία, λοιπόν, είναι υποχρεωμένη να εγκαταλείψει τις μαξιμαλιστικές της θέσεις και σε κάποιο βαθμό αυτό έχει ήδη γίνει, τουλάχιστον φραστικά, από μέρους του κού Ντενκτάς. Η υπόθεση αυτή μας φέρνει στις ανησυχίες που διατυπώνονται από διάφορες πλευρές στην Κύπρο: ότι, δηλαδή, η Κ.Δ. θα πιεσθεί ν' αποδεχτεί απαρδέκτες διευθετήσεις με αντάλλαγμα την ένταξη. Το επίκριμα αυτό είναι στην πραγματικότητα ανούσιο. Τις πιέσεις και τις δυσκολίες η ελληνοκυπριακή πλευρά θα τις αντιμετωπίσει και θα τις αντιμετωπίσει ανεξάρτητα από την προοπτική της ένταξης. Μπο-

ρεί μάλιστα κανείς εύλογα να ισχυριστεί ότι οι πιέσεις θα ήταν εντονότερες αν η προοπτική αυτή δεν υπήρχε και αν η Τουρκία η ίδια δεν προσέβλεπε στην Ε.Ε. Ας επανέλθουμε, όμως, στο ενδεχόμενο της αναβολής της ένταξης της Κύπρου. Οι συγκυρίες είναι τέτοιες που αυτός ο κίνδυνος είναι μάλλον απομακρυσμένος, αν η Κ.Δ. συνεχίζει να διαπραγματεύεται μέσα στις παραμέτρους που καθόρισαν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Είναι πολύ πιθανότερο να παρουσιαστεί καθυστέρηση εξαιτίας άλλων παραγόντων, ο σημαντικότερος από τους οποίους είναι η στασιμότητα την οποία παρουσιάζει η Πολωνία, η οποία είναι χώρα-κλειδί μέσα στο σχεδιασμό της νέας διεύρυνσης. Όπως, επίσης, καθοριστικής σημασίας παράγοντες θα είναι η θεσμική μεταρρύθμιση της ίδιας της Ε.Ε. και η ανάγκη για αλλαγές στην Κοινή Αγροτική Πολιτική. Συνοψίζοντας την επιχειρηματολογία αυτού του κειμένου, μπορούμε να καταλήξουμε σε ορισμένα προκαταρκτικά συμπεράσματα: Το Κυπριακό έχει μετατραπεί σε ευρωπαϊκό ζήτημα, πράγμα το οποίο αποτελεί επιτυχία της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής κατά τα τελευταία χρόνια. Η κινητικότητα που παρατηρείται προέρχεται από τη σύμμιξη

του Κυπριακού με ζωτικές διαστάσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών, όπως είναι το θέμα της διεύρυνσης προς την Ανατολική Ευρώπη και των σχέσεων με την ίδια την Τουρκία. Έστω και αν η αλλαγή στάσης της Τουρκίας περιορίζεται προς το παρόν σε τακτικό ελιγμό, η δυναμική που δημιουργείται θα καταλήξει σε πρακτικά αποτελέσματα: Είτε στη λύση (ή έστω στην κάλυψη σημαντικού εδάφους προς αυτή την κατεύθυνση) είτε στην επισφράγιση της ένταξης της Κύπρου (νοούμενου ότι η Κ.Δ. συμβαδίζει με τις προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας για διευθέτηση του Κυπριακού). Η διαπραγμάτευση του κυπριακού δεν θα είναι εύκολη, ιδιαίτερα σε σχέση με το θέμα του διαμοιρασμού της εξουσίας και την αποχώρηση του τουρκικού στρατού. Η διαπραγμάτευση θα παρουσιάσει επίσης αλλαγές σε σύγκριση με το παρελθόν, επειδή το κοινοτικό κεκτημένο δεν μπορεί να παραγνωριστεί. Η ελληνοκυπριακή ηγεσία θα υποχρεωθεί να μικρύνει την απόσταση που με επιμέλεια διατηρεί μεταξύ δημοσίων τοποθετήσεων και τοποθετήσεων πίσω από κλειστές πόρτες, όπως, επίσης, θα υποχρεωθεί να αντιμετωπίσει πραγματικότητες που μέχρι σήμερα ήταν δυνατό να αποφεύγει. Εκτός βέβαια, αν η Τουρκία επιλέξει την εσωστρέφεια αρνούμενη να συμπλεύσει με την Ε.Ε και να παρακολουθήσει τις τρέχουσες εξελίξεις.

Τι μπορούμε να περιμένουμε από τις συνομιλίες Κληρίδη-Ντενκτάς

Το μέγιστον και το ελάχιστον...

του Λούη Ηουμεινίδη

Με ποια δεδομένα, άραγε, μπορούμε να εκτιμήσουμε τις προοπτικές των διακοινοτικών συνομιλιών, που επαναρχίζονται σε λίγες μέρες και έχουν αναθερμάνει τις ελπίδες όλων, ημετέρων τε και ξένων, για έξοδο από τα πολύχρονα αδιέξοδα που δημιούργησαν το πραξικόπημα και η εισβολή του 1974; Έχουμε επαρκείς πληροφορίες που να μας επιτρέπουν, είτε να προβλέψουμε το αποτέλεσμα, είτε να ασκήσουμε τον αναγκαίο δημοκρατικό έλεγχο, για να μην παγιδευτούμε και πάλι σ' ένα καινούριο φιάσκο; Μήπως είναι σκόπιμη η συσκόπιση και από εκείνους που προκρίνουν τη μυστική διπλωματία, γιατί τη θεωρούν αποτελεσματικότερη για την επίτευξη συμβιβασμών και από όσους επιδιώκουν την αποτυχία και επιλέγουν τις νεφελώδεις "ενημερώσεις" του κοινού, για να υπάρξει το αίσθημα της επιφύλαξης, ως προοίμιο της απογοήτευσης;

Εκείνο που γνωρίζουμε μπορούμε να το κατηγοριοποιήσουμε ως εξής: α) Γνωρίζουμε τη στροφή που έγινε στην τουρκική και τουρκοκυπριακή πολιτική στο Κυπριακό και που συνοψίζεται στη μη επιμονή σε αταξινόμητη του κ. Ντενκτάς, σε συνομι-

σπονδία δύο κυρίαρχων κρατών και σε εξάλειψη της Κυπριακής Δημοκρατίας ως οντότητας.

β) Γνωρίζουμε την εκπνευμένη θέληση της κυβέρνησής μας και του προέδρου Γλαύκου Κληρίδη για επίτευξη λύσης διζωνικής-δικοινοτικής ομοσπονδίας, πριν την ένταξή μας στην Ε.Ε. και την ετοιμότητά τους για ειλικρινή διάλογο και ένα ισότιμο πάρε-δώσε για να φτάσουμε στον επιτρεπτό και βιώσιμο συμβιβασμό της λύσης.

γ) Γνωρίζουμε τη σταθερή προσήλωση του διεθνούς παράγοντα, ΗΠΑ και Ε.Ε. στην αναγκαιότητα εξεύρεσης λύσης, μέσω του διαλόγου, που θα τους απαλλάξει από σωρεία προβλημάτων, που δημιουργεί η ένταση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

δ) Γνωρίζουμε τη λυτρωτική πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης στο Κυπριακό, που μας εξασφάλισε τη δυνατότητα ισότιμης διαπραγμάτευσης, με το δεδομένο της επικείμενης ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε.

ε) Γνωρίζουμε, τέλος, το πλαίσιο αρχών για τη λύση του προβλή-

ματός μας, όπως το καθορίζει ο ΟΗΕ και περιέχεται στα άτυπα έγγραφα-προτάσεις, που επέδωσε κατά τον προηγούμενο γύρο των συνομιλιών ο κ. Ντε Σότο στους κ. κ. Κληρίδη και Ντενκτάς και που αναφέρονται σ' όλες τις πτυχές του προβλήματός μας. Είναι γνωστό άλλωστε ότι στην πλειοψηφία τους αυτές οι "προτάσεις" κρήθηκαν από την πλευρά μας ως διαπραγματεύσιμες.

Ως αρνητικοί παράγοντες, που καθιστούν την προοπτική των συνομιλιών νεφελώδη και αμφίβολη, πρέπει να θεωρούνται οι κατά καιρούς έμμοιες αναφορές της τουρκικής πολιτικής ηγεσίας και του κ. Ντενκτάς σε δύο λαούς και δύο κράτη που απλώς μπορούν να συμβιώσουν ως γείτονες, και οι ιδεοληψίες της δικής μας αντιπολίτευσης που δεν επιδιώκει τη λύση που επίσημα διακηρύξαμε και προκρίνει τη μη λύση. Στο φόντο, βέβαια, αυτών των αντιδράσεων βρίσκεται η αγωνία του λαού, Ελληνοκυπρίων και κυρίως Τουρκοκυπρίων, που επιθυμούν διακαώς τη λύση, για να τερματιστεί επιτέλους αυτή η επικίνδυνη ανωμαλία που καθιστά το μέλλον μας αμφίβολο.

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ

Η πλευρά μας τονίζει κατά κόρον ότι η αναζήτηση λύσης μέσω των συνομιλιών πρέπει να περιοριστεί στα πλαίσια των αρχών και των αποφάσεων του ΟΗΕ. Κάθε παρέκκλιση κρίνεται ως εκτροπή που εγκυμονεί κινδύνους για λύση καταστροφική για την Κύπρο και τον Ελληνισμό. Εγώ βέβαια εξακολουθώ να διερωτώμαι ποια λύση μπορεί να είναι καταστροφικότερη από τη διχοτόμηση, στην οποία μας οδηγεί η εκκρεμότητα και η μη λύση, αλλά τούτο, για χάρη συζήτησης των δεδομένων μας, ας μην το λάβουμε ιδιαίτερα υπόψη. Επομένως το ερώτημα που τίθεται είναι: Τί είναι και τί θεωρείται ότι βρίσκεται εκτός των καθορισμένων πλαισίων του ΟΗΕ; Να το επισημάνουμε και συμφωνώ να απαιτήσουμε από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να το θέσει εκτός συζήτησης.

Πέραν όλων αυτών, που και η διεθνής κοινότητα τα θεωρεί εκ των ουκ άνευ, όλα τ' άλλα είναι στο τραπέζι και μπορούν να οδηγήσουν τα μέρη σε συμφωνία, μέσα στα πλαίσια των αποφάσεων του ΟΗΕ. Και πιο συγκεκριμένα:

α) Εδαφικό. Η συμφωνία που μπορεί να επιτευχθεί, σύμφωνα και με τις αποφάσεις του ΟΗΕ, θα πρέπει να αποκαθιστά εν μέρει την ανωμαλία που δημιούργησε η εισβολή και να ανταποκρίνεται στα καλώς νοούμενα συμφέροντα και των δύο κοινοτήτων της Κύπρου. Πρέπει δηλαδή να επιστραφεί μέρος των κατεχομένων, τέτοιο που να δίνει τη δυνατότητα επανεγκατάστασης στις πατρογονικές τους εστίες του μεγαλύτερου μέρους των Ελληνοκυπρίων προσφύγων, υπό ελληνοκυπριακή διοίκηση. Από την άλλη θα πρέπει να αφήνει υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση με πλειοψηφία πληθυσμού και ιδιοκτησίας τουρκοκυπριακής ένα τμήμα του εδάφους βιώσιμο και ικανό να προσφέρει αυτόνομη ανάπτυξη της ομόσπονδης τουρκοκυπριακής πολιτείας, που θα προκύψει από τη συμφωνία. Η διαπραγμάτευση δηλαδή δεν μπορεί να γίνει εκτός αυτού του πλαισίου.

β) Συνταγματικό. Η συνταγματική διευθέτηση της ομοσπονδιακής δομής του νέου κυπριακού κράτους, θα πρέπει να διασφαλίζει την πολιτική ισότητα των δύο κοινοτήτων και στις τρεις εξουσίες της ομόσπονδης δημοκρατίας, καθώς επίσης και ένα ευρύ φάσμα αυτονομίας για κάθε ομόσπονδη πολιτεία. Αυτή η ισότητα σε επίπεδο εκτελεστικής εξουσίας υπάρχουν πολ-

**ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ
ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΝΤΕΝΚΤΑΣ**

Ασφαλώς ο κ. Ντενκτάς, μέσα στα πιο πάνω πλαίσια, θα επιδιώξει το μέγιστο δυνατό, αλλά σίγουρα υπάρχουν οι ελάχιστες επιδιώξεις του, που δεν θα τις εγκαταλείψει. Ποιες είναι αυτές;

Πρώτη και κύρια επιδίωξη του κ. Ντενκτάς είναι η διασφάλιση της πολιτικής ισότητας της κοινότητας με την ελληνοκυπριακή. Ουδέποτε θα δεχθεί οι αναλογίες να δίνουν έστω και το ελάχιστο προβάδισμα στους Ελληνοκύριους.

Δεύτερη βασική επιδίωξη του κ. Ντενκτάς είναι να εξασφαλίσει την "προστασία" της Τουρκίας, μέσα από τις εγγυήτριες δυνάμεις, για να δικαιολογεί και την εξουπρέτση των συμφερόντων αυτής της χώρας στην περιοχή.

Τρίτη βασική επιδίωξη του κ. Ντενκτάς είναι να διασφαλίσει ότι σε ενδεχόμενη νέα σύγκρουση και διάλυση της ομόσπονδης δημοκρατίας, να μη μεταβιβάζεται η κυριαρχία του κράτους στην ελληνοκυπριακή και μόνο κοινότητα.

Τέταρτη βασική επιδίωξή του θα είναι η όσο το δυνατό ευρύτερη αυτονομία της τουρκοκυπριακής ομόσπονδης πολιτείας, πράγμα που θα του διασφαλίζει τις εξουσίες και τα συμφέροντά του και

Πέμπτη - οικονομικά και ιδιοκτησιακά προνόμια για τους Τουρκοκυπρίους για να ενταχθεί τάχιστα η οικονομική εξισορρόπηση των δύο ομόσπονδων πολιτειών. Αυτές οι ελάχιστες επιδιώξεις του

λοί τρόποι που μπορεί να διασφαλιστεί και περιλαμβάνονται και στα άτυπα έγγραφα που έχουν στην κατοχή τους οι ηγέτες μας. Αυτοί οι τρόποι είναι που θα συζητηθούν και η συζήτηση αυτή δεν ξεφεύγει από τα πλαίσια των αποφάσεων του ΟΗΕ.

Σε επίπεδο νομοθετικής εξουσίας, η αρχή της ισοψιμίας μπορεί να διασφαλιστεί με αναλογίες στα νομοθετικά σώματα, αλλά που θα λειτουργούν με χωριστές πλειοψηφίες στα σοβαρά ζητήματα. Και επί αυτού του θέματος υπάρχουν υπαλλακτικές προτάσεις στα χέρια των συνομιλητών.

Όσον αφορά τη δικαστική εξουσία αυτή είναι ευκολότερο να διευθετηθεί γιατί, εκτός από το κοινό ανώτατο-συνταγματικό δικαστήριο, τα δικαστήρια θα μπορούν να είναι πολιτειακά, στα πλαίσια της ομόσπονδίας.

γ) Εγγυήσεις. Ακανθώδες είναι το πρόβλημα των εγγυήσεων. Όμως, όποιες εγγυήσεις και αν προκρίνουν τα μέρη, αυτές μπορούν να υιοθετηθούν από τον ΟΗΕ και να βρισκονται στα δικά του πλαίσια. Είναι ζήτημα διαπραγματεύσιμο και ο γνώμονας θα πρέπει να είναι

η ασφάλεια των πολιτών και ο σεβασμός της συνταγματικής λειτουργίας του ομόσπονδου κράτους.

δ) Ελευθερίες-κοινωνικό κεκτημένο. Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι βέβαια βασική αρχή, που πρέπει να γίνει αποδεκτή. Μέσα στα πλαίσια της λύσης και των πολιτειακών ρυθμίσεων οι Κύριοι, όλων των κοινοτήτων, θα πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες αλλά και να εφαρμόζουν και να βιώνουν το κοινοτικό κεκτημένο, αφού η Κύπρος θα είναι ήδη πλήρες μέλος της Ε.Ε. ως σύνολο.

Βέβαια, η ένταξη της Κύπρου δεν είναι διαπραγματεύσιμη και ο κ. Ντενκτάς άρχισε ήδη να το αντιλαμβάνεται και να προτίθεται να διασφαλίσει και τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων, εντός της Ε.Ε.

Όλα τα υπόλοιπα είναι λεπτομέρειες, με εξαίρεση ίσως το ζήτημα της αποχώρησης των τουρκικών στρατευμάτων που δεν μπορούν να παραμένουν στην Κύπρο, ενόσω η κατοχή θα έχει τερματιστεί.

Είναι η πρώτη φορά που ο κ. Ντενκτάς διατυπώνει τις μίνιμουμ θέσεις του, χωρίς να επιμένει στις απαράδεκτες και αδιάλλακτες απαιτήσεις του για λύση, έξω από τα πλαίσια του ΟΗΕ και κάθε αρχής δικαίου και ηθικής.

κ. Ντενκτάς μπορούν αν είναι και οι μέγιστες υποχωρήσεις της πλευράς μας στο πάρε-δώσε των συνομιλιών. Αφού επιδιώξουμε κάτι παραπάνω θα είναι, νομίζω, ουτοπία να επιμείνουμε σε πέραν του μίνιμουμ υποχωρήσεις του κ. Ντενκτάς. Στις λεπτομέρειες υπάρχουν άπειροι τρόποι να διατυπωθούν συμφωνίες στα σημεία αυτά, χωρίς να ανατρέπονται οι αρχές από τις οποίες πηγάζουν. Και εφόσον δεν αφίστανται αυτές οι αρχές από τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του ΟΗΕ, θα πρέπει, νομίζω, η πλευρά μας να διαπραγματευτεί τη συμφωνία για λύση με ειλικρίνεια.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ...

Και έτσι τίθεται και παραμένει το ερώτημα: Υπάρχει πράγματι προοπτική και πιθανότητα λύσης του Κυπριακού σ' αυτές τις συνομιλίες, που θα επαναρχίσουν σε λίγες μέρες; Νομίζω ότι υπάρχει και μάλιστα όσο ποτέ άλλοτε. Διότι είναι η πρώτη φορά που ο κ. Ντενκτάς διατυπώνει τις μίνιμουμ θέσεις του, χωρίς να επιμένει στις απαράδεκτες και αδιάλλακτες απαιτήσεις του για λύση, έξω από τα πλαίσια του ΟΗΕ και κάθε αρχής δικαίου και ηθικής. Και είναι η πρώτη φορά που ο διεθνής παράγοντας

ασκεί ουσιαστική πίεση πάνω στην Τουρκία και τον τουρκοκύπριο ηγέτη. Εξάλλου και η πλευρά μας, με ενισχυμένο το ηθικό λόγω της επιτυχούς ενταξιακής μας πορείας, είναι αποφασισμένη να συμβιβαστεί, γιατί βλέπει ότι η λύση είναι προς το συμφέρον της Κύπρου και του συνόλου του λαού της. Να ευχόμαστε λοιπόν να μην υπάρξει υπαναχώρηση. Ούτε από πλευράς Ντενκτάς, ούτε από την πλευρά μας, αλλά κυρίως από το διεθνή παράγοντα, την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Αναγνώριση μέσα από το Ιμάμ Μπαϊλντί

Του Ιωσήφ Παγιάτα

Πέρα από την προεκλογική εκστρατεία για τις δημοτικές εκλογές το θέμα που κυριάρχησε τον περασμένο μήνα στο εσωτερικό της χώρας, ήταν η συνάντηση του Προέδρου Κληρίδη με τον κ.Denkash.

Δικαιολογημένα έγινε προσπάθεια να μαντέψει κανείς, αν πίσω από τα χαμόγελα και τις χειραψίες βρισκόταν κάποια αλλαγή πορείας για το Κυπριακό από μέρους της Τουρκίας ή αν απλώς επρόκειτο για ελιγμό που αποσκοπούσε να ανατρέξει την αρνητική εικόνα που επρόβαλλε η Τουρκία με την απόσυρση του κ.Denkash από τις συνομιλίες. Περνούσε επίσης από το μυαλό, κατά πόσον δεν επρόκειτο για μια τελευταία προσπάθεια εκτροχιασμού ή καθυστέρησης του κυπριακού τρένου προς την Ευρώπη. Ωστόσο, με εξαίρεση κάποια πολιτικά φληναφήματα των ΝΕΟ, κανένα κόμμα δεν τάχθηκε ενάντια στις συνομιλίες.

Σ' ένα δεύτερο πλάνο είχαμε και τα γεύματα του κ.Κληρίδη -ένα πραγματοποιηθέν και ένα μελλοντικό- όχι τόσο για να του διαφυλάξουμε την υγεία ή να του υπενθυμίσουμε να νηστέψει τις σαράντα μέρες που προηγούνται των Χριστουγέννων, αλλά για να κάνουμε πολιτική μέσα από το πιάτο δυστυχώς...

Το ότι τόσο ο κ.DeSoto όσο και ο κ.Κληρίδης έμειναν «απόλυτα ικανοποιημένοι από το γεύμα -θαυ-

μάσιο το χαρακτήρισε ο κ.Κληρίδης- ήταν αναμενόμενο. Άλλωστε οι «παλιοί φιλαράκοι» είχαν να ειπωθούν από το '97. Εκείνο ωστόσο που δεν θα έπρεπε να ήταν αυτή τη φορά αναμενόμενο, ύστερα από την πολλών μηνών «πολιτική ξηρασία» και έλλειψη κινητικότητας, ήταν ότι για άλλη μια φορά προσπαθούμε να κάμουμε πολιτική μέσα από την τριχολογία και τις ασημαντότητες.

Ακούστηκε ότι με το να φάει ο Πρόεδρος Κληρίδης στο σπίτι του κ.Denkash, ανοίγει την πόρτα ή κάνει πιο εύκολη, την αναγνώριση του «κράτους» του κ.Denkash. Περίπου σαν να μιλούμε για σχέσεις ανάμεσα στους κατοίκους κάποιου μικρού και απομονωμένου χωριού και όχι για διεθνή συμφέροντα και σκοπιμότητες στις οποίες έχει εμπλακεί το Κυπριακό... Προσωπικά δεν μπορώ να αντιληφθώ τι κακό υπάρχει σ' ένα γεύμα στο σπίτι του κ.Denkash, αφού άλλωστε και λόγω του καιρού δεν θα μπορούσαν να φαν οι δυο τους στα χωράφια, σαν δυο καλά κοριτσάκια με τα καλάθια τους!! Ακούστηκε ακόμα για άλλη μια φορά, ότι η μη ανάρτηση της κυπριακής σημαίας στο αυτοκίνητο του Προέδρου Κληρίδη μειώνει τα κρατικά μας σύμβολα και κατεπέκταση είναι βλαπτική της κρατικής μας οντότητας. Θα νόμιζε κανείς ότι αυτοί οι κύριοι δεν ζουν στην Κύπρο...

Δεν μειώνει την κρατική μας οντότητα το ελληνικό εθνόσημο που βρίσκεται στο πλίκιο όλων όσων υπηρετούν στην Εθνική Φρουρά; Δεν μειώνει την κρατική μας οντότητα το ελληνικό εθνόσημο που βρίσκεται σε όλα τα οχήματα της Εθνικής Φρουράς; Δεν μειώνει την κρατική μας οντότητα το ότι η Κυπριακή Εθνική Φρουρά για πάνω από ένα τέταρτο του αιώνα διοικείται από απόστρατο στρατιωτικό από την Ελλάδα; Δεν τη μειώνει η ελληνική σημαία που βρίσκεται σε όλα τα στρατόπεδα, τα σχολεία και τα δημαρχεία; Δεν μας περνά από το μυαλό ότι ενδεχομένως να μειώνεται η κρατική μας υπόσταση, όταν υποδεχόμενοι κάποιους «Prodi» ανακρούουμε τον ελληνικό εθνικό ύμνο και υπομειδιούν, παρατηρώντας ότι «κάπου σαν να έχουν ξανακούσει αυτόν τον ύμνο»; Δεν νιώθουν αυτοί οι κύριοι ότι όταν ο Jacques Roos λέει ότι δεν είμαστε αποικία της Ελλάδας, κάπου διαπιστώνει να υποφέρει η κρατική μας οντότητα; Τότε μόνο μειώνεται και εξασθενίζει η κρατική μας υπόσταση, όταν στα λίγες εκατοντάδες μέτρα, μέχρι το σπίτι του κ.Denkash, δεν κυματίζει στο αυτοκίνητο του Προέδρου Κληρίδη το σύμβολο του Κράτους, ανεξάρτητα αν την ίδια ώρα σ' ολόκληρη την ελεγχόμενη από το Κυπριακό Κράτος περιοχή, αποτελεί το φτωχό συγγενή; Δεν

είναι έντιμο κατά την άποψή μου η Κυπριακή σημαία να επιστεφτεί ως μαστίγιο εναντίον του κ.Denkash αλλά την ίδια στιγμή να καταφρονείται και να παραγνωρίζεται από τους πολίτες αυτού του Κράτους... Αλλά υπάρχει και μια άλλη διάσταση εδώ: Αν βλέπουμε την αναγνώριση του «κράτους» του κ.Denkash να ξεκινά μέσα από ένα πιάτο φαγητό, πως θα αρχίσουμε να αποβάλλουμε την καχυποψία και ν' αρχίσουμε να δημιουργούμε την εμπιστοσύνη που χρειάζεται για να γίνουν τα πρώτα βήματα στο Κυπριακό; Χωρίς καθόλου να μου διαφεύγουν ο χαρακτήρας και οι ίντριγκες του κ.Denkash, παρατηρώ ότι ο Ντε Κλερκ και το κόμμα του στοιχισαν στο Νέλσωνα Μαντέλλα πάνω από είκοσι χρόνια φυλακής.

Ακόμη παρατηρώ ότι, όταν βγήκε από τη φυλακή ο Μαντέλλα και άρχισαν οι δυο να συνομιλούν, είχαν έντονες συζητήσεις και δεν ήταν λίγες οι διαφωνίες τους και οι αλληλοκατηγορίες. Όμως, όπως ο ίδιος ο Ντε Κλερκ ανέφερε όταν πριν 2-3 χρόνια επισκέφθηκε την Κύπρο και όπως και ο Μαντέλλα είχε την ευκαιρία να παρατηρήσει, όταν άρχισαν οι συνομιλίες τους κατάλαβαν ότι θα 'πρεπε να αρχίσουν να κτίζουν ανάμεσα τους την εμπιστοσύνη, χωρίς την οποία δεν θα μπορούσαν να προχωρήσουν. Βέβαια, δεδομένων του βίου και πολιτείας καθώς και των βλέψεων του κ.Denkash, είναι δύσκολο να του 'χει κανείς εμπιστοσύνη. Άλλωστε ως τώρα δεν πολιτεύτηκε ως Κύπριος ο κ.Denkash αλλά ως Τούρκος. Ωστόσο, δεν πρό-

κειται να γίνουν βήματα στο Κυπριακό, αν βλέπουμε με καχυποψία ακόμα και τα γεύματα. Ο κίνδυνος για την αναγνώριση της λεγόμενης Τ.Δ.Β.Κ. δεν θα προέλθει από ένα πιάτο ιμάμ μπαϊλντί αλλά όταν θα δημιουργηθεί η εντύπωση ότι φταίμε η ελληνοκυπριακή πλευρά, γιατί δεν γίνονται βήματα στο Κυπριακό και θα σκεφτεί η Διεθνής Κοινότητα -οι Αμερικανοβρετανοί βασικά- άλλους τρόπους δημιουργίας κινητικότητας. Οι κάποιες ανθρώπινες στιγμές και χειρονομίες δεν βλάφτουν. Δεν μπορεί να βλάφτει η επικοινωνία αλλά η έλλειψή της. Και το ξέρει καλά αυτό ο κ.Denkash γι' αυτό και προσπαθεί, εκεί που δεν είναι αναγκασμένος εκ των πραγμάτων να τη δεχτεί, να την αποτρέψει.

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΔΙΝΟΥΜΕ ΛΥΣΗ ΕΜΕΙΣ ΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΑΣ;

Τί άνθρωποι είμαστε εμείς οι Κύπριοι;

Του Αρίφ Χασάν Ταχσίν

(Μέρος από ομιλία του Α.Χ. Ταχσίν που έγινε πρόσφατα στη Λάρνακα, στον όμιλο «Βασιλιτζιά»)

Όταν κοιτάζουμε πίσω, στα τελευταία 50 - 55 χρόνια, δεν είναι δυνατόν ως Κύπριοι να αισθανόμαστε υπερήφανοι για αυτά που κάναμε. Θυμάστε το καλοκαίρι του 1958; Πώς μπορέσαμε να κουβαλάμε μέσα μας τόσο αγριότητα; Εντούτοις δε χορτάσαμε με εκείνα του '58. Επαναλάβαμε τα ίδια με κάθε ευκαιρία το '63, '64, '65, '66, '67. Σκοτώσαμε ο ένας τον άλλο και δεν ικανοποιηθήκαμε μόνο μ' αυτό, δεν πήραμε τη δόση μας, αλλά κάψαμε και καταστρέψαμε τη χώρα μας. Την όμορφή μας Κύπρο και μετά απ' όλα αυτά δεν προβληματιστήκαμε και δεν είπαμε τί είναι αυτά που κάνουμε, και ζήσαμε το 1974. Θάνατος, αίμα, δάκρυα, καταστροφή. Τί άνθρωποι είμαστε εμείς οι Κύπριοι; Μπορούμε να πούμε ότι

είμαστε ανθρώπινα όντα; Δεν υπάρχει δικαιολογία γι' αυτό το αίσχος που εμείς ονομάσαμε εθνικισμό και τι εθνικισμό όμως. Πεθάναμε και σκοτώσαμε για να παραδώσουμε την πατρίδα μας, την Κύπρο μας, στους ξένους. Και εκεί που υπάρχει η Κύπρος μας, όπου γεννηθήκαμε και μεγαλώσαμε, αναζητήσαμε άλλες μητέρες πατρίδες. Για άλλους από μας η μητέρα πατρίδα ήταν η Ελλάδα και γι' άλλους η Τουρκία. Εντούτοις, πόσοι Κύπριοι γνώριζαν την Τουρκία και την Ελλάδα τις μέρες εκείνες; Ποιοι ήξεραν καλά τί γινόταν τότε σ' εκείνα τα μέρη; Παρ' όλα αυτά δεν εδώσαμε την ευκαιρία σ' αυτούς που ήξεραν να μιλήσουν. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η Τουρκία και η Ελλάδα μπήκαν στη σφαίρα της επιρροής των Άγγλων. Πόσοι Κύπριοι γνώριζαν τί σήμαινε αυτό; Και η Ελλάδα και η Τουρκία μπήκαν στο ΝΑΤΟ. Πόσοι από μας γνώριζαν τί σήμαινε αυτό; Πιέζε μήπως κανείς την Αγγλία να αναδείξει την Τουρκία και την Ελλάδα σε επίσημα μέρη στο Κυπριακό; Τότε γιατί το έκανε η Αγγλία; Πόσοι από μας προβληματιστήκαμε πάνω σ' αυτό; Η Αγγλία έδωσε και τα 12 νησιά στην Ελλάδα, χωρίς να ενημερώσει καθόλου την Τουρκία. Γιατί δεν έδωσε και την Κύπρο; Και ανάμειξε την Τουρκία στο Κυπριακό; Αν μπορούσαμε να αντιληφθούμε τί γινόταν γύρω μας και μπροστά στα μάτια μας θα ήτανε δυνατόν τα πράγματα να ήτανε

διαφορετικά. Οι Κύπριοι είχανε χάσει τόσο τα μυαλά τους, ή ίσως τόσο νου είχανε στην ουσία και ίσως γι' αυτό δεν αντιλήφθηκαν, δεν αισθάνθηκαν το τί γινότανε γύρω τους. Αν μπορούσαν ν' αντιληφθούν, θα καταλάβαιναν ότι δεν πρόσφεραν υπηρεσίες στην Ελλάδα και στην Τουρκία αλλά στην Αγγλία, την Αμερική και το ΝΑΤΟ. Τώρα είναι όλα πια φανερά. Τώρα πια ξέρουμε ότι και η ΤΜΤ και η ΕΟΚΑ και οι άλλες παράνομες οργανώσεις που έχουν τις ρίζες τους στην Τουρκία και την Ελλάδα ήταν συνδεδεμένες με τις ειδικές παράνομες οργανώσεις που η Αμερική οργάνωνε στις χώρες του ΝΑΤΟ τις οποίες χρηματοδοτούσε και έλεγχε. Είτε ΕΟΚΑ είναι είτε ΤΜΤ δεν κάνει καμιά διαφορά. Όλοι οι δρόμοι οδηγούσαν στην Αγγλία, την Αμερική και το ΝΑΤΟ. Και η αλήθεια είναι αυτή: μερικοί Τούρκοι και μερικοί Έλληνες αξιωματικοί, που ήταν συνδεδεμένοι με το ΝΑΤΟ έβαλαν τη θηλιά στο λαιμό των Κυπρίων στο όνομα του τουρκικού και του ελληνικού εθνικισμού. Και ξέρετε ποιο είναι το πιο οδυνηρό; Ότι εμείς οι Κύπριοι δεν μπορέσαμε να ενωθούμε, να 'ρθούμε όλοι μαζί και να διερωτηθούμε: Τί μας γίνεται; Τρελλαθήκαμε μήπως; Τί είναι αυτά που κάνουμε; Γιατί δεν προσπαθούμε εμείς να δώσουμε λύση στα προβλήματά μας; Είναι φανερό ότι δεν είναι δυνατόν το Κυπριακό να διευθετηθεί διαφορετικά. Η Αγγλία, η Αμερική και

Σκοτώσαμε ο ένας τον άλλο και δεν ικανοποιηθήκαμε μόνο μ' αυτό, δεν πήραμε τη δόση μας, αλλά κάψαμε και καταστρέψαμε τη χώρα μας. Την όμορφή μας Κύπρο και μετά απ' όλα αυτά δεν προβληματιστήκαμε και δεν είπαμε τί είναι αυτά που κάνουμε, και ζήσαμε το 1974. Θάνατος, αίμα, δάκρυα, καταστροφή. Τί άνθρωποι είμαστε εμείς οι Κύπριοι;

η Ευρώπη, μόνο μια νέα ρύθμιση μπορούν να προσφέρουν και η νέα ρύθμιση θα είναι ανοικτή για μια νέα σύγκρουση όπως το 1960. Ναι, το κλειδί για τη λύση του Κυπριακού είναι στα δικά μας χέρια. Στα χέρια των Κυπρίων. Πρέπει να πούμε ότι η Κύπρος είναι δική μας, σ' εμάς ανήκει. Επαναλαμβάνω ότι σ' αυτή την περίοδο δεν είναι δυνατόν να ξεχάσουμε τα κακά που προκαλέσαμε ο ένας στον άλλον. Όμως είναι δυνατόν να συγκωλύσουμε ο ένας τον άλλον για ν' ανοίξουμε τους διαδρόμους για ένα νέο, όμορφο μέλλον στην Κύπρο μας. Πρέπει να συγκωλύσουμε ο ένας τον άλλον. Ας το κάνουμε τώρα. Απευθύνομαι προς τη νεολαία. Μην κάνετε αυτά που κάναμε εμείς. Είναι φανερό πού οδηγήσαμε εμείς την πανέμορφη Κύπρο μας. Εσείς δώστε τα χέρια και διεκδικήστε την Κύπρο μας και μην ξεχνάτε ότι η μητέρα μας, η μητέρα πατρίδα των Κυπρίων είναι η Κύπρος. Σας αφήσαμε μια άσχημη κληρονομιά. Σίγουρα γνωρίζετε τι σημαίνει να ζητάς συγχώρεση σε τέτοιες περιστάσεις. Τόσα μεγάλα λάθη κάναμε που δεν ξέρω αν θα μπορέσετε να τα διορθώσετε. Σας εύχομαι επιτυχία στις προσπάθειες για δημιουργία μιας όμορφης και ευτυχημένης Κύπρου. Ας θέσουμε ένα ερώτημα: Γιατί

εμείς οι Κύπριοι τσακωθήκαμε; Τσακωθήκαμε γιατί δεν μπορέσαμε να συνεννοηθούμε σε ποιούς θα παραδώσουμε την Κύπρο μας. Δεν μπορέσαμε να πούμε ότι η Κύπρος ανήκει σ' εμάς και οι μεν είπαν να την δώσουμε στην Ελλάδα και οι άλλοι είπαμε να την δώσουμε στην Τουρκία. Πρέπει να αισθανόμαστε ντροπή γι' αυτό που κάναμε, δεν υπάρχει άλλη χώρα στην περιοχή μας, άλλος λαός, άλλοι άνθρωποι που συμπεριφέρθηκαν στη χώρα τους με τέτοιο τρόπο. Μετά το Β' Παγκ. Πόλεμο άρχισαν να διαλύονται οι αποικίες και να εμφανίζεται ο νεοαποικισμός. Αν κοιτάζουμε γύρω μας, τότε σ' εκείνη την εποχή, όλες οι χώρες γύρω μας, όλοι οι λαοί, ζητούσαν ανεξαρτησία, π.χ. η Αίγυπτος, η Συρία, η Αλγερία, η Λιβύη, το Ιράκ και όλες οι Βαλκανικές χώρες. Είμαστε η μόνη χώρα που αναζητούσαμε κάποιον ιδιοκτήτη. Δεν μπορέσαμε να σκεφτούμε καν ότι εμείς οι ίδιοι θα μπορούσαμε να κυβερνήσουμε τον εαυτό μας. Και παρ' όλα αυτά, μετά από τόσα χρόνια, δεν είπαμε στον εαυτό μας να ρθούμε μαζί, να κάσουμε μαζί, να συνομιλήσουμε για να δώσουμε λύση στο πρόβλημά μας. Εμείς οι ερευνητές μπορούμε να βρούμε μόνο 1-2 άρθρα σχετικά με την ανεξαρτησία στο παρελθόν. Σ'

εμάς στην Τουρκική κοινότητα, κάποιος άρθρογράφος Γιοούζ Ντους (ψευδώνυμο), έγραψε μερικά άρθρα στην εφημερίδα Ατές όπου αναφερόταν στην ανεξαρτησία και καλούσε σε υποστήριξή της (αρχές Ιανουαρίου 47). Αν κοιτάζουμε την ιστορία μας θα δούμε ότι συνεχώς έρχονται από έξω και μας ελέγχουν. Και όσοι ήρθαν ζήμωσαν την Κύπρο και έφυγαν. Όμως δυστυχώς όταν φύγει ένας ξένος, εμείς αναζητούμε άλλο ξένο. Τώρα αναζητούμε λύση. Όμως από ποιούς περιμένουμε η λύση; Από την Αμερική, την Αγγλία, από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχουμε μήπως κάνει σοβαρές προσπάθειες να βρούμε λύση μεταξύ μας, να δώσουμε εμείς τη λύση; Εγώ θέλω να επαναλάβω ότι, οποιαδήποτε και να είναι η λύση, θα είναι λύση που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Αμερικής και της Αγγλίας. Θα είναι μεταβατική, δεν θα είναι μόνιμη όπως έγινε το 1960. Εγώ λέω να συνάξουμε το νου μας στην κεφαλή μας, να κάσουμε εμείς και να αναζητήσουμε τη λύση μεταξύ μας. Να δεχτούμε να το κάσουμε πεποίθησή μας ότι αυτή η χώρα σε μας ανήκει, τους Κυπρίους, και να τη διεκδικήσουμε και να συνομιλήσουμε μεταξύ μας για τη λύση. Θέλω να επαναλάβω και το εξής: οι άσχημες που κάναμε ο ένας στον άλλον δεν είναι δυνατό να είναι αποδεκτές και δεν είναι δυνατό να συγχωρεθούν. Όμως ένα μπορούμε να κάνουμε. Να συγκωλύσουμε ο ένας τον άλλον.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΙΖΖΕΤ ΙΖΚΑΝ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ, ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΣΤΙΣ 2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001

Αυτή η γη είναι δική μας

Λόγω του Κυπριακού προβλήματος αντιμετωπίζουμε πολλές δυσκολίες και εμπόδια. Τα τελευταία 40 χρόνια, οι ιμπεριαλιστικοί κύκλοι εκμεταλλεύονται τους Κυπρίους για τους δικούς τους σκοπούς. Οι συνεργάτες τους τους βοηθούν και οι Κύπριοι υποφέρουν. Κάτω από τις συνθήκες που δημιουργήθηκαν, οι Τουρκοκύπριοι πληρώνουν ένα πολύ μεγάλο τίμημα και το μεγαλύτερο από αυτό το πληρώνουν οι εργάτες, οι αγρότες, οι μικρο-επιχειρηματίες και οι τεχνίτες, εκείνοι δηλαδή που κερ-

δίζουν το ψωμί τους με τον ιδρώτα του προσώπου τους. Τα κυρίαρχα στοιχεία και οι συνεργάτες τους χρησιμοποιούν πιέσεις, απειλές και εκφοβισμούς. Έχουν μετατρέψει τη Βόρεια Κύπρο σε γη των καζίνο και των νυχτερινών κέντρων. Με την εισαγωγή ανασφάλιστου φτηνού εργατικού δυναμικού από την Τουρκία, έχουν δημιουργήσει ένα ανελέητο μηχανισμό εκμετάλλευσης. Επιτρέποντας την ελεύθερη διακίνηση φτηνών και άχρηστων αγαθών, έχουν σπρώξει τους παρα-

γωγικούς τομείς στη χρεοκοπία. Οι επεμβάσεις της Άγκυρας και των στρατιωτικών και πολιτικών τεκνοκρατών της στη Βόρεια Κύπρο σε όλες σχεδόν τις πτυχές της ζωής έχουν αποκόψει τον κόσμο μας από την παραγωγή και έχουν επικφέρει τη μετανάστευση πέραν του μισού πληθυσμού. Οι πολιτικές που ασκούνται στοχεύουν στον πλήρη αποδεκατισμό της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Κατά τα τελευταία 27 χρόνια ασκείται μια πολιτική εξαθλίωσης) κατά των παραγωγικών δυνάμεων

Ενώ οι δυνάμεις εναντίον μας προσπαθούν να ενσωματώσουν τη Βόρεια Κύπρο στην Τουρκία, το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας αγωνίζεται για να μπορέσει η κοινότητά μας να αυτοδιοικείται και να αποφασίζει για το μέλλον της.

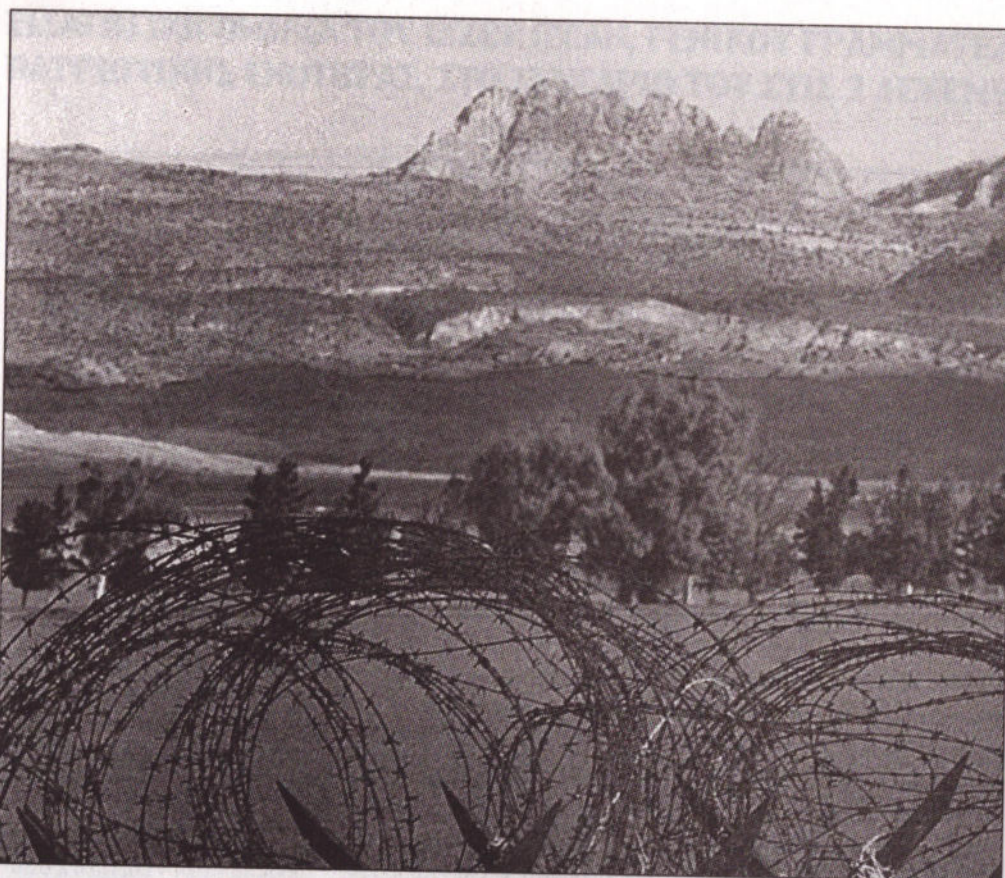
στη Βόρεια Κύπρο. Στα πρώτα χρόνια του 21ου αιώνα εξαναγκαζόμαστε να ζούμε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης, απομονωμένοι από τον υπόλοιπο κόσμο. Θέλουν να κρατούν τους Τουρκοκύπριους ως ομήρους με μέτρα όπως το πρόσφατο λεγόμενο Νομοσχέδιο Διαβατηρίων. Με τον τρόπο αυτό πιστεύουν ότι θα μπορούν να εκφοβίσουν και σιγήσουν τον κόσμο. Με το να προσάγουν τα μέλη μας στα στρατιωτικά δικαστήρια νομίζουν ότι θα μπορέσουν να σιγήσουν το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας. Εξαπατούν τους εαυτούς τους σύντροφοι Ο κ. Ντεκτάς και όλα εκείνα τα γεράκια στην Άγκυρα που τον υποστηρίζουν στις αδιάλλακτες πολιτικές του έχουν ήδη χάσει. Γι αυτό είναι και τόσο ανήσυχτοι. Γι αυτό και επιτίθενται δεξιά και αριστερά. Ό,τι όμως και να κάνουν δεν έχουν διέξοδο. Βρίσκονται στο τέλος του δρόμου. Ως Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας, αγκαλιάζουμε όλα τις τάξεις των εργαζομένων που δηλώνουν ότι "Αυτή η γη είναι δική μας. Όχι στη διακυβέρνηση με οδηγίες από το εξωτερικό" και αγωνίζονται για την επιβίωση και ταυτότητα της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Οι εργαζόμενοι πρέπει να αναλάβουν την εξουσία. Απορρίπτουμε τους όρους που μας έχουν επιβληθεί. Νοιώθουμε ότι είναι καθήκον μας να σταματήσουμε τις εξωθεν επεμβάσεις, να διασώσουμε τις κοινωνικές δομές που καταρρέουν και να αγωνιστούμε για την εισδοχή της Κύπρου στην Ευρώπη ως ένα ενιαίο ομοσπονδιακό κράτος.

Αγαπιά Αδέλφια
Ενώ οι δυνάμεις εναντίον μας προσπαθούν να ενσωματώσουν τη Βόρεια Κύπρο στην Τουρκία, το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας αγωνίζεται για να μπορέσει η κοινότητά μας να αυτοδιοικείται και να αποφασίζει για το μέλλον της. Ενώ προσπαθούν να πετύχουν συνομοσπονδία που οδηγεί στη διχοτόμηση ή σε μια δομή με δύο ξεχωριστά κράτη και κυριαρχίες, αγωνιζόμαστε για μια Κύπρο με κοινή κεντρική κυριαρχία και δυνατή ομόσπονδη κυβέρνηση. Ενώ ξεσπαθώνουν κατά της ΕΕ, το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας θεωρεί την ΕΕ ως μια πόρτα ανοικτή προς ένα σύγχρονο νομικό σύστημα, μια δομή όπου αναγνωρίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπου ελεύθερα άτομα είναι μέλη μια πολυ-πολιτισμικής κοινωνίας και μια μεγάλη αρένα όπου δεν θα υπάρχουν σύνορα και οι δυνάμεις της παραγωγής θα μπορούν να αγωνίζονται σε αλληλεγγύη για τη χειραφέτηση της εργασίας. Ενώ τάσσονται υπέρ του καπιταλιστικού κόσμου της εκμετάλλευσης, το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας αγωνίζεται για τη δημοκρατική επικράτηση των εργαζομένων, μια δίκαιη και δημοκρατική τάξη που θα δημιουργηθεί από τις καταπιεσμένες και εκμεταλλεζόμενες τάξεις κι ένα σοσιαλιστικό κόσμο ελεύθερο από πολέμους και εκμετάλλευση. Η λύση του Κυπριακού προβλήματος είναι αναπόφευκτη. Μια ομοσπονδιακή δίκαιη λύση για όλους, μια λύση που θα διασφα-

λίζει την ασφάλεια όλων, μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαλόγου. Η ομοσπονδία είναι το είδος της λύσης που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντα όλων των Κυπρίων. Κι αφού ολόκληρος ο κόσμος προσπαθεί για μια ομοσπονδιακή λύση, πρέπει να είναι και η πιο εφικτή λύση. Τασσόμαστε υπέρ της ενοποίησης της Κύπρου στα πλαίσια μιας ομόσπονδης λύσης. Μια διζωνική-δικαιοσπονδιακή βασισμένη στην πολιτική ισότητα των δύο κοινοτήτων είναι μια λύση που θα επιτρέψει στις δύο κοινότητες να μοιράζονται την κυριαρχία του νησιού και όπου και οι δύο θα έχουν λόγο για το μέλλον της χώρας τους, από την Καραπασία μέχρι την Πάφο. Το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας διαφέρει από τα άλλα κόμματα γιατί τάσσεται υπέρ της ομοσπονδίας με δυνατή κεντρική κυβέρνηση γιατί μια τέτοια ομοσπονδία σημαίνει:

- Λόγο για όλη την Κύπρο κάτω από κοινή κυριαρχία
- Ισοζυγισμένη οικονομική ανάπτυξη και των δύο περιοχών, ζώνες ή ομόσπονδα κράτη
- Ισοζυγισμένες επενδύσεις για ολόκληρο το νησί
- Όχι στις μυστικές παράνομες οργανώσεις οπουδήποτε στο νησί
- Διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας
- Συμμετοχή όλων των πολιτών σε ένα δικαιοσπονδικό τρόπο ζωής
- Αποτελεσματική καταπολέμηση του σωβινισμού

Ως μέλη του Κόμματος Πατριωτικής Ενότητας, πρέπει να εργαζόμαστε σκληρά, αταμάτητα και

χωρίς φόβο. Αυτό είναι το καθήκον μας προς την πατρίδα και τα παιδιά μας και προς όλους τους κατοίκους αυτού του νησιού.

Αγαπητά αδέρφια

Κάτω από τις παρούσες δύσκολες συνθήκες, το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας ακολουθεί μια πολιτική συμμαχιών. Θέλουμε να συνεργαστούμε με τις άλλες δημοκρατικές δυνάμεις στη βάση αρχών. Οι καιροί μας δεν προσφέρονται για να λειτουργούμε στη βάση του ενός κόμματος, οργάνωσης ή ατομικά. Είμαστε έτοιμοι να ενώσουμε τις δυνάμεις μας με άλλες δημοκρατικές δυνάμεις για να διασώσουμε την κοινότητά μας και να ανοίξουμε το δρόμο για την ειρήνη, τη δημοκρατία και ομοσπονδιακή λύση.

Μέχρι τότε;

Μέχρι να επιτύχουμε μια λύση και την ειρήνη. Λέμε ότι οι διαφορές μας είναι και ο πλούτος μας. Ας ενωθούμε στη βάση των κοινών παρανομασιών μας. Μια δυνατή φωνή από το Βορρά της Κύπρου θα δώσει ελπίδα στον κόσμο. Η εξωτερική δυναμική θα γίνει πιο αποτελεσματική. Η Τουρκία και η

παγκόσμια κοινή γνώμη θα επηρεαστούν θετικά. Ακόμα περισσότερο, θα βοηθήσει στην επαναπροσέγγιση των δύο κοινοτήτων που έχουν ζήσει μαζί σ' αυτό το κομμάτι γης που λέγεται Κύπρος.

Το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας θεωρεί την επαναπροσέγγιση των δύο κοινοτήτων ως πάρα πολύ σημαντική. Στα τελευταία δύο χρόνια, έχουμε καταφέρει να φέρουμε κοντά γύρω στις 10,000 Τουρκοκύπριους και Ελληνοκύπριους. Θα εξακολουθήσουμε προς αυτή την κατεύθυνση. Όλοι οι Κύπριοι, είτε είναι Ελληνοκύπριοι, είτε Μαρωνίτες, είναι πολίτες με τα ίδια δικαιώματα όπως κι εμείς οι Τουρκοκύπριοι. Και σεβόμαστε τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των Κυπρίων. Για αυτούς τους λόγους, μια συμμαχία των δημοκρατικών δυνάμεων είναι απόλυτα αναγκαία. Από τις επαφές μας, έχουμε διαπιστώσει ότι υπάρχει έδαφος για μια τέτοια συμμαχία. Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για την υλοποίηση της. **Αγαπητά μέλη του Κόμματος** Το Κυπριακό πρόβλημα έχει μπει

σε νέα κρίσιμη φάση. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κύπρου πλησιάζουν προς το τέλος τους. Σύμφωνα με τη συμφωνία του Ελσίνκι του Δεκεμβρίου 1999, η Κύπρος θα γίνει μέλος της ΕΕ ακόμα και χωρίς τη λύση του Κυπριακού. Σύμφωνα με την ίδια συμφωνία, η Δημοκρατία της Τουρκίας είναι υποψήφια χώρα. Δεν έχει κάμει όμως τίποτα ουσιαστικό για τη λύση του Κυπριακού από τότε. Ο κ. Ντεκτάς εγκατέλειψε το τραπέζι των διαπραγματεύσεων απαιτώντας ότι θα διαπραγματευτεί μόνο στη βάση δύο ξεχωριστών κρατών. Απορρίπτει την ομοσπονδία, που αποτελεί θέση της Τουρκίας, και αρνείται να αποδεχθεί την εγκυρότητα των συμφωνιών κορυφής του 1977-79, οι οποίες φέρουν την υπογραφή του. Εξακολουθεί να προπαθεί να βρει κατά πόσον υπάρχει βάση για συνομιλίες ή όχι. Ο Τούρκος Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Εξωτερικών έχουν δηλώσει ότι αν η Νότια Κύπρος γίνει μέλος της ΕΕ, η Τουρκία θα προσαρτίσει τη Βόρεια Κύπρο. Αισθάνονται ότι μπορούν να μιλούν από μέρους μας. Ούτε καν διανοούνται να ρωτήσουν την άποψή μας. Αλλά αγνοούν τη Διοίκηση και τον κόσμο της Βόρειας Κύπρου.

Αγαπητοί Φίλοι Αυτή είναι η πατρίδα μας. Απορρίπτουμε την προσάρτησή της στην Τουρκία ή οποιαδήποτε άλλη χώρα. Η Κύπρος δεν θα γίνει δεύτερη Αλεξανδρέτα. Εμείς οι Τουρκοκύπριοι δεν θα το επιτρέ-

Μετά τον τερματισμό του διπολικού κόσμου, το διεθνές κεφάλαιο έχει εξαπολύσει επίθεση κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπό το μανδύα της παγκοσμιοποίησης. Είναι η νέα στρατηγική του υπερεθνικού κεφαλαίου κατά των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

ψουμε. Θα ανταποχθούμε ενάντια σ' όλες τις επιθέσεις. Η Τουρκία παρενέβη σύμφωνα με τη Συνθήκη Εγγυήσεως του 1960 για να επαναφέρει τη συνταγματική τάξη. Δεν έχει κανένα δικαίωμα να προσαρτίσει το Βόρειο τμήμα της Κύπρου. Αυτό είναι απαράδεκτο και θα οδηγήσει σε μεγαλύτερες καταστροφές. Γι αυτό, αντί των προσπαθειών να εμποδιστεί η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Είναι πλέον έκδηλο ότι η Κύπρος θα γίνει μέλος της ΕΕ ακόμα και χωρίς λύση. Έχουμε όμως ακόμα χρόνο.

Στο σημείο αυτό θέλω να αποταθώ στην Ελληνοκυπριακή πλευρά. Να είστε διαλλακτικοί και θετικοί. Οι συμβιβασμοί που θα γίνουν και από τις δυο πλευρές δεν θα σημαίνουν ήττα της μιας ή της άλλης πλευράς. Οι συμβιβασμοί θα μείνουν στην Κύπρο. Ας μη το ξεχνούμε ποτέ αυτό. Ας κάνουμε ο καθένας το καθήκον του για μια λύση που θα σέβεται τα βασικά δικαιώματα της άλλης πλευράς.

Η Κύπρος είναι η κοινή μας πατρίδα. Ο κοινός αγώνας για την κοινή πατρίδα είναι αναπόφευκτος.

Αγαπητά Μέλη

Βρισκόμαστε μπροστά σε σημαντικές διεθνείς εξελίξεις. Η ισορροπία του τρόμου έχει χαθεί. Τα κεφάλαια των πολυεθνικών μονοπωλίων κινούνται με σκοπό τη δημιουργία μιας παγκόσμιας αγοράς χωρίς εμποδία. Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, προσπαθούν να γεμίσουν το χάσμα που δημιουργήθηκε. Μετά τον τερματισμό του διπολικού κόσμου, το διεθνές κεφάλαιο έχει εξαπολύσει επίθεση κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπό το μανδύα της παγκοσμιοποίησης. Είναι η νέα στρατηγική του υπερεθνικού κεφαλαίου κατά των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Ο καπιταλισμός προσπαθεί να επιβάλει την ηγεμονία του με τη δημιουργία μιας ενιαίας παγκόσμιας αγοράς που ονομάζει Νέα Παγκόσμια Τάξη. Ο μικρο-εθνικισμός (Micro nationalism) υποδαυλίζεται σε διάφορα μέρη του κόσμου, λαοί εξοπλίζονται και ενθαρρύνεται να πολεμήσουν ο ένας τον άλλο και δημιουργούνται αφορμές για επεμβάσεις σε ζωτικές περιοχές του πλανήτη. Εισβάλλουν σε ανεξάρτητες χώρες με δικαιολογία τις δραστηριότητες τρομοκρατικών οργανώσεων που δημιουργήθηκαν από τις ίδιες τις ιμπεριαλιστικές χώρες. Καταδικάζουμε την τρομοκρατία, απ' οπουδήποτε και αν προέρχεται. Καμιά τρομοκρατική πράξη, άσχετα από το σκοπό ή την ιδεολογία που εξυπηρε-

τεί, δεν είναι δικαιολογημένη. Η τρομοκρατία όχι μόνο δεν υποβιβάζει τον αγώνα για ελευθερία αλλά δίνει την ευκαιρία στους ιμπεριαλιστές να αντιδρούν με τον πιο άγριο τρόπο. Πρέπει να συνταχθούμε με τις διεθνείς δημοκρατικές δυνάμεις και τους εργαζόμενους ενάντια σ' όλες αυτές τις αντιξοότητες για μια δημοκρατική παγκόσμια τάξη βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ως Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας, διακηρύσσουμε ανοικτά τη θέση μας εναντίον του καπιταλισμού και του ανώτερου σταδίου του ιμπεριαλισμού. Τασσόμαστε υπέρ των καταπιεσμένων λαών και των λαών που τυγχάνουν εκμετάλλευσης και εναντίον των καταπιεστών και μονοπωλίων. Ως Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας θέλουμε να πληροφορήσουμε τον κόσμο ότι είμαστε αποφασισμένοι να αγωνιστούμε μέχρι εσχάτων για την επανένωση της πατρίδας μας. Θα συνεχίσουμε τον αγώνα ενάντια στο διαμελισμό, το ρατσισμό και το σωβινισμό απ' όπου και αν προέρχονται. Αυτή είναι η πατρίδα μας και θα είμαστε κύριοι της γης μας. Έχουμε το δικαίωμα το μέρος μας και θα νικήσουμε. Το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας είναι υπέρ της ενότητας και αλληλεγγύης των πατριωτικών δυνάμεων που αγωνίζονται από κοινού για μια ανεξάρτητη, εδαφικά ακεραία, ομοσπονδία Κύπρο. Ζήτω η αλληλεγγύη των πατριωτικών δυνάμεων. Ζήτω ο κοινός μας αγώνας. Ζήτω το Κόμμα Πατριωτικής Ενότητας.

Αμερική το κράτος κακοποιός

(the original rogue state)

ΟΔΗΓΟΣ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

Αυτός είναι ο τίτλος του «χάρτη» που το βρετανικό περιοδικό «New Statesman» παρουσιάζει στο τεύχος του της 5ης Νοεμβρίου, επικεντρώνοντας την προσοχή του «σε μερικές από τις σημαντικότερες επεμβάσεις των ΗΠΑ στο εξωτερικό από το 1945 και στα αποτελέσματά τους, καλά ή κακά».

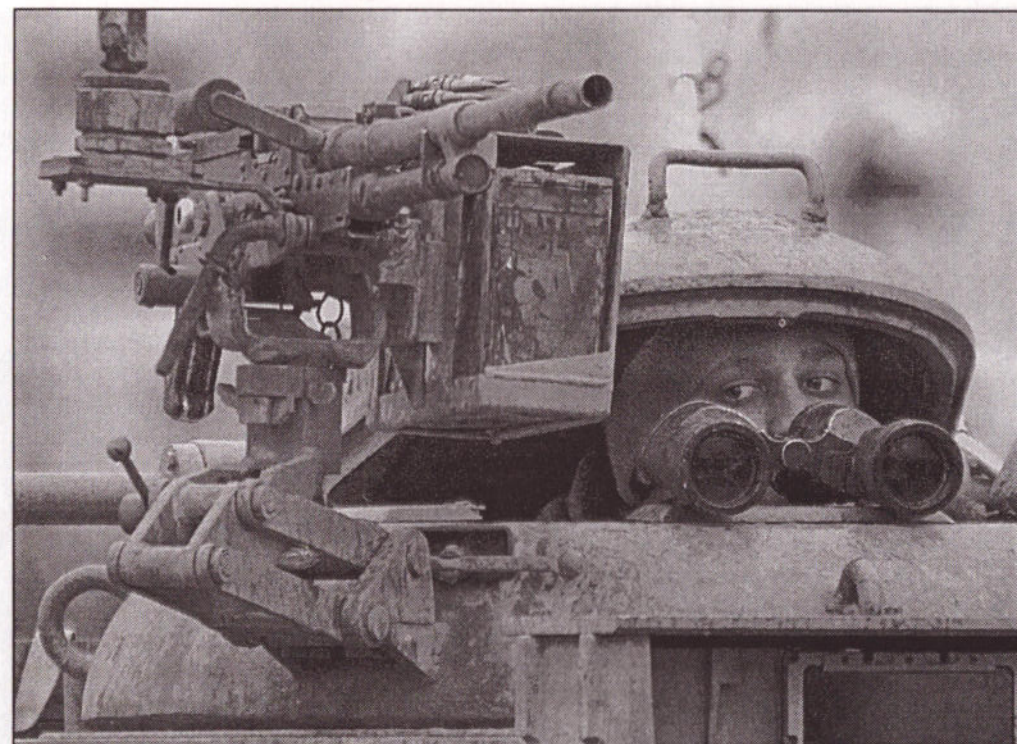
Κρίναμε πως ο «χάρτης» έχει το ενδιαφέρον του και τον μεταφέραμε απόφιο περιοριζόμενοι αποκλειστικά στη μετάφραση των σχετικών κειμένων. Όπως γίνεται αντιληπτό οι αναλύσεις και απόψεις που εκφράζονται δεν αντανακλούν κατανάγκην τις απόψεις του περιοδικού. Στο επόμενο τεύχος θα επανέλθουμε με περισσότερες αναφορές.

Στο χάρτη περιλαμβάνονται ενέργειες που αφορούν:

- Μονομερείς επεμβάσεις
 - Συγκεκριμενισμένες επιχειρήσεις
 - Πολυεθνική (με συμμετοχή του ΟΗΕ) δύναμη
 - Τεχνική και οικονομική στήριξη από μέρους των ΗΠΑ
- Συνολικά η επισκόπηση καλύπτει δεκαπέντε περιπτώσεις: οκτώ στην Κεντρική και Νότια Αμερική, μια στην Ευρώπη, μια στην Αφρική και πέντε στην Ασία.

Το «χάρτη» επιμελήθηκαν οι Will Grant και Jon Farmer.

Ιωσήφ Παγιάτας

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ 1979-89

(Συγκεκριμενισμένες επιχειρήσεις - Τεχνική και οικονομική στήριξη από μέρους των ΗΠΑ)

Ο πρόεδρος Αναστάζιο Σομόζα, ο δεξιός δικτάτορας, εκπαρθυρώθηκε από τους Σοσιαλιστές Σαντινίστας το 1979. Η C.I.A. εκπαιδευσε στη συνέχεια 15000 δεξιούς αντάρτες, τους Κόντρας, για να αντιπαρατεθούν στους Σαντινίστας. Όταν το Κογκρέσο αρνήθηκε να συνεχίσει να χρηματοδοτεί συγκεκριμενισμένες επιχειρήσεις, ο Λευκός Οίκος στήριξε τους Κόντρας με έσοδα που προέρχονταν από την παράνομη πώληση όπλων στο Ιράν, αυτό που αργότερα έγινε γνωστό ως το σκάνδαλο Ιράν-Κόντρας.

ΚΟΥΒΑ 1961 (Συγκεκριμενισμένες επιχειρήσεις)

Το κακόφημο επεισόδιο του Κόλπου των Χοίρων βασίστηκε στην προηγούμενη «επιτυχία» στη Γουατεμάλα. Και πάλιν η επιχείρηση αφορούσε στη χρήση ανταρτών εκπαιδευμένων από τη C.I.A., αν και αυτή τη φορά η Κυβέρνηση (Κέννεντυ) υποτίμησε το πόσο δημοφιλής ήταν ο Πρόεδρος Φιδέλ Κάστρο καθώς επίσης και το στρατιωτικό σθένος των Κουβανών. Η προσπάθεια κατέληξε σε μια αδυσώπητη καταστροφή και είναι παραδεκτό ότι έσπρωξε την Κούβα στις αγκάλες της Ε.Σ.Σ.Δ. Η δύσκολη θέση στην οποία μπήκε εξ αιτίας του Κάστρο ώθησε τον Κέννεντυ να διατάξει τη δολοφονία του κουβανού Προέδρου.

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ 1954

(Συγκεκριμενισμένες επιχειρήσεις)

Αντάρτες εκπαιδευμένοι από τη C.I.A. εκδίωξαν από την εξουσία τη σοσιαλιστική Κυβέρνηση του Προέδρου Jacobo Arbenz. Οι Η.Π.Α. που είχαν επίσης

παράσχει στρατιωτική στρατιωτική στήριξη και προπαγάνδα από ραδιοφώνου, απαντούσαν έτσι στην επανεθνικοποίηση 400000 εκταρίων γης που ανήκε στην, με έδρα τη Βοστώνη, United Fruit Company, στο συμβούλιο της οποίας περιλαμβάνονταν ο τότε Υπουργός Εξωτερικών John Foster Dulles καθώς και ο αδελφός του, διευθυντής της C.I.A. Alan Dulles. Το νέο υποστηριζόμενο από τις Η.Π.Α. καθεστώς του Προέδρου Carlos Castillo Armas, παρέσυρα τη Γουατεμάλα στον τριακονταετή εμφύλιο πόλεμο που στοίχισε περισσότερο από 250000 ζωές.

ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ 1965

(Μονομερείς επεμβάσεις)

Ο Πρόεδρος Lyndon B. Johnson μονομερώς έστειλε 23000 πεζοναύτες για να εκθρονίσουν τον Juan Bosch, τον αριστερό (αλλά όχι κομμουνιστή) πρόεδρο με πρόσχημα την πρόληψη οποιασδήποτε κουβανικής ανάμιξης στη χώρα. Ο Johnson απέρριψε οποιαδήποτε εισήγηση για διαβουλεύσεις με την Οργάνωση Αμερικανικών Κρατών.

ΧΙΛΗ 1973 (Μονομερείς επεμβάσεις)

Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Richard Nixon, ο διευθυντής της C.I.A. Richard Helms και ο Υπουργός Εξωτερικών Henry Kissinger, θέτουν σε εφαρμογή ένα δισεκέλι σχέδιο απομάκρυνσης από την εξουσία του σοσιαλιστή Προέδρου Σαλβαδόρ Αλιέντε. Το πρώτο σκέλος περιελάμβανε συγκεκριμενισμένες προσπάθειες προς την πλευρά του Χιλιανού Νομοθετικού Συστήματος (του Κογκρέσσο) ώστε να μην επικυρώσει την εκλογή του Αγιέντε. Όταν τούτο απέτυχε τέθηκε σε λειτουργία το άκρως απόρρητο δεύτερο σκέλος. Οι πράκτορες της C.I.A. υποκίνησαν το πρα-

ξικόπημα της 17ετούς διακυβέρνησης τρόμου του Στρατηγού Augusto Pinochet. Περισσότερα από 3000 άτομα πέθαναν ή «εξαφανίστηκαν».

ΓΡΑΝΑΔΑ 1983
(Μονομερείς επεμβάσεις)

Το 1983 1900 πεζοναύτες κατέβηκαν 600 ντόπιους και κουβανέζους εργάτες στη Γκρενέιτα, μια μικροσκοπική νήσο της Καραϊβικής και μέλος της Βρετανικής Κοινοπολιτείας, που σηματοδοτήθηκε από τις ΗΠΑ ως «Σοβιετοκουβανική αποικία, ένας μείζωνος σημασίας προμαχώνας για την εξαγωγή τρόμου». Η μονομερής επέμβαση προσέβαλε τους Βρετανούς και έτυχε της καταδίκης του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

ΠΑΝΑΜΑΣ 1989
(Τεχνική και οικονομική στήριξη από μέρους των ΗΠΑ)

Οι ΗΠΑ εισέβαλαν μονομερώς στον Παναμά για να εκδιώξουν από την εξουσία τον Πρόεδρο Μανουέλ Νοριέγια. Ο Νοριέγια που προηγουμένως συνδεόταν στενά με τη C.I.A., ήταν τώρα ύποπτος για τη διακίνηση ναρκωτικών. Εικοσιτέσσερις πεζοναύτες και εκατό τριάντα στρατιώτες του Παναμά πέθαναν στην επιχείρηση.

ΚΟΛΟΜΒΙΑ 1999

(Τεχνική και οικονομική στήριξη από μέρους των ΗΠΑ)
Το «Σχέδιο Κολομβία» του Μπιλ Κλίντον είχε ως αντικείμενο μια χρηματοδότηση της τάξεως των 1,3 δισεκατομμυρίων προς της δεξιά κυβέρνηση του Προέδρου Andres Pastrane, φαινομενικά για την εξάλειψη του εμπορίου της κοκαΐνης. Ωστόσο, αυτής της εισροής χρημάτων επωφελήθηκαν ακροδεξιές παραστρατιωτικές ομάδες, που μπόρεσαν έτσι να κλιμακώσουν τη μάχη τους εναντίον του αριστερού αντάρτικου κινήματος FARC (Επαναστατικές Στρατιωτικές Δυνάμεις της Κολομβίας). Το ταυτόχρονο πρόγραμμα ψεκασμού των χωραφιών της κοκαΐνης με ζιζανιοκτόνο αποξένωσε τον φτωχό αγροτικό πληθυσμό, για τον οποίο το μάρσιμα της κόκα ήταν σημαντικό πολιτικό γνώρισμα, σπρώχνοντας τους έτσι πιο κοντά στο FARC.

ΙΤΑΛΙΑ 1948
(Συγκεκριαυμμένες επιχειρήσεις)

Όταν οι κομμουνιστές φάνοιταν έτοιμοι να πάρουν την εξουσία στην μεταπολεμική Ιταλία, από τη CIA ζητήθηκε, για πρώτη φορά, να επέμβει στη δημοκρατική διαδικασία ενός άλλου κυρίαρχου κράτους. Μέσα από μυστικά κανάλια, οι Χριστιανοδημοκράτες, αντικομμουνιστικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και αποσχισθείσες δεξιές πολιτικές φατρίες, εισέπραξαν ένα ποσό \$2-\$3 εκατομμυρίων.

ΑΓΚΟΛΑ 1975
(Τεχνική και οικονομική στήριξη από μέρους των ΗΠΑ)

Όταν η Αγκόλα κέρδισε την ανεξαρτησία της από την Πορτογαλία, έσπευσαν οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ να προλάβουν ποιος θα κερδίσει την επιρροή. Πρώτες οι ΗΠΑ επενέβησαν στον εμφύλιο πόλεμο που ακολούθησε, ερμηνεύοντας μείζωνος σημασίας εθνικά και φυλετικά σχίσματα, ως ιδεολογικές διαφορές μεταξύ κομμουνισμού και καπιταλισμού. Οι ΗΠΑ υπεστήριξαν τις δεξιόφρονες ομάδες και ενθάρρυναν την εισβολή από τη Νότια Αφρική του Ανάρτκαϊντ. Πολύ γρήγορα ακολούθησαν η ΕΣΣΔ και η Κούβα, υποστηρίζοντας τις αριστερόφρονες ομάδες.

ΙΡΑΝ 1953 (Συγκεκριαυμμένες επιχειρήσεις)

Οι ΗΠΑ υπεστήριξαν την ανατροπή του ιρανού πρω-

θυπουργού Μοχάμετ Μοσσαντέκ, τον οποίο υποπεύονταν ως συμπεθούντα τους κομμουνιστές και ως έχοντα συνομολογήσει κάποια συμφωνία με τους Σοβιετικούς. Η CIA οργάνωσε διαδηλώσεις στους δρόμους της Τεχεράνης, που οδήγησαν στην παλιώρθωση του εξόριστου «Σακ» Ρέζα Πακλαβί.

ΒΙΕΤ-ΝΑΜ 1963
(Μονομερείς επεμβάσεις)

Οι ΗΠΑ υποστήριξαν το Νότιο Βιετνάμ στην προσπάθειά του να αποκρούσει την εισβολή από το Βόρειο Βιετνάμ. Υπήρχε τότε ο φόβος ότι, αν το Νότιο Βιετνάμ έπεφτε στα χέρια των κομμουνιστών, θα μπορούσε να αποτελούσε το έναυσμα του πολύ φοβούμενου ντόμινο εφφέ στην Ασία. Δεν υπήρξε πολυεθνική στήριξη στην αμερικανική παρέμβαση: 58000 Αμερικανοί και 2-3 εκατομμύρια Βιετναμέζοι, Καμποϊανοί και Λαοπινοί σκοτώθηκαν.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ 1979
(Συγκεκριαυμμένες επιχειρήσεις)

Φοβούμενοι τη διαρκώς μειούμενη επιρροή της στη χώρα, η ΕΣΣΔ αποφάσισε να εισβάλει, ο αυτό που ο Πρόεδρος Jimmy Carter περιέγραψε ως «τη σοβαρότερη απειλή για την παγκόσμια ειρήνη από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο!». Οι ΗΠΑ στήριξαν τους ισλαμιστές «στρατιώτες του Θεού»-τους μοντζιακτιν- και συγκεκριαυμμένα τους χρηματοδότησαν, εξόπλισαν και εκπαιδύσαν. Οι σημερινές επιθέσεις στο Αφγανιστάν στοχεύουν ακριβώς στα ίδια άτομα, που η CIA εκπαιδύσε πριν 20 χρόνια.

ΛΙΒΑΝΟΣ 1982
(Πολυεθνική δύναμη με συμμετοχή του ΟΗΕ)

Στην πλήρη παρουσία της ειρνευτικής δύναμης του ΟΗΕ το Ισραήλ εξέπλευσε μια επί πλήρους κλίμακας εισβολή στο Λίβανο. Ο Πρόεδρος Reagan πίστευε ότι η εξάλειψη του PLO ως αξιόμαχης δύναμης θα οδηγούσε το Ισραήλ να αποδεχθεί τη δημιουργία Παλεστινιακής Πατρίδας, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση για περισσότερους πεζοναύτες στην ειρνευτική προσπάθεια. Ωστόσο, στην επέμβαση τα θαλάσσωσαν: το ναυτικό των ΗΠΑ άρχισε να κανονιοβολεί θέσεις των Μουσουλμάνων στη λιβανέζικη ύπαιθρο και καθώς ανέβαιναν οι αμερικανικές απώλειες, επιπαχύνοντο και οι αεροπορικοί βομβαρδισμοί. Τελικά ο Reagan απέσυρε τους πεζοναύτες.

ΚΟΡΕΑ 1950
(Πολυεθνική δύναμη με συμμετοχή του ΟΗΕ)

Όταν η κομμουνιστική Βόρεια Κορέα εισέβαλε στη Νότια Κορέα, οι ΗΠΑ βρίσκονταν εσωτερικά στα γρανάζια του Μακαρθισμού και της πολιτικής της «ανάσχεσης» του κομμουνιστικού κινδύνου στην Ασία. Οι συνεχείς απειλές πολέμου μεταξύ του αμερικανού Προέδρου Harry Truman, του Ιωσήφ Στάλιν και του Μάο Τσε Τουγκ οδήγησαν τον κόσμο πολύ κοντά σε μια δεύτερη Hiroshima στην Ασία. Ο Truman χρησιμοποίησε τη σύγκρουση για να εξασφαλίσει την εξουσιοδότηση από το Κογκρέσο, για μια μείζωνα επέκταση της μόλις αναδυόμενης CIA.

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Απειλητικό το 2002 για τον Ακάμα (παρά τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης)

Της Αντωνίας Λύρα (Μέλους Φίλων του Ακάμα)

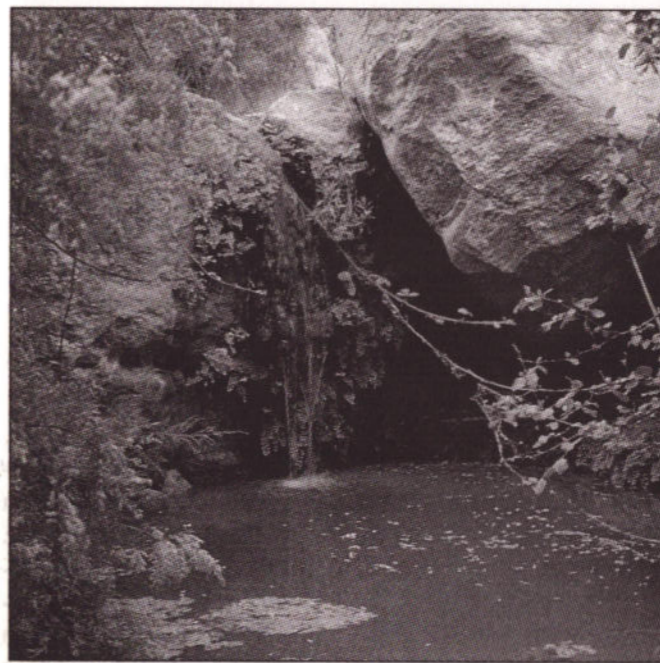
Μια αειφόρος ανάπτυξη σίγουρα δεν είναι κατασπατάληση των πόρων του νησιού ή η σαλαμοποίηση του Ακάμα, διά πάσαν μάσαν και πάσαν αυθαιρεσία, απληστία, κερδοσκοπία του κάθε πασά, παπά, υπουργού ή μη, διά κάθε Μιχαηλίδη, Σιακόλα, Φωπιάδη, Αδη. Ο Θεός να βάλει το χέρι του κι εμείς στην καρδιά να κλάψουμε γιατί ούτε εμείς ούτε τα παιδιά μας θα χαίρονται τη γή που τους γέννησε.

Υπουργό Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος Λευκωσία.

Αξιότιμε κ. Υπουργέ, Μετά λύπης μας διαπιστώνουμε ότι συνεχίζεται η μη πρόποια και η καθόλου επιστημονική και ορθολογιστική αντιμετώπιση εκ μέρους της Κυβέρνησης όσον αφορά το σχέδιο διαχείρισης του Ακάμα. Δεκαοκτώ μήνες μετά την υπουργική απόφαση της 1.3.2000 εξακολουθεί η Κυπριακή Κυβέρνηση να μην έχει πάρει καμία απόφαση... Μια γρήγορη αναφορά στα γεγονότα των τελευταίων χρόνων μας δείχνει την έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου και εφαρμογής του εκ μέρους της Κ.Κυβέρνησης. Κατά την αντίληψή μας υπάρχει μεθόδευση παράτυπη χωρίς διαφάνεια, με έλλειψη σεβασμού και παραγνώρισης προς τους εμπλεκόμενους και ενδιαφερομένους φορείς και δείγματα μεροληψίας και εξυπηρέτησης των συμφερόντων των "ολίγων επώνυμων" και αγίων Μητροπολιτών. Τι να θεωρήσει κανείς με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 30/8/2000; Φαίνεται ότι η Κυβέρνηση ποτέ δεν είχε τη βούληση να αποφασίσει με σοβαρότητα στο πολυδιάστατο θέμα του Ακάμα και δείχνει ερασιτεχνισμό αφού με αυτή την απόφαση "επαναβεβαιώνει την Απόφασή του Υπουργικού Συμβουλίου της 1.3.2000" (μια απόφαση που

δείχνει υπεκφυγή από το θέμα) αλλά διαλέγει σημεία, μέρος της, δηλαδή και "Καταργεί την ειδική επιτροπή" που συστάθηκε για το διάλογο. (Με τις κοινότητες, την Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων κ.τ.λ.) δε θέλει διάλογο με τους γνώστες και τους κατέχοντες σ' όλη του την έκταση θέματος; Μήπως απειλείται μεθόδευση της Κυβέρνησης, ώστε να λύσει όπως κατανοεί το θέμα; • Ορίζει Υπουργική Επιτροπή η οποία εξουσιοδοτείται να διατυπώσει κατευθυντήριες γραμμές και να ερμηνεύσει την απόφαση της 1/3/2000 με στόχο την εφαρμογή της. Είναι οι πέντε Υπουργοί της Επιτροπής πιο καταρτισμένοι και ειδικοί στο θέμα. "Κατευθυντήριες γραμμές" τι να σημαίνει άραγε; • Την ευνοκρατική απόφαση για συγκεκριμένο επιχειρηματία τον κ. Φωπιάδη; • Την ακριχστευση δηλαδή ολόκληρου του μέχρι τώρα όγκου εργασίας, των μελετών και των εμπειρισταμένων αναλύσεων. • "να ερμηνεύσει" τι; Το ευαγγέλιο! Τον Καρλ Μαρξ, ή τον Ενγκελς, να "κατανοήσει" η ίδια Υπουργική Επιτροπή την απόφαση της 1/3/2000 και να κάνει τις αναπροσαρμογές και την παρερμηνεία για να βολέψει τους ημετέρους; • με στόχο την εφαρμογή της δηλ. να εφαρμοστεί τα ημίμετρα να διασώσει π.χ. την περιοχή Λάρας, κτλ.

τα "κομματάκια από το μεγάλο κέικ", να συρρικνωθεί ο Ακάμα στο δάσος του Ακάμα, να δοθούν οι άδειες πολεοδομίας για κτίσιμο μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων στους ξενοδόχους με χαλαρώσεις, παρανομίες, όπως έγινε στον Ασπρόκρεμμο με τον πρώην Υπουργό Εξωτερικών κ. Αλέκο Μιχαηλίδη. Αυτή είναι η ήπια ορθολογιστική ανάπτυξη της Κυβέρνησης, οι νόμοι ισχύουν για τους πολλούς κι όχι για τους λίγους, τα συμφέροντα των κατοίκων της περιοχής θυσιάζονται στο βωμό της εξυπηρέτησης των ολίγων του χρήματος και της εξουσίας. **1) ΤΙ ΈΧΕΙ ΔΕΣΜΕΥΤΕΙ ΝΑ ΠΡΑΞΕΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ;** **Α) Η περιβαλλοντική πρόταση της Κυπριακής Κυβέρνησης για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Οκτ. 92). Μεταξύ άλλων αναφέρονται:** 1. Υιοθέτηση εθνικής περιβαλλοντικής πολιτικής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην Παιδεία. 2. Ανακήρυξη του Ακάμα σε Εθνικό Πάρκο και διεθνές προστατευόμενο βιότοπο. 3. Διαχείριση της Αγρίας Ζωής με συστηματική μελέτη των περιοχών με οικολογικό ενδιαφέρον. Υποβολή ειδικού σχεδίου για τη διαχείριση της περιοχής του Ακάμα και συμπλήρωση της μελέτης διαχείρισης του Ακρωτηρίου Γκρέκο και Λιοπετρίου και δημιουργία Εθνικών Πάρκων.

Β) Μερικές Διεθνείς Συμβάσεις και προγράμματα στα οποία η Κυπριακή Κυβέρνηση είναι συμβαλλόμενο μέρος. 1. Σύμβαση Βέρνης (Προστασία άγριας ζωής και φυσικών πόρων) 2. Σύμβαση Βαρκελώνης (Προστασία της Μεσογείου θάλασσας από τη ρύπανση) 3. Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης Ηνωμένων Εθνών (UNEP/MAP). (Για την προστασία των θαλάσσιων χελώνων της Μεσογείου). 4. Ευρωπαϊκό Σχέδιο Προστασίας της Μεσογείου (MEDSPA) από το οποίο χρηματοδοτείται το πρόγραμμα προστασίας των χελώνων στην Κύπρο. 5. Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO). 6. Σύμβαση για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης. 7. Βιογενετικό Δίκτυο Συμβουλίου της Ευρώπης (στο οποίο ανήκουν οι περιοχές Λάρας και Τοξεύτρας). 8. Σύμβαση για διατήρηση της Βιοποικιλότητας στον Πλανήτη και για αειφόρο ανάπτυξη (Παγκόσμια Διάσκεψη Ρίο). **Γ. Εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης για προστασία της Χερσονήσου του Ακάμα. Ένα σχέδιο που ανέ-**

λαβε η Διεθνής Τράπεζα με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μελέτη έγινε. Ξοδεύτηκαν εκατομμύρια και έχει ακριχστευτεί στο καλάθι των αχρήστων διότι η Κυβέρνηση έφτασε όσον η Υπουργική Επιτροπή είναι σοφότερη της μελέτης.

Δ) ΤΙ ΠΡΑΤΤΕΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟ ΤΟΥ ΑΚΑΜΑ; **Α) Επεμβάσεις στους βιοτόπους των χελώνων;** 1. Ηλεκτροδότηση Τοξεύτρας με δυνατότητα ηλεκτροδότησης εκατοντάδων υποστατικών εντός Λευκής Ζώνης. 2. Ηλεκτροδότηση παράνομων υποστατικών στην Τοξεύτρα. 3. Ασφαλικές εργασίες οδοποιίας από τον Άγιο Γεώργιο Πέγχειας μέχρι την Τοξεύτρα... για ευκολότερη μαζική είσοδο στους βιοτόπους; Σε περιοχή μάλιστα που η μελέτη της Διεθνούς Τράπεζας εισηγείται να αποκτηθεί από το κράτος ώστε να διασφαλισθεί αποτελεσματικά η προστασία των βιοτόπων. 4. Παράνομη επανατοποθέτηση κρεβατιών και ομπρέλων στον ποταμό Ασπρο εντός της προστατευόμενης Ζώνης. 5. Επανελημμένες επεμβάσεις μπουλτόζων στο φαράγγι Αββακα και στον ποταμό Ασπρο. 6. Παράνομη διέλευση θαλασσιών σκαφών (μέχρι και σκι) εντός της προστατευόμενης Ζώνης κατά τη θερινή περίοδο. 7. Λειτουργία τριών παράνομων κέντρων στη Λάρα και Τοξεύτρα.

8. Ανέγερση παράνομου κέντρου στον ποταμό Ασπρο με ισοπεδώσεις και γεώτρηση. 9. Ανεξέλεγκτη διέλευση σαφάρι στις προστατευόμενες περιοχές. 10. Παράνομη εναπόθεση χρησιμοποιημένων μηχανελαίων στην περιοχή. **Β) Παραχώρηση αδειών για ανέγερση τεράσιων ξενοδοχειακών μονάδων στην παραλιακή περιοχή Ασπρόκρεμμο.** 1. Πρώτη άδεια αυτή του Υπουργού Εξωτερικών. Μια άδεια που δόθηκε με παραχώρηση 7000 τ.μ. κρατικής γης καταναγκαστικής μετατόπισης δημόσιου δρόμου με υπέργειες και υπόγειες διασυνδέσεις, κλείσιμο φυσικού αργακιού και σωρεία άλλων χαλαρώσεων: χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας, επεμβάσεις σε γεωργική γη, υπέρβαση συντελεστών δόμησης κατά 5000 τ.μ. περίπου υπερβάσεις συντελεστών κάλυψης γης και υπερβάσεις ύψους οικοδομών μέχρι και 20,5 μ. Το όλο έγκλημα συντελέστηκε αγνοώντας πλήρως τη μελέτη που εκπόνησε η Διεθνής Τράπεζα για λογαριασμό της Κυπριακής Κυβέρνησης και παρουσιάζοντας μια περιβαλλοντική μελέτη φιάσκο αντίθετη με όλες τις εισηγήσεις των εμπειρογνομόνων για την περιοχή αυτή. 2. Ενώ το Σχέδιο Διαχείρισης Προστασίας της Χερσονήσου του Ακάμα άρχισε το 1992 αποπερατώθηκε τον Οκτώβριο του 1995 μετά από πολλές κα-

Οι πράξεις του δικού μας κράτους δείχνουν ξεκάθαρα ότι αμφισβητείται η ίδια η αξία της μελέτης Τράπεζας, η οποία εισηγείται προσεκτική διαχείριση διαφορετικά η περιοχή αυτή θα οδηγηθεί σε καταστροφικές και μη αναστρέψιμες λύσεις.

θυσίες από μέρος της Κυβέρνησης. Η μελέτη και τα αντίγραφα της κλειδώθηκαν στα κυβερνητικά συρτάρια μέχρι και τον Μάρτιο του 1996. Η ανέγερση του Ξενοδοχείου του Υπουργού, άρχισε το Φεβρουάριο του 1996. Γιατί αυτή όλη η καθυστέρηση; Μήπως για να προλάβει ο Υπουργός να ξεκινήσει τα έργα και να δώσει το σύνθημα να ακολουθήσουν και οι υπόλοιποι;

3. Έχουν δοθεί ή αναμένεται να δοθούν και άλλες παράμοιες άδειες (περίπου 7) σ' όλο το παραλιακό μέτωπο μέχρι και τα Λουτρά της Αφροδίτης. Άδεια αναμένει και ο κ. Φωπιάδης μέσα στην καρδιά της προστατευόμενης περιοχής του Ακάμα. Δηλαδή με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που καταστράφηκε όλη η υπόλοιπη Κύπρος, προωθείται και η καταστροφή της μοναδικής χερσονήσου του νησιού μας.

III) ΜΕ ΟΛΕΣ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ:

1. Καταπατεί νόμους και διατάξεις του δικού μας κράτους.
2. Παραβιάζει διεθνείς Συμβάσεις.
3. Χρησιμοποιεί για κάλυψη Διεθνή και ευρωπαϊκά προγράμ-

4. Αδιαφορεί για τους βιότοπους Ασπρόκρεμμου, Λάρας και Τοξεύτρας
5. Εκμηδενίζει το καθεστώς της Λευκής Ζώνης που η ίδια έχει καθορίσει για την περιοχή Τοξεύτρας.
6. Αντιπρατεύεται και ακρηστεύει την περιβαλλοντική μελέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον Ακάμα.
7. Καταστρέφει την οικολογική, περιβαλλοντική και πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας και γενικότερα της Μεσογείου.

ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΣΠΡΟΚΡΕΜΜΟ:

1. Εξαφανίζεται η θέα με την ανέγερση Ξενοδοχειακών μονάδων από το Λατοί μέχρι τα Λουτρά της Αφροδίτης.
2. Αλλοτριώνεται η φυσιολογία της περιοχής: αλλοίωση εδάφους, καταστροφή κλωρίδας και πανίδας, αλλοίωση θαλάσσιου χώρου και ολοκληρωτική καταστροφή της περιοχής σαν διεθνούς βιότοπου.
3. Δημιουργείται υπεραξία της γης.
4. Δημιουργείται δημογραφική αλλαγή με την εισβολή μαζικού τουρισμού και ξένου εργατικού δυναμικού με τεράστια κοινωνικά προβλήματα για την περιοχή.
5. Εκμηδενίζεται η ανάπτυξη στα ίδια τα χωριά και στερεί ουσιαστικά το δικαίωμα από τους κατοίκους να γίνουν οι ίδιοι αποδέκτες ωφελγημάτων με άλλες μορφές ανάπτυξης που έχουν τη δυνατότητα εναλλαξιμότητας.
6. Χάνεται ακόμα μια λαϊκή παραλία, χώρος κατασκήνωσης και διακοπών για πολλούς κύπριους.
7. Προκαλείται μεγάλος όγκος κυκλοφορίας μηχανοκίνητων οχημάτων, θόρυβος, ρύπανση εδάφους - θάλασσας - αέρα και υδατίνων πόρων.

ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ (ΜΕ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΝ ΑΣΠΡΟΚΡΕΜΜΟ):

1. Οι πράξεις του δικού μας κράτους δείχνουν ξεκάθαρα ότι αμφισβητείται η ίδια η αξία της μελέτης της Διεθνούς Τράπεζας, η οποία εισηγείται προσεκτική διαχείριση διαφορετικά η περιοχή αυτή θα οδηγηθεί σε καταστροφικές και μη αναστρέψιμες λύσεις.
2. Αγνοείται παντελώς η αξία της παραλίας του Ασπρόκρεμμου και της τοποθεσίας Χαλαβρόν (εκεί ακριβώς που κτίζεται το Thanos Hotel Ltd, ισοπεδώνοντας τα πάντα). Το παραλιακό αυτό μέτωπο, είναι της ίδιας διεθνούς σημασίας και σπουδαιότητας όπως οι παραλίες Λάρας και Τοξεύτρας σαν βιότοποι της Πράσινης χελώνας και της χελώνας Caretta-caretta. Το ακρωτήριο Χαλαβρόν είναι χώρος παρούσης της Μεσογειακής φώκιας, η δε βλάστησή του είναι η χαρακτηριστική Μεσογειακή βλάστηση Μαquis.
3. Ενώ παρατηρείται κρίση στη ξενοδοχειακή βιομηχανία, στην Αγία Νάπα, Λεμεσό, Πάφο, οι κλίκες συνεχίζουν να αυξάνονται, κηλιδώντας ανεξέλεγκτα και άλλα Ξενοδοχεία στις παραλίες,

φπάρχοντας γήπεδα γκολφ που με κανένα τρόπο δεν διαφοροποιούν το τουριστικό μας προϊόν αλλά αντίθετα το θέτουν στην ίδια μοίρα με αυτό των χωρών από τις οποίες αναμένουμε τουρίστες. Θεωρείται αναβάθμιση του τουρισμού η απουσία προβολής της ιδιαιτερότητας του τόπου μας και της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μας. Θεωρείται δυστυχώς αναβάθμιση να ερμηνώνονται τα χωριά μας, να σπρώχνονται οι κάτοικοί τους ν' αναζητούν εργασίες στις πόλεις και σε θέσεις υπηρετών στα μεγάλα ξενοδοχεία.

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ε.

Διερωτάται κανείς αν θα έχει απομείνει περιβάλλον να προστατεύσουμε όταν επιτέλους η κυβέρνηση θα αποχρασώσει να θεσπίσει νόμους για την προστασία του. Διότι οι ήδη υπάρχοντες νόμοι και κανονισμοί δεν τηρούνται. Το Νοέμβριο το Συμβούλιο της Ευρώπης έκανε αυστηρές παρατηρήσεις και προτροπές στην Κ.Κυβ. για το θέμα όπως και προηγουμένως στα πλαίσια της Συνθήκης της Βέρνης.

Η μικτή κοινοβουλευτική Επιτροπή Κύπρου- Ε.Ενωση όπως και η έκθεση Πόος για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου τάσσετε και προτρέπει ότι ο Ακάμας πρέπει να σωθεί και να προστατευθεί.

Αναρωπάμαι γιατί αποκαλούμε την άλλη μεριά το "Ψευδοκράτος". Για να εναρμονιστεί μια χώρα οφείλει να δώσει τις δικές της προτάσεις, να θεσπίσει νόμους ώστε να μπορεί να διαχειριστεί τον τόπο της με σε-

βασμό προς τον άνθρωπο, το περιβάλλον και τις κοινωνικές σχέσεις. Η γνώμη μου είναι ότι θα βρεθούμε αντιμέτωποι με το γεγονός της επιδίωξης της ένταξης μας στη Ε.Ε λόγω της κακής περιβαλλοντικής πολιτικής μας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ταπεινή μου γνώμη παρατηρώντας το τι συμβαίνει, είναι πως δηλητηριάζουμε το ίδιο μας το σώμα. Το μεν κατεχόμενο δηλητηριάζεται από το καθεστώς του Ντεκτάς και της Αγκυρας το δε ελεύθερο το οδηγούμε στη σταδιακή καταστροφή με ασυνείνητα και χωρίς πολιτική βούληση. Καλλιεργούμε σχιζοφρενείς πολίτες με ιδιοτέλεια, προσωπικό συμφέρον γιατί αγνοούμε πως για να υπηρετήσουμε σαν πολίτες αυτό τον τόπο χρειάζεται μια αυξημένη αίσθηση ευθύνης προς την οικογένεια την κοινωνική ομάδα, το έθνος, το περιβάλλον, μια υπέρβαση του εαυτού μας, σε σοφία και κάλλος στη ζωή με ένα πνεύμα αλληλεγγύης, δικαίου και ειρήνης. Μια αειφόρος ανάπτυξη σίγουρα δεν είναι κατασπατάληση των πόρων του νησιού ή η σαλαμοποίηση του Ακάμα, διά πάσαν μάσαν και πάσαν αυθαιρεσία, απληστία, κερδοσκοπία του κάθε παπά, υπουργού ή μη, διά κάθε Μιχαηλίδη, Σιακόλα, Φωπιάδη, Αδην. Ο Θεός να βάλει το χέρι του κι εμείς στην καρδιά να κλάψουμε γιατί ούτε εμείς ούτε τα παιδιά μας θα χαιρόνται τη γη που τους γέννησε. Το κόστος της καταστροφής το πληρώνει καθημερινά ο κύπριος πολίτης.

S.O.S Ο Ακάμας κινδυνεύει

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΜΑ

Κείμενο για το οποίο ζητά υπογραφές στήριξης η Ομοσπονδία Οικολογικών και Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου

- Επειδή η Κυβέρνηση διακηρύσσει ότι εντός του 2001 θα πάρει τις τελικές αποφάσεις για το μέλλον της χερσονήσου του Ακάμα.
- Επειδή έχει παρατηρηθεί μια συστηματική προσπάθεια που στοχεύει σε υποβιβασμό της προστασίας του μοναδικού αυτού βιότοπου.
- Επειδή είναι ολοφάνερο ότι μεγάλα οικονομικά συμφέροντα εποφθαλμιούν τη χερσονήσο του Ακάμα.
- Επειδή η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης παρακολουθούν με αυστηρότητα και ανησυχία τις ενέργειες της Κυπριακής Κυβέρνησης στο θέμα του Ακάμα.
- Επειδή θεωρούμε ότι η χερσονήσος του Ακάμα έχει μεγάλη οικολογική σημασία Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, την οποία οφείλουμε να διατηρήσουμε...
- Επειδή εκδίδονται άδειες για παραλιακή τουριστική ανάπτυξη, σε ευαίσθητες οικολογικά περιοχές δημιουργώντας συνεχή τετελεσμένα που καθιστούν ζοφερό το μέλλον της χερσονήσου.

Καλούμε την Κυπριακή Κυβέρνηση στα πλαίσια των αποφάσεων της να:

1. Εξασφαλίσει ότι δεν θα επιτραπεί παραλιακή ανάπτυξη (όπως κατασκευή τουριστικών ή άλλων καταλυμάτων, κέντρων αναψυχής κλπ, στις παραλιακές περιοχές, πχ. Λάρα / Τοξεύτρα, Φοντάνα Αμωρόζα), και δεν θα κατασκευαστεί δημόσιο παραλιακό και άλλο οδικό δίκτυο στην περιοχή.
2. Προστατεύσει επαρκώς όλους τους χώρους οικολογικής σημασίας.
3. Εξασφαλίσει ότι η πρόσβαση στις προστατευόμενες περιοχές και τις περιοχές διαχείρισης θα είναι ελεγχόμενη από την αρμόδια Επιτροπή Διαχείρισης και Προστασίας.
4. Λάβει πρόνοια ώστε η ανάπτυξη στα χωριά του Ακάμα να είναι συμβατή με τα μέτρα προστασίας της υπόλοιπης περιοχής.
5. Καταργήσει την τουριστική ζώνη του Αγίου Γεωργίου Πέγειας που συνορεύει με την Τοξεύτρα.
6. Διευθετήσει τη μείωση της έντασης της ανάπτυξης στην τουριστική ζώνη Ασπρόκρεμμου και τη μεταφορά της πάνω από τον δρόμο.
7. Διασφαλίσει ώστε οποιαδήποτε τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή Πόλης Χρυσόχους να είναι ήπιας μορφής.
8. Παρέχει φορολογικά, πολεοδομικά και άλλα κίνητρα και επενδύσει κεφάλαια στα χωριά της περιοχής του Ακάμα, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η ευημερία και η ήπια ανάπτυξη των κοινοτήτων.

Arkas ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Arkas ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Η αριστερά έχασε το δρόμο της

Του Λάζαρου Χριστοφίδη

Ο Λούης Ηγουμενίδης, από τους σημαντικότερους αρθρογράφους του "εξ υπαρχής", στο τεύχος 21 έγραψε με τίτλο "Αριστεροφανής αντί αριστερός, πολιτικός λόγος στην Κύπρο". Αντιγράφουμε από το άρθρο: επίλθε μια πλήρης σύγχυση στα παραδοσιακά αριστερά κινήματα όλων των χωρών που σταδιακά απομάκρυνε τον αριστερό λόγο, τον εξουδετέρωσε και άφησε στην επιφάνεια των εξελίξεων μια ασυνάρτητη αριστεροφάνεια να διεκδικεί τις περγαμνές των πα-

λιών αγώνων και να υπόσχεται ότι θα 'ρθουν καλύτερες μέρες, τώρα που οι λαοί συνειδητοποιούν το "έγκλημα" που συνετελέστηκε στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού και κυρίως στην πρώην Σοβιετική Ένωση. Ο Λ. Ηγουμενίδης με επιτυχία δίνει το γεγονός της έλλειψης πραγματικού αριστερού λόγου στην Κύπρο και διεθνώς. Δεν ξέρουμε γιατί δεν επιχείρησε να αιτιολογήσει αυτό το γεγονός. Αυτό το άρθρο έπρεπε να απασχολήσει την αριστερά και οι

αρθρογράφοι της έπρεπε να μας δώσουν κάτι για το τι θα γίνει. Πέρασε πολύς καιρός, το θέμα ίσως ξεχάστηκε και όμως είναι παγκόσμιο ζήτημα, είναι από τα κύρια ζητήματα της εποχής. Πρέπει να μας απασχολήσει πολύ σοβαρά. Είναι γενικά παραδεκτό ότι η αριστερά ειδικά η επαναστατική αριστερά είχε πάντα ένα κρυστάλλινο λόγο, τόσο για το στόχο της, όσο και για το δρόμο που θ' ακολουθούσε, για την πραγματοποίησή του.

Η αριστερά δέχτηκε αυτή την κατάρρευση σαν ψυχρολουσία και παρουσιάστηκε ανίκανη για οποιαδήποτε ενέργεια, αποδεικνύοντας έτσι, ότι ήταν εντελώς απροετοίμαστη για αυτή την εξέλιξη.

ΣΤΟΧΟΣ Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Το κοινωνικό σύστημα που καταργεί την εκμετάλλευση, ανθρώπου από άνθρωπο. Όλοι οι άνθρωποι συμβάλλουν στην παραγωγή και απολαμβάνουν ανάλογα με τη συμβολή τους. Προϋπόθεση για τη λειτουργία τέτοιου συστήματος είναι η κοινωνικοποίηση της ιδιοκτησίας στα μέσα της παραγωγής και του πλούτου.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

Η οργάνωση της εργατικής τάξης επικεφαλής της φτωχολογίας και όλων των εκμεταλλευομένων, η ένοπλη εξέγερση, η ανατροπή της εξουσίας της αστικής τάξης, η εγκαθίδρυση της εργατικής εξουσίας, η κρατικοποίηση των μέσων της παραγωγής του πλούτου και η λειτουργία της οικονομίας βάσει σχεδιασμού σαν θεωρία στο επίπεδο ιδεολογίας δοκιμάστηκε από την επαναστατική αριστερά πριν από ενάμιση αιώνα. Σαν πρακτική δοκιμάστηκε για 75 χρόνια, με την Οκτωβριανή Επανάσταση

και την εγκαθίδρυση της Σοβιετικής Ένωσης.

Παρά το γεγονός ότι αυτό το πείραμα επεκτάθηκε σ' ένα μεγάλο μέρος του κόσμου από τους λαούς, κατέρρευσε κάτω από τις αποδοκimasίες των λαών τους σε μια αναιμακτη εξέγερση.

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΕΧΑΣΕ ΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ

Η αριστερά δέχτηκε αυτή την κατάρρευση σαν ψυχρολουσία και παρουσιάστηκε ανίκανη για οποιαδήποτε ενέργεια, αποδεικνύοντας έτσι, ότι ήταν εντελώς απροετοίμαστη για αυτή την εξέλιξη. Πανικόβλητη, εγκατέλειψε τον επαναστατικό της χαρακτήρα, προσχωρώντας στο δημοκρατικό σοσιαλισμό, (όπως και ο σοσιαλισμός αντιπροσωπεύει πολίτευμα και όχι κοινωνικοοικονομικό οικοδόμημα), ζήτησε να καλύψει την αδυναμία της για σωστή καθοδήγηση των μαζών με συνθήματα αφηρημένης έννοιας όπως το "ανθρωποκεντρισμός", δίκαιη κατανομή του πλούτου κ.λπ. Η αριστερά δεν δοκίμασε καν να

εξηγήσει στους λαούς που σκόνηταψε η οικοδόμηση του σοσιαλισμού, γι' αυτό έμεινε μετέωρη, έχασε τον καθαρό της λόγο και αναμασάει αφηρημένες έννοιες. Βασική προϋπόθεση για ν' αποκρίσει ξανά τον καθαρό της λόγο, για να βρει το σωστό δρόμο για το σοσιαλισμό, η αριστερά οφείλει να αιτιολογήσει την αποτυχία.

Η αριστερά σε παγκόσμια κλίμακα, ιδιαίτερα η αριστερά διανόηση, είναι επιφορτισμένη με το χρέος να διεξάγει μια βαθιά έρευνα για να βρει τους λόγους της αποτυχίας.

Μια τέτοια έρευνα πρέπει να θέσει κάτω από τη διαλεκτική εξέταση την ίδια τη θεωρία που γέννησε την επαναστατική αριστερά. Η μαρξιστική αντίληψη για την κοινωνική εξέλιξη, που ήδη πέρασε πάνω από ενάμιση αιώνα ζωής και δράσης, μπορεί και πρέπει σίμερα να υποστεί μια εξέταση όσον αφορά την επαλήθευσή της, μερικώς ή ολικώς. Μέσα από μια τέτοια έρευνα ασφαλώς θα διαλυθεί το σκοτάδι που σκόρπισε η κατάρρευση και θα φωτιστεί ο δρόμος για την αλλαγή.

Τα πνευματικά έντυπα όπως το "εξ υπαρχής", τα κόμματα και οι πολιτικές ομάδες της αριστεράς του τόπου μας ας πάρουν το θάρρος και την πρωτοβουλία για την οργάνωση μιας ανοικτής συζήτησης (έρευνας) με διαλέξεις, σεμινάρια, δημοσιεύσεις, γύρω από το θέμα με τη βεβαιότητα ότι προσφέρουν την καλύτερη υπηρεσία στην υγιή εξέλιξη του τόπου και της κοινωνίας γενικότερα. ■

Θέματα επίλυσης συγκρούσεων Η αφηγηματική διαμεσολάβηση

Του Μάριου Ονησιφόρου

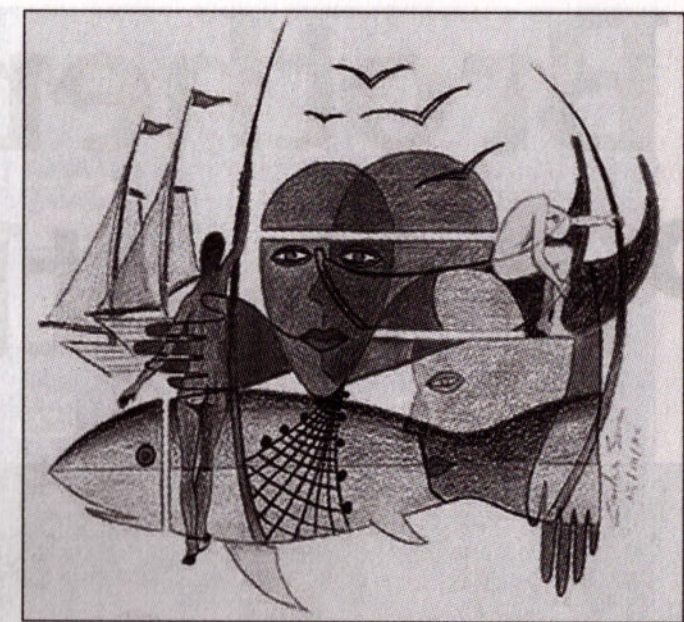
Ο Κοινωνικός Κονστροκτιβισμός αποτελεί το βασικό κορμό της Μεταμοντέρνας Προοπτικής του κόσμου. Κάτι που είναι ανθρώπινη επινόηση, είναι και επιδεκτική αλλαγών και τροποποιήσεων. Αυτού του είδους η δράση είναι εκ των ων ουκ άνευ να επιχειρείται σε περιπτώσεις διαμαχών και συγκρούσεων μεταξύ ατόμων, ομάδων, συστημάτων όπως η οικογένεια κλπ.

Η αφηγηματική θεραπεία έχει από καιρό βρει πολλούς υποστηρικτές στις θεραπευτικές πρακτικές της οικογένεια. Οι θεραπευτές αυτοί συχνά αναλαμβάνουν διαμεσολαβητικό ρόλο σε διαμάχες μέσα σε συστήματα όπως οι οικογένειες. Η προσέγγιση αυτή έχει τις πηγές της στον Κοινωνικό Κονστροκτιβισμό (ΚΚ) (Social Constructionism). Αυτό σημαίνει προσπάθεια ερμηνείας των φαινομένων μέσα από την αλληλεπίδραση των ανθρώπων των οποίων τα πιστεύω και οι νόρμες πηγάζουν από τις επικρατούσες αντιλήψεις στο συγκεκριμένο χώρο και χρόνο. Αυτές διαμορφώνουν τους τρόπους και τους κανόνες με τους οποίους επικοινωνούν εναλλάσσονται οι άνθρωποι. Είναι όμως ανθρώπινα κατασκευάσματα και όχι αιώνιες αλήθειες όπως έχει καταλήξει να πιστεύει ο μέσος άνθρωπος, κάτι που επιδιώκεται και ενθαρρύνεται από την επικρατούσα ιδεολογία. Ο ΚΚ αποτελεί το βασικό κορμό της Μεταμοντέρνας Προοπτικής του κόσμου. Κάτι που είναι ανθρώπινη επινόηση, είναι και επιδεκτική αλλαγών και τροποποιήσεων. Αυτού του είδους η δράση είναι εκ των ων ουκ άνευ να επιχειρείται σε περιπτώσεις διαμαχών και συγκρούσεων μεταξύ ατόμων, ομάδων, συστημάτων όπως η οικογένεια κλπ. Ακριβώς αυτό το ρόλο έρχεται να παίξει ο διαμεσολαβητής. Εδώ όπως ήδη ελέχθη μας ενδιαφέρει η αφηγηματική προσέγγιση η οποία βλέπει τα πράγματα από την εκ των έξω προς τα μέσα προοπτική (outside-in). Αντίθετα, άλλες διαμεσολαβητικές προσεγγίσεις όπως αυτή της λύσης προβλημάτων

(problem solving), βλέπουν τα πράγματα από την από τα μέσα προς τα έξω (inside-out) θεώρηση. Αυτή η τελευταία λέει ότι οι συγκρούσεις έχουν την αφετηρία τους από το άτομο και από τις επιθυμίες, τα συμφέροντα, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του, δηλαδή πράγματα που ξεκινούν από μέσα του και βρίσκουν έκφραση στο περιβάλλον του. Με άλλα λόγια το άτομο είναι μια αυθύπαρκτη μονάδα, ανεξάρτητη από τις διαδικασίες ή από τα πλαίσια (context independent). **Τι κάνει ο Αφηγηματικός Διαμεσολαβητής (ΑΔ);** Βοηθεί τους πελάτες του να κατανοήσουν τις πολύπλοκες κοινωνικές διαδικασίες που διαμορφώνουν τις σχέσεις και κατ' επέκταση τις συγκρούσεις που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τις πολιτισμικές αφηγήσεις γύρω από θέματα εθνότητας, θρησκείας, ιδεολογίας, φύλου, εκπαίδευσης, οικονομικά κλπ. **Γιατί αποκαλείται Αφηγηματική Προσέγγιση (ΑΠ);** Γιατί αυτά τα πιστεύω των ανθρώπων για τα προβλήματα και τις συγκρούσεις που έχουν με τους άλλους, βρίσκουν έκφραση δια μέσου της αφήγησης, της ιστορίας τους όπως τη βλέπουν και τη μεταφέρουν μέσα στα πλαίσια της διαμεσολαβητικής παρέμβασης. Ας μη ξεχνάμε ότι η γλώσσα δεν είναι απλό εργαλείο έκφρασης αλλά έχει και η ίδια διαμορφωτικές ιδιότητες προς αυτούς που τη χρησιμοποιούν. Σε αυτό το σημείο αδρά μπορούμε να πούμε ότι η ΑΠ επικεντρώνεται στην ανάπτυξη σχέσεων που να είναι ασυμβίβαστες με τη σύγκρουση. Να κτιστούν δηλαδή πάνω σε ιστορίες κατανόησης, σεβασμού και συνεργασίας μεταξύ των μερών, ενώ η διαμάχη να καταστεί

περιττή και άνευ νοήματος. **Πως φτιάχνονται οι προσωπικές ιστορίες;** Στην ουσία είναι μια συνεχής διαδικασία, ένα εν εξελίξει με την πάροδο του χρόνου, σενάριο. Οι ιστορίες αυτές αφορούν τόσο στο ίδιο το άτομο όσο και στους γύρω του και έχουν την προσωπική σφραγίδα του κάθε ατόμου. Έτσι είναι τα πράγματα, έτσι τα βλέπω εγώ. Τα σενάρια αυτά αναθεωρούνται συνέχεια με την προσθήκη νέων στοιχείων αλλά συνήθως πάνω στα ίδια πιστεύω, στην ίδια βασική ιδέα. Αυτά εκφράζονται προς τα έξω με πολλούς τρόπους, στην προκειμένη περίπτωση με την αφήγηση των ιστοριών αυτών, και αυτή έχει μπροστά του ο διαμεσολαβητής. Αυτό που πρέπει να αναφερθεί εδώ είναι ότι εκείνο που έχει σημασία στη διαμεσολάβηση δεν είναι το ποσοστό μεγάλο ή μικρό που αντανακλά την πραγματικότητα για το άτομο που είναι αναμεμιγμένο στη σύγκρουση. Το διαμεσολαβητή ενδιαφέρει πως αυτές οι ιστορίες διαμορφώνουν πραγματικότητες μέσα στη σχέση διαδίκων και όχι πραγματικότητες που με ακριβεία βγαίνουν από αυτές τις ιστορίες. Το πρώτο στάδιο αφιερώνεται στην κατανόηση και καταγραφή της κάθε ιστορίας και της αντίστοιχης εμπειρίας του κάθε μέρους. Η δεύτερη φάση εστιάζεται στα σημεία που παρουσιάζουν διαφορετικές προοπτικές του προβλήματος. **Η ολικότητα των ιστοριών** Οι ιστορίες αυτές έχουν υποστεί τέτοια επεξεργασία που βασικά εγκολώνουν ό,τι πιστεύει ο σεναριογράφος τους για τη συγκεκριμένη σύγκρουση, ενώ έχει κλείσει την ιστορία του άλλου (totalizing descriptions).

Τι μπορεί να κάνει ο διαμεσολαβητής; Μπορεί να αποσταθεροποιήσει αυτές τις περιγραφές, να υποσκάψει τη μονολιθικότητα τους μαζί με τα αρνητικά που αποδίδει η μια πλευρά στην άλλη. Υπάρχουν διάφορες στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: • Η δημιουργία εμπιστοσύνης με τα εν διαστάσει μέρη: η κατανόηση που μπορεί να δοθεί προς την κάθε ιστορία καθώς και των έντονων συναισθημάτων που τη συνοδεύουν, είναι βαρύνουσας σημασίας. Η ένταση πρέπει σταδιακά να βραχυκυκλωθεί, με την αποσταθεροποίηση της κάθε ιστορίας έτσι που τα μέρη να αρχίσουν να σκέφτονται υπαλλακτικές αφηγήσεις. • Η εξωγενοποίηση (externalization) των συνομιλιών: είναι κεντρικό σημείο στην αφηγηματική προσέγγιση. Η προσπάθεια συνίσταται στην κατανόηση του προβλήματος σαν κάτι εξωγενές που επηρεάζει και τα δύο μέρη... Αυτό βοηθεί στο να διαχωριστούν το πρόβλημα από το πρόσωπο, π.χ. αυτή η κακή κατάσταση σχέσεων αντί του, αυτό το «κακό πρόσωπο». Σαν επακόλουθο, η εστίαση μεταφέρεται προς τα επακόλουθα αυτής της κακής κατάστασης και επομένως και σε αναζήτηση τρόπων αντιμετώπισης τους, δηλαδή σε ένα ειδικό για την περίπτωση ουσιαστικό αποτέλεσμα (unique outcome). • Η καταγραφή της επίδρασης της σύγκρουσης πάνω στα μέρη: δηλαδή η πλήρης περιγραφή της όλης ιστορίας και πως επέδρασε διαχρονικά πάνω στα μέρη. Πότε άρχισε, πότε κράτησε στον καθένα σε προσωπικό επίπεδο. Οπότε έρχεται φυσική η ερώτηση, τι

θα ήθελε να κάνει ο κάθε ένας για να αλλάξουν όλα αυτά. • Κατασκευή λυσιτελών ιστοριών: ερωτήσεις που στοχεύουν σε αντίχρεωση περιπτώσεων από το παρελθόν όπου ο στόχος ήταν η αναζήτηση λύσης και όχι η κατάλυση της σχέσης, εισάγουν ένα νέο στοιχείο στις ιστορίες, που κατά τη δημιουργία τους είχε παραρθεί. Αυτό βάζει τις βάσεις για συνδημιουργία μιας νέας αφηγηματικής αφηγήσης. • Η διακρίβωση της ύπαρξης ανταγωνιστικών πολιτισμικών προτύπων: ο διαμεσολαβητής διαμένει για τέτοιες διαφορές που σηματοδοτούν και τη στάση της κάθε πλευράς. Μπορεί φερ' επείν να υπάρχουν διαφορετικές αντιλήψεις για το ρόλο του καθενός μέσα σε μια σχέση. Αυτό πρέπει να βγει στην επιφάνεια, γιατί θα βοηθήσει και τους δυο να συνειδητοποιήσουν την πηγή των ανταγωνιστικών συμπεριφορών τους. Θα πρέπει να αναφερθεί εδώ ότι και ο ίδιος ο διαμεσολαβητής έχει τις δικές του κοινωνικές νόρμες που πιθανόν αν δεν είναι προσεκτικός να επηρεάσουν την όλη διαδικασία. • Η καταγραφή των κυριαρχικών κοινωνικών προδιαγραφών της κάθε πλευράς: μπορεί ο άντρας να πιστεύει ότι αυτός είναι η κε-

φαλή της οικογένειας, η θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι κλπ. Μπορεί η γυναίκα να είναι με την αντίληψη ότι αυτή πρέπει να είναι υποτακτική, να μην έχει δική της καριέρα κλπ. Μπορεί όμως ο σύζυγος αντίθετα με την πάροδο του χρόνου να αρχίσει να σκέφτεται διαφορετικά αναζητώντας ικανοποιήσεις και εκτός του οικογενειακού περιβάλλοντος. Να οδηγηθεί δηλαδή σε μια συμμετρικότητα προς το σύζυγο, με αποτέλεσμα τη σύγκρουση. Τότε απαιτείται μια αμοιβαία συμπεριλαμβαντική τροποποίηση τέτοιων προδιαγραφών για να διευκολυνθεί η εξουδετέρωση διαφορών. **Εισάγοντας νέες φωνές** Σε περίπτωση διαμάχης μεταξύ δυο πλευρών, συχνά οι φωνές που ακούγονται είναι των δύο πρωταγωνιστών, ενώ οι απόψεις άλλων μερών όπως των παιδιών δεν είναι ακουστές. Για αυτό ο διαμεσολαβητής καλεί αυτές τις φωνές να παρουσιαστούν. Αυτό σημαίνει ότι οι πρωταγωνιστές έχουν την ευκαιρία, κάτω από συναινετικές συνθήκες να ακούσουν και άλλες αφηγήσεις που έχουν τη δυνατότητα να τροποποιήσουν τις δικές τους αφηγήσεις. Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να συναντηθούν με το διαμεσολαβητή χωριστά ή και μαζί. Οι ερωτήσεις της σχετικής επίδρασης (relative influence) διερευνούν την αντίδραση τους προς τις θέσεις των

κυρίαρχων φωνών. Μετά τη συνάντηση όλης της οικογένειας αυτές οι φωνές εκφράζονται και το αποτέλεσμα είναι συχνά καταλυτικό προς την κατεύθυνση λύσης. Τότε η ιστορία του καθενός μπορεί να ξαναγραφεί (unique outcome) ή ακόμη να συγγραφούν όλοι τη νέα ιστορία τους. Ο διαμεσολαβητής μετά προσπαθεί να ενισχύσει την απόφαση, με το να υποβάλει διάφορων τύπων ερωτήσεις, που θα βοηθήσουν τα μέρη να συνειδητοποιήσουν το τί έγινε και πως έφθασαν στην κοινή απόφαση, επίσης στόχος είναι και η ενίσχυση των θετικών σημείων που αναδύθηκαν στις μεταξύ τους συνδιαλέξεις. Τέλος μπαίνουν οι βάσεις για συνεργασία πια των μερών, που θα εξουδετερώσει το θυμό που είχαν μέσα τους, όπως και να βγούν στην επιφάνεια θετικές πτυχές του χαρακτήρα τους, που δεν είχαν την ευκαιρία να εκδηλωθούν λόγω της πικρίας από τη διαμάχη. **Φτιάχνοντας την ιστορία του μέλλοντος** Αυτό επιτυγχάνεται με την επινόηση στρατηγικών δράσης για το μέλλον. Τι τεχνικές και τι ικανότητες επίλυσης προβλημάτων μπορεί να αναζητηθούν. Να διερευνηθεί το πως μπορεί να διατηρηθεί η νέα κοινή εξιστόρηση, καθώς και τα ενδεχόμενα σχέδια που θα μπορούσαν να τη διασώσουν σε περίπτωση κινδύνου. **ΥΓ.** Το παρόν κείμενο αποτελεί μια εισαγωγή στην αφηγηματική διαμεσολάβηση και βασίστηκε κυρίως στο βιβλίο: "Narrative - A New Approach to Conflict Resolution", των J.Winsdale και G.Monk.

Big Brother or Pig Brother

Του Κώστα Σταυρίδη

Αναμφισβήτητα, τα δύο γεγονότα που συνέβησαν μέσα στο 2001 και προκάλεσαν τεράστιο ενδιαφέρον και άπειρες συζητήσεις στην Κύπρο ήταν η τρομοκρατική επίθεση στις ΗΠΑ τον περασμένο Σεπτέμβριο και η μετάδοση από την τηλεόραση του ελληνικού και δημοφιλέστατου Big Brother. Αυτά τα δύο συμβάντα απασχόλησαν το τοπικό λαϊκό αίσθημα περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο, νομίζω, τα τελευταία 27 χρόνια. Ούτε το Τσέρνομπιλ, ούτε η κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων προκάλεσαν τόση συζήτηση. Ίσως ο μέσος Κύπριος να μην ξέρει ποια θέση στη βαθμολογία κατέχει η Ομόνοια ή η ΑΕΚ, αλλά γνωρίζει πολύ καλά ποιος είναι ο Τσάκας, ποιος είναι ο Ντίνος, και βέβαια έχει ακούσει παρά πολλές φορές το – γνωστό πια ως – «Τραγούδι της Ρέας».

ΚΑΤΑ

Το Big Brother είναι γεγονός. Παλαιότερα, πήγαινε κανείς στο ζωολογικό κήπο για να δει τα ζώα στο κλουβί τους. Σήμερα, στο καθιστικό του, μπορεί να δει στην τηλεόραση μια ομάδα ανθρώπων μέσα σ' ένα πολυτελές κλουβί, γιατί από μια άποψη η τηλεόραση μεταχειρίζεται τους παίκτες του BB ως να είναι ζώα. Και μια και η ιδέα του

BB προέρχεται από την Ολλανδία, αξίζει να θυμηθούμε ότι «...δεν μπορείτε να έχετε μια αγελάδα έξω από το σπίτι σας. Μπορείτε, όμως, να έχετε τέσσερις αγελάδες, κατευθειαν από την Ολλανδία, μέσα στο σπίτι σας!». Πρέπει να έχουν τεράστια σπίτια οι φιλόζωοι Ολλανδοί. Ο φανατικός του BB θυσιάζει τη δική του κοινωνικότητα για να πα-

ρακολουθήσει την κοινωνικότητα κάποιων αγνώστων, οι οποίοι, κι αν είχαν να πουν κάτι για τη ζωή τους, δεν θα το κάνουν για λόγους ιθαγένειας και προσπαθούν απεγνωσμένα να διατηρήσουν ψηλά τη δημοτικότητά τους. Έτσι, λοιπόν, μέρα βγαίνει, οι ίδιες βαρετές κουβέντες και οι ίδιοι βαρετοί μικροκαβγάδες μια χούφτα ανθρώπων που, ουσιαστικά, είναι

ένα συναρπαστικό επεισόδιο της εκπομπής.

ΥΠΕΡ

Παρόλα αυτά, δεν θα ήθελα να δώσω την εντύπωση ότι είμαι εναντίον του BB. Τα όσα ανέφερα μέχρι τώρα είναι μόνο η μία όψη του νομίσματος. Υπάρχουν και κάποια θετικά ή, έστω, ελαφρυντικά. Μπορεί το BB να είναι προϊόν τηλεοπτικής υποκοουλτούρας και να στοχεύει αποκλειστικά στη ψηλή ακροαματικότητα. Όμως, έχουμε δει πολύ χειρότερα δείγματα μαζικής κουλτούρας («μαζική κουλτούρα, όγκοι κοπριάς...») – Δ. Σαββόπουλος), τα οποία έχουν επικριθεί από λιγότερους ανθρώπους. Για να παραμείνουμε στα πλεονεκτήματα, αναφέρω ως παράδειγμα τα δελτία ειδήσεων όπως έχουν εξελιχθεί, τα οποία στοχεύουν όχι να πληροφορήσουν, αλλά να εντυπωσιάσουν το θεατή με την άμεση μετάδοση θεαματικών συγκρούσεων, βομβαρδισμών, δολοφονιών και άλλων θανατηφόρων συμβάντων. Εκτός πλεόρασης, ένα άλλο δείγμα υποκοουλτούρας σαφώς χειρότερης του BB είναι οι διάφοροι καλλίφωνοι μεν, αναισθητοί δε τραγουδιστές, οι οποίοι εξευτελίζουν με το χειρότερο τρόπο άριστα τραγούδια και κομμάτια όπερας, ερμηνεύοντάς τα με γλείστικο τρόπο σε κοινό, το οποίο τέρπεται αφάνταστα με τη σκέψη ότι επιτέλους έχει καταφέρει να ανεβεί στο ψηλό επίπεδο της κλασικής μουσικής και των τενόρων τραγουδιστών, ελλανοφώνων και μη, χωρίς να αντι-

αναγκασμένοι να μην κάνουν τίποτα. Για όσους ο άρτος είναι εξασφαλισμένος, δεν απομένει παρά το θέαμα. Αυτή η νέα, στα μέρη μας, μορφή (ή μορφή) μαζικής κουλτούρας, αν και καθόλου θεαματική, συμβάλλει τα μέγιστα στο «θέαμα». Είχαμε ήδη (κι έχουμε ακόμη) τις σαπουνόπερες, βέβαια, αλλά αναρωπεί αν είναι δείγμα υγιούς κοινωνίας το να έχει το BB δεκαπλάσια (ή τετραπλάσια ή κάτι τέτοιο) ακροαματικότητα απ' ό,τι όλα τα βραδινά δελτία ειδήσεων μαζί. Ένα σημαντικό μέρος αυτού του λαού αδιαφορεί πλήρως για πολέμους και άλλες εξελίξεις που συμβαίνουν σε γειτονικές και μακρινές χώρες, καθώς και για τριτοκοσμικά φαινόμενα που συμβαίνουν στη δική του χώρα, και παρακολουθεί με θρησκευτική ευλάβεια ή αποκαύνωση λίγους ανθρώπους οι οποίοι δεν επιπράζουν καθόλου οτιδήποτε έξω από το

σπίτι του BB. Αυτοί οι άνθρωποι (οι πλεθεατές) κυκλοφορούν ανάμεσά μας, δείχνουν εκ πρώτης όψεως νορμάλ (δικαιώμα τους να μην είναι, αν θέλουν), και στις εκλογές έχουν δικαίωμα (και...υποχρέωση!) ψήφου (αντλαμβάνομαι τη βαρύτητα της αναφοράς στο τελευταίο και θέλω να ξεκαθαρίσω ότι δεν είμαι φασίστας ωστόσο, κάποια πράγματα φυσικό είναι να μας προβληματίζουν...).

Ο κινηματογράφος, στο πέρασμα προς τον εικοστό αιώνα, ξεκίνησε προσπάθειες για να μας πείσει ότι το φανταστικό που μας δείχνει είναι «πραγματικό». Τα κατάφερε, γιατί πέτυχε ως τέχνη. Στο πέρασμα προς τον εικοστό πρώτο αιώνα, η τηλεόραση προσπαθεί να μας πείσει ότι το πραγματικό που μας δείχνει δεν είναι παρά φανταστικό. Θα τα καταφέρει, γιατί αποτυγχάνουμε ως αποδέκτες: ακόμη και να μαχαιρωθούν τα παιδιά του BB, εμείς θα το δούμε ως

πλεοπτικών σειρών τύπου «Μαριμάρ» ή κινηματογραφικών ταινιών τύπου «Τιτανικός» και χωρίς τη σοβαροκρανή γελοιότητα που δημιουργούν καταστάσεις τύπου Παβαρόπι ή Φραγκούλη. Επιπλέον, σε αντίθεση με τις συντησιμένες πλεοπτικές σειρές, το BB μας κάνει να νιώθουμε ότι γνωρίζουμε προσωπικά τους πρωταγωνιστές του, κάτι που βέβαια δεν ισχύει. Πρόκειται μεν για ένα σκουπίδι, αλλά ένα κάπως χαριτωμένο σκουπίδι και σαφώς λιγότερο βρώμικο από τα άλλα που μας ταΐζουν.

Τέλος, θα μπορούσε κανείς να συγκαταλέξει στα ελαφρυντικά ή υπέρ του BB την πτυχή του πλεοπτικού πειραματισμού. Πόσες φορές να καλημερίσουμε τη ζωή, πόσες καρδιές να δαμάσουμε, πόσες ακτές ονειρών; (για να περιοριστούμε σε εκπομπές ψηλής ακροαματικότητας και χαμηλής στάθμης). Στον ελληνικό χώρο το BB αποτέλεσε κάτι καινούργιο. Ποταπό, ίσως, αλλά καινούργιο.

Δεν αναιρώ τα όσα αρνητικά του BB έχω αναφέρει, τα οποία με προβληματίζουν. Ωστόσο, δεν μπορώ ν' αντισταθώ σε κάποια συμπάθεια που τρέφω γι' αυτή την εκπομπή. Προσωπικά, η σχέση μου με το BB είναι η ίδια που έχω με το κυπριακό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου. Δεν παρακολουθώ ποτέ τη δράση, αλλά πάντοτε επιδιώκω να ενημερώνομαι για το τι συμβαίνει. Αδρανής μεν, αλλά όχι απαθής πολίτης. Μα πώς να δράσω, αφού ο Μεγάλος Αδελφός πάντοτε κάπου κρύβεται και με παρακολουθεί;

13/12/2001

λαμβάνεται τον εξευτελισμό όλων. Το BB είναι πολύ πιο γνήσιο (όσο φτιαχτό και να 'ναι), πρωτότυπο (ως θέαμα) κι ενδιαφέρον (ως φαινόμενο) από τα δύο πιο πάνω παραδείγματα, και σαφώς λιγότερο δυσάρεστο κι εμεπικό. Το BB ξέρει ότι ο ρόλος του δεν είναι η πληροφορόρηση, ούτε και προσποιείται βάθος και σοβαρότητα. Παρά την άκρατη εμπορικότητα που το χαρακτηρίζει, διατηρεί, εντούτοις, κάποιο σχετικό σεβασμό προς τον τηλεθεατή, μια και του σκοτώνει μονάχα την ώρα, κι όχι και την κρίση.

Βρίσκω πολύ ενδιαφέρον το BB ως κοινωνικό φαινόμενο, με την έννοια ότι τόσος πολύς κόσμος το παρακολουθεί και/ή έχει άποψη γι' αυτό. Απίστευτα πολλός κόσμος, στον οποίο συγκαταλέγεται μια πολύ μεγάλη μερίδα όσων ισχυρίζονται ότι δεν ασχολούνται καθόλου. Και παρόλο που θεωρώ λογικό κάποιος να είναι αρνητικός με το BB και να το απορρίπτει, το θεωρώ λάθος να το απορρίπτει κανείς ολοκληρωτικά και ασυζητητί και να μην έχει καν άποψη. Το γεγονός ότι είναι απίστευτα δημοφιλές υποδηλώνει μεν τη χαμηλή ποιότητα του προϊόντος,

αλλά το καθιστά αναπόφευκτο σμείο αναφοράς, αφού αποτελεί μια μέρος της λαϊκής κουλτούρας. Γι' αυτόν το λόγο, όσο χαζό κι αν ακούγεται, πιστεύω ότι ο κάθε πολίτης με άποψη οφείλει να γνωρίζει το BB και να έχει άποψη, έστω αρνητική. Τι είναι όμως αυτό που ελκύει στο BB; Εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με ηρωισμούς, με ιδανικές και ποθητές καταστάσεις, μελοδραματισμούς (αν εξαιρέσει κανείς το πώς εξελίσσονται τα πράγματα καμιά φορά με την αποχώρηση των παικτών), ή βία, στοιχεία στα οποία βασίζονται τα δημοφιλή πλεοπτικά προϊόντα. Η εκπομπή βρίσκεται απίχηση στην κουτσομπολίστικη πτυχή της προσωπικότητάς μας. Λίγο ή πολύ όλοι μας θα είχαμε την περιέργεια να κοιτάξουμε από την κλειδαρότρύπα να δούμε τι κάνει ο γείτονας ή ο θείος. Το BB ξυπνά την Κατίνα που όλοι έχουμε μέσα μας, και την οποία καλά κάνουμε να αφήνουμε να εκφράζεται πού και πού και να μην την καταπιέζουμε τόσο σκληρά. Και το BB το πετυχαίνει χωρίς τους μηχανισμούς παραπληροφόρησης των δελτίων ειδήσεων, χωρίς τους στερεότυπους μελοδραματισμούς

Αδρανής μεν, αλλά όχι απαθής πολίτης. Μα πώς να δράσω, αφού ο Μεγάλος Αδελφός πάντοτε κάπου κρύβεται και με παρακολουθεί;

2002

Από το άλμπουμ του Αρκά «μετά την καταστροφή»

2001 ή η μεγάλη καμπή της συγκυρίας

Του Michel Husson

Η ανάλυση της παγκόσμιας οικονομικής συγκυρίας έχει, προφανώς, διαταραχθεί από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου. Πρέπει να κάνει κανείς μια διπλή συζήτηση, για τη φύση της καμπής που παρακολουθούμε σήμερα και για τις συνιστώσες της νέας περιόδου που άνοιξε μετά τις 11 Σεπτεμβρίου. Αυτό προϋποθέτει μια διπλή μετάθεση μεταξύ της βραχείας περιόδου και μιας πιο μακρίας περιόδου, μεταξύ της διαπίστωσης και των υποθέσεων. Εάν αφήσουμε προσωρινά στην άκρη το κύμα αναταραχής της 11ης Σεπτεμβρίου και αν επανέλθουμε στις πρόσφατες συζητήσεις, τότε βρίσκουμε δύο ερωτήματα που υπογραμμίζουν τον βαθιά διαφορούμενο χαρακτήρα της περιόδου. Μετά από τις χρηματοπιστωτικές κρίσεις του 1997-98, η συζήτηση είχε πολωθεί γύρω από το εξής ερώτημα: τελικό κρακ ή μήπως στασιμότητα; Τελικά, δεν είχαμε ούτε το ένα ούτε το άλλο, αλλά μια αναπήδηση της ανάπτυξης, μια «καλύτερευση» (1997-2001), που έκανε να εμφανιστεί ένα νέο ερώτημα: ήταν άραγε ένας κύκλος «high tech», εξαιρετικά ισχυρός, ή μήπως το ξεκίνημα ενός νέου μακρόχρονου αναπτυξιακού κύματος; Με λίγα λόγια, οι απαντήσεις που δίνονταν κάλυπταν μια πάρα πολύ μεγάλη γκάμα, από τον καταστροφισμό ως μια κριτική υιοθέτηση της καπιταλιστικής ευφορίας. Η εξέταση των πρώιμων δεικτών παραγωγής (βλ. σχήμα 1) απεικονίζει την πολύ κυκλική λειτουργία των ευρωπαϊκών οικονομιών. Επίσης επιτρέπει να επιβεβαιώσουμε πως η συγκυριακή μεταστροφή βρίσκεται πριν από τις 11 Σεπτεμβρίου, όπως ακριβώς και η ύφεση των αρχών της δεκαετίας του '90 είχε ξεκινήσει πριν από τον πόλεμο του Κόλπου. Αυτό δικαιολογεί το να πάρουμε μια ορισμένη απόσταση για να βγάλουμε τα μαθήματα από την πρόσφατη συγκυρία, η οποία ήρθε να διαλύσει ορισμένες αυταπάτες.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ο οικονομικός κύκλος αντιστράφηκε σαφώς στις ΗΠΑ και οι τρόποι με τους οποίους αυτό έγινε δείχνουν τα όρια του μοντέλου της «νέας οικονομίας». Τα όρια αυτά είναι δύο ειδών. Ορισμένα είναι κλασικά και παραπέμπουν στις βασικές αντιφάσεις του καπιταλισμού και, ιδιαίτερα, στην τάση υπερσυσσώρευσης του κεφαλαίου. Άλλα πάλι προέρχονται από τις συγκεκριμένες μορφές της «νέας οικονομίας» και δεν έχουν ακόμα πλήρως εκδηλωθεί.

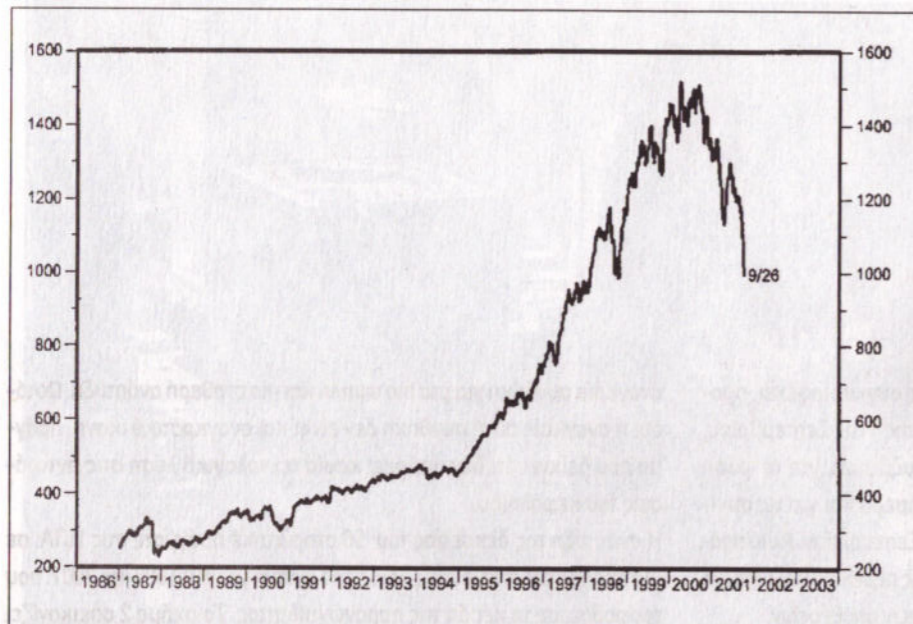
Η έκφραση «νέα οικονομία», που χρησιμοποιήθηκε στις ΗΠΑ, παραπέμπει σε πολλά φαινόμενα – μεταξύ των οποίων στη χρηματιστηριακή έκρηξη και στο χαμηλό πληθωρισμό –, αλλά αναφέρεται κυρίως στην επιτάχυνση των κερδών παραγωγικότητας που συνδέεται με τις νέες τεχνολογίες. Μια τέτοια εξέλιξη θα είχε για συνέπεια να χαλαρώσουν οι περιορισμοί αποδοτικότητας του κεφαλαίου και θα αποτελούσε την

αναγκαία συνθήκη για μια πιο υψηλή και πιο σταθερή ανάπτυξη. Ωστόσο, η αναγκαία αυτή συνθήκη δεν είναι και αναγκαστικά ικανή, πράγμα που δείχνει ότι δεν υπάρχει καμία τεχνολογική λύση στις αντιφάσεις του κεφαλαίου.

Η ανάπτυξη της δεκαετίας του '90 στηρίχτηκε πράγματι, στις ΗΠΑ, σε μια έκρηξη της επένδυσης, ιδιαίτερα έντονη μεταξύ 1996 και 2001, που τροφοδότησε τα κέρδη της παραγωγικότητας. Το σχήμα 2 απεικονίζει τη σχέση αυτή μεταξύ επένδυσης και παραγωγικότητας και δείχνει καλά ότι τα πρόσφατα κέρδη παραγωγικότητας επετεύχθησαν μέσα από μια πρωτόγνωρη επενδυτική προσπάθεια. Έτσι, βλέπουμε να διαγράφεται μια αντικειμενική απάντηση στο ερώτημα του αν πρόκειται για κύκλο ή για νέα ανάπτυξη. Για να διαγνώσει κανείς μια νέα φάση ανάπτυξης, θα έπρεπε, πράγματι, τα κέρδη παραγωγικότητας να διατηρηθούν σε υψηλό επίπεδο και επομένως, η πρόσφατη επενδυτική προσπάθεια να μη χαλαρώσει. Όμως, όλα τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν πως «το πράγμα άλλαξε»: η επένδυση πέφτει και η παραγωγικότητα χαλαρώνει. Είναι, επομένως, εύλογο να κλείσουμε τη συζήτηση λέγοντας πως η «νέα οικονομία» δεν ήταν παρά ένας «high tech» κύκλος. Η διαπίστωση αυτή ρίχνει, με τη σειρά της, φως στο είδος της ύφεσης των ΗΠΑ, που έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας κλασικής κρίσης υπερσυσσώρευσης...

Για να πειστεί κανείς, αρκεί να εξετάσει τη συγκριτική εξέλιξη του ποσοστού του κέρδους και του ρυθμού συσσώρευσης του κεφαλαίου. Ο τελευταίος αυξανόταν σταθερά σε όλη τη δεκαετία του '90, πράγμα που αντιστράφηκε μέσα στο 2000. Όσο για το ποσοστό του κέρδους, αυτό συνόδευσε τη συσσώρευση του κεφαλαίου στα δύο πρώτα τρίτα της δεκαετίας, αλλά η αντιστροφή του είναι πιο νωρίς, στα μέσα του 1997 (σχήμα 3). Οι παρατηρήσεις αυτές θα απαιτούσαν μια δουλειά στατιστικής επεξεργασίας, στο μέτρο που δεν διαθέτουμε πλέον επίσημα στοιχεία για το απόθεμα του κεφαλαίου, που πρέπει έτσι να το ανοικοδομήσουμε θεωρητικά. Αλλά την καμπή της αποδοτικότητας μπορούμε να την παρατηρήσουμε και άμεσα στα κέρδη των επιχειρήσεων, τα οποία πέφτουν από το 858 δισεκατομμύρια δολάρια το 1997 (3ο τρίμηνο) στα 761 δισεκατομμύρια το 2001 (2ο τρίμηνο).

Η μείωση του ποσοστού του κέρδους προέρχεται από δύο συνδυασμένες επιπτώσεις. Καταρχήν, το μερίδιο των μισθών αυξάνει: η μάζα των μισθών που δίνει ο ιδιωτικός τομέας αυξάνει κατά 30% από το 1997 ως το 2001, ενώ το ΑΕΠ, αυξάνεται την ίδια περίοδο κατά 21,5%. Κατά δεύτερον, μπορούμε να παρατηρήσουμε μια ταυτόχρονη αύξηση της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου. Η σχέση κεφάλαιο προς προϊόν αυξήθηκε, έτσι, κατά 17% σε όγκο και κατά 10% σε αξία. Με άλλα λόγια, το μεγαλύτερο φορτίο του κεφαλαίου μαζί με τη μείωση του

Σχήμα 1

γραφεί τουλάχιστον σαν «έρπον κραχ» (σχήμα 4). Και εδώ, η κίνηση αυτή μπορεί να ερμηνευτεί σαν μια επιστροφή στην τάξη του νόμου της αξίας. Οι μετοχές αντιπροσωπεύουν, πράγματι, μια απαίτηση επί της δημιουργημένης υπεραξίας. Μεσοπρόθεσμα, τα μερίσματα και οι χρηματιστηριακές υπεραξίες που προσφέρουν οι μετοχές δεν μπορούν να αποκλίνουν διαρκώς από τα πραγματικά κέρδη που προβλέπουν. Η μία από τις βασικές ρήσεις της «νέας οικονομίας» ήταν, αντίθετα, να αφήνεται να εννοηθεί πως το κεφάλαιο θα είχε απελευθερωθεί από το νόμο της αξίας. Μερικοί, όπως ο Michel Aglietta(1), θεωρητικοποιούσαν αυτόν τον «περιοριστικό καπιταλισμό», στο όνομα του οποίου ζητούσαν από τους μισθωτούς να είναι «μοντέρνοι» και να αποδεχτούν τα χρηματιστηριακά προϊόντα αντί του μισθού. Όλη αυτή η φαντασμαγορία διαλύθηκε με τη

χρηματιστηριακή αντιστροφή και η καπιταλιστική ιδεολογία πήρε, ταυτόχρονα, μια γερή φάπα, όποια και να είναι η εξέλιξη των δεικτών κατά τους ερχόμενους μήνες. Θα είναι, για παράδειγμα, πολύ δύσκολο, να δημιουργηθούν ή να επεκταθούν στην Ευρώπη τα pension funds (ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία), γιατί ένα από τα κύρια επιχειρήματα υπέρ τους μόλις έχει καταρριφθεί. Πράγματι, πως να ζητήσει πλέον κανείς από τους μισθωτούς να συνδέσουν τους μισθούς τους με το Χρηματιστήριο; Η ύφεση έχει ήδη δώσει αυτό το πρώτο μάθημα της πραγματικότητας σε όλον τον κόσμο: καλύτερα μισθοί παρά χρηματιστηριακός κίνδυνος. Η κίνηση της χρηματιστηριακής διόρθωσης άρχισε εδώ και σχεδόν δυο χρόνια και επομένως, δεν έχει καμία σχέση με τις 11 Σεπτεμβρίου. Λειτουργήσε σε δύο χρόνους: κατά το 2000 είδαμε την κίνησή τους να σταματάει και οι δείκτες έμειναν στάσιμοι. Οι χρηματιστηριακοί αναλυτές ξεδίπλωσαν τότε όλη τους την ενεργητικότητα, για να μας εξηγήσουν ότι επρόκειτο για προσωρινή σταθεροποίηση, που σύντομα θα την ακολουθούσε ανάκαμψη. Αλλά η μέθοδος δεν έπιασε: η πτώση συνέχισε σε όλο το 2001. Η αναδίπλωση αυτή παίρνει τη μορφή μιας εντυπωσιακής απώλειας αξίας στις μετοχές του Nasdaq, που ο δείκτης τους έπεσε από το 5000 στο 2000 μέσα στο 2000 και μετά συνέχισε να πέφτει ως το 1700, δηλαδή μια πτώση συνολικά δύο τρίτων. Ο δείκτης της νέας τεχνολογίας ήρθε έτσι να ενταχθεί στους «παραδοσιακούς» χρηματιστηριακούς δείκτες, πράγμα που συμβολίζει τέλεια το τέλος της «νέας» οικονομίας.

Η δεύτερη μεγάλη απόκλιση αφορά την ιδιωτική κατανάλωση. Οι ΗΠΑ

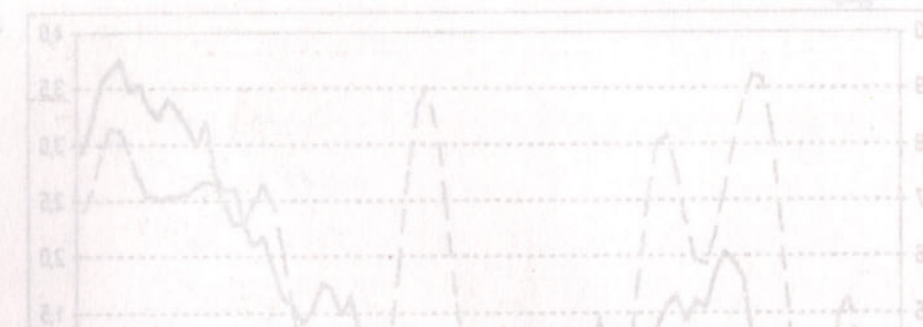
Η ύφεση έχει ήδη δώσει αυτό το πρώτο μάθημα της πραγματικότητας σε όλον τον κόσμο: καλύτερα μισθοί παρά χρηματιστηριακός κίνδυνος.

ποσοστού εκμετάλλευσης συμπράττουν προς μια υποχώρηση του ποσοστού του κέρδους. Καθώς η επένδυση συνέχισε στο ενδιαμέσο, καταλήγουμε αρκετά λογικά σε μια υπερσυσσώρευση που εκδηλώνεται με τη συγκρότηση πλεονασματικών ικανοτήτων σε σχέση με τις συνθήκες της αποδοτικότητας. Το πλεόνασμα αυτό παίρνει τη μορφή μιας υποχώρησης του ποσοστού χρησιμοποίησης των παραγωγικών ικανοτήτων: τον Αύγουστο του 2001, ήταν 76,2%, δηλαδή βρισκόταν στο πιο χαμηλό της σημείο από την ύφεση του 1982. Η πτώση αυτή αγίζει ιδιαίτερα τις βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας, όπου το ποσοστό χρησιμοποίησης των ικανοτήτων περνάει από το 88% το 1995 στο 63,4% το 2001. Είναι επομένως οι συμβολικοί τομείς της «νέας οικονομίας» που ακριβώς πλήττονται το περισσότερο.

ΤΟ ΤΡΙΠΛΟ «ΜΕΓΑΛΟ ΑΝΟΙΓΜΑ» ΤΩΝ ΗΠΑ

Τώρα που οι κλασικές αντιφάσεις βγήκαν στην επιφάνεια, όλο το ζήτημα είναι πως θα συναρθρωθούν με τις συγκεκριμένες αντιφάσεις που προέρχονται από τη σημερινή συνάρθρωση της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και με τις επιπτώσεις από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου. Οι συγκεκριμένες αυτές αντιφάσεις εκφράζονται με τη μορφή μεγάλων οικονομικών ανισορροπιών, που αφορούν το χρηματιστήριο, την κατανάλωση και τον εξωτερικό τομέα.

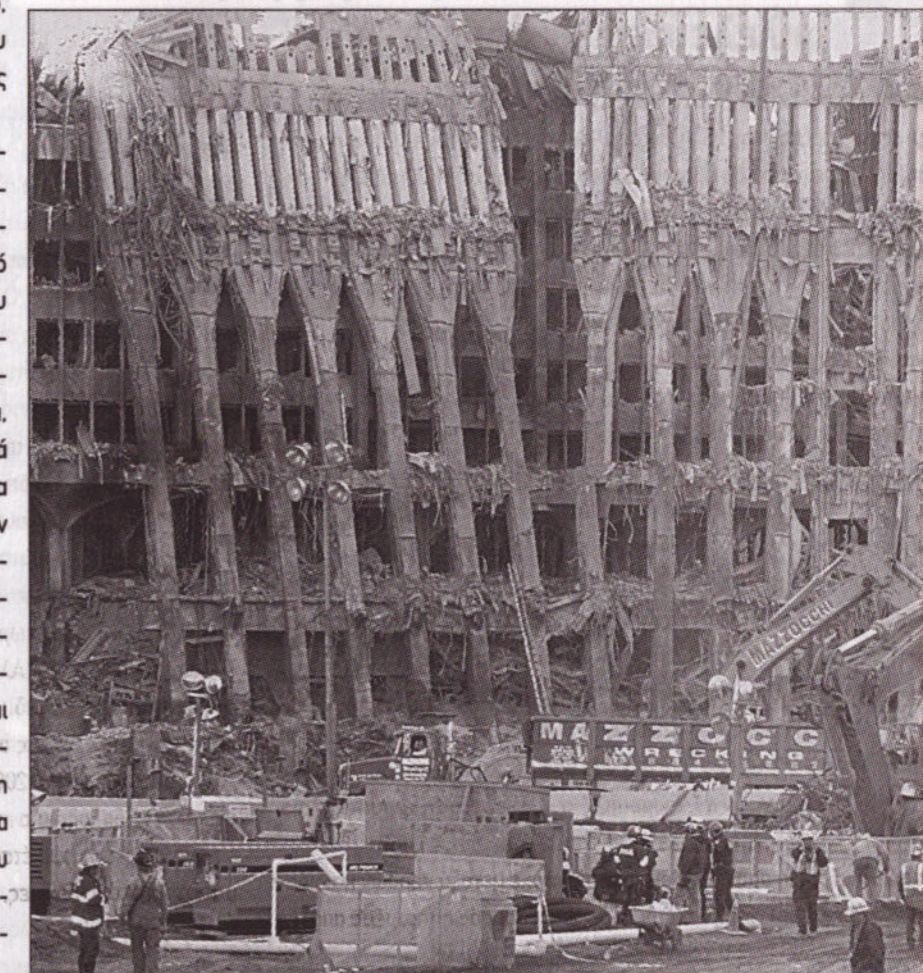
Η πρώτη μεγάλη απόκλιση, αυτή που υπήρχε μεταξύ κερδών και χρηματιστηριακών αξιών βρίσκεται σε πορεία απορρόφησης, μέσα από μια τάση υποχώρησης των δεύτερων, η οποία και θα μπορούσε να περι-

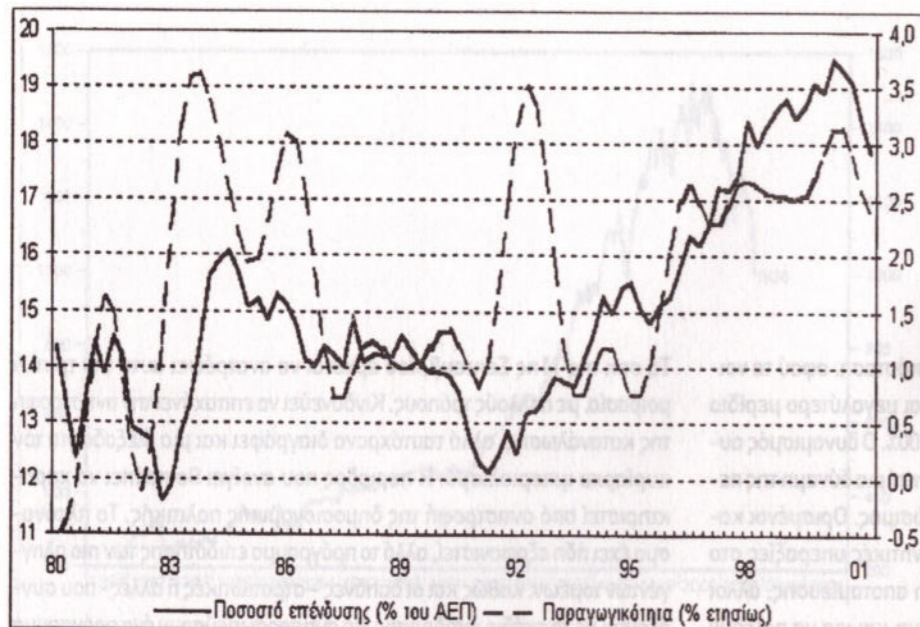

κατακρίνονται από μια τελείως εξαιρετική κατάσταση, αφού τα νοικοκυριά βάλθηκαν να καταναλώνουν ένα όλο και μεγαλύτερο μερίδιο του εισοδήματός τους, που τώρα έχει φτάσει το 100%. Ο δυναμισμός αυτός της κατανάλωσης είναι, εξάλλου, η κύρια κινητήρια δύναμη της περιφημής «νέας ανάπτυξης», αλλά δεν είναι βιώσιμος. Ορισμένοι καταναλώνουν πολλά, επειδή θεωρούν πως οι δυνητικές υπεραξίες στο Χρηματιστήριο ισοδυναμούν με τη συγκρότηση αποταμίευσης, άλλοι πάλι δανείζονται για να καταναλώσουν, ή ακόμη και για να παίξουν στο Χρηματιστήριο. Η πρόσφατη ευφορία στηρίζεται, επομένως, σε ένα τεράστιο όγκο ιδιωτικής χρέωσης. Η υποχώρηση της Wall Street, αποκαλύπτοντας ότι η βάση των υπολογισμών αυτών ήταν λαθεμένη θα πρέπει να μεταφραστεί σε αύξηση του ποσοστού αποταμίευσης (πράγμα που έχει ήδη ελαφρά ξεκινήσει), σε χρεοκοπία ορισμένων νοικοκυριών, δηλαδή σε χαμηλότερη ανάπτυξη της κατανάλωσης. Τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου θα ωθήσουν προς την ίδια κατεύθυνση, επιταχύνοντας τη διάλυση των ευφορικών αναμονών. Μπορούμε εύκολα να φανταστούμε ένα καταστροφικό σενάριο, με ένα κύμα προσωπικών χρεοκοπιών, που θα οδηγούσε σε πτώση της κατανάλωσης και της εγχώριας ζήτησης.

Η τελευταία μεγάλη απόκλιση είναι το έλλειμμα του τρέχοντος εξωτερικού ισοζυγίου, που φτάνει τα 450 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, δηλαδή το 4,5% του ΑΕΠ. Αυτό σημαίνει πως η παγκόσμια αποταμίευση, που προέρχεται από τον υπόλοιπο κόσμο, αντικαθιστά την εγχώρια αποταμίευση, για να χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη των ΗΠΑ. Ως τώρα, αυτό μπορούσε να θεωρείται σαν σχετικά «υγιές», αφού τα πλεονάζοντα κεφάλαια από την Ευρώπη και την Ιαπωνία φαινόταν να χρηματοδοτούν την έκρηξη της «νέας οικονομίας». Αυτή η εισροή κεφαλαίων τροφοδοτήθηκε και από τη φυγή των κεφαλαίων από τις αναδυόμενες αγορές και στηρίχτηκε επίσης και από ένα ισχυρό δολάριο και από μια υψηλή αποδοτικότητα. Αλλά τα πράγματα αρχίζουν να αλλάζουν. Η επένδυση ήδη έχει αντιστραφεί, έτσι που τα νέα κεφάλαια χρηματοδοτούν την κατανάλωση, πράγμα που δεν μπορεί να κρατήσει πολύ, ακόμα περισσότερο που η αποδοτικότητα πέφτει και η πτώση του δολαρίου αρχίζει να γίνεται εύλογη.

Το σοκ της 11ης Σεπτεμβρίου έρχεται να ανατρέψει αυτή την τριπλή μορφή, με πολλούς τρόπους. Κινδυνεύει να επιταχύνει την αντιστροφή της κατανάλωσης, αλλά ταυτόχρονα διαγράφει και μια διεξοδό για τον κυρίαρχο ιμπεριαλισμό. Η περίοδος που ανοίγει θα πρέπει να χαρακτηριστεί από αντιστροφή της δημοσιονομικής πολιτικής. Το πλεόνασμα έχει ήδη εξαφανιστεί, αλλά το πρόγραμμα επιδότησης των πιο πληγέντων τομέων, καθώς και οι δαπάνες —στρατιωτικές ή άλλες— που συνδέονται με το σχέδιο αντίδρασης, θα αντιπροσωπεύσουν ένα πρόγραμμα κενυσιανής ανάκαμψης που μπορεί, τουλάχιστον για ένα διάστημα, να αντικαταστήσει μια κατανάλωση μισθών που σφραγίζεται για καιρό. Ήδη μιλάνε για 100 δισεκατομμύρια δολάρια, δηλαδή για 1% του ΑΕΠ. Οι ανάγκες εξωτερικής χρηματοδότησης θα μπορούσαν, κατά δεύτερον, να οδηγήσουν σε ένα είδος «συμφωνίας» μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης, που θα στηριζόταν στην εξής διευθέτηση: οι ΗΠΑ δεν θα προσπαθούσαν να ισορροπήσουν το ισοζύγιό τους μέσω επιθετικής μείωσης του δολαρίου, το οποίο θα ισοδυναμούσε με την εξαγωγή της

Σχήμα 2

νταμ του Ιούνη 1997. Για το σοσιαλ-φιλελευθερισμό, το διάλειμμα τελείωσε. Και όμως, όλα πήγαιναν μια χαρά. Όχι μόνο το ευρώ μπόρεσε να γίνει χωρίς μεγάλες απώλειες, αλλά και του δόθηκε το βάπτισμα την 1η Ιανουαρίου του 1999, εν μέσω ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος. Μεταξύ 1996 και 2000, 7 εκατομμύρια θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν και ο αριθμός των ανέργων, των επίσημα καταγεγραμμένων, μειώθηκε κατά 3,5 εκατομμύρια. Είναι απολύτως αναγκαίο να αναλυθεί η φύση της ανάκαμψης αυτής, για να κατανοηθεί καλύτερα η συγκυριακή αντίστροφη. Για να πάμε γρήγορα, θα μπορούσαμε να πούμε πως η ανάκαμψη αυτή ήταν «μη νεο φιλελεύθερη», με την έννοια ότι προήλθε από τη χαλάρωση, και όχι από την πιο αυστηρή εφαρμογή, των φιλελεύθερων δογμάτων. Η χαλάρωση αυτή ήταν μόνο εν μέ-

Η ανάκαμψη αυτή ήταν «μη νεο φιλελεύθερη», με την έννοια ότι προήλθε από τη χαλάρωση, και όχι από την πιο αυστηρή εφαρμογή, των φιλελεύθερων δογμάτων.

ύψεως τους προς την Ευρώπη και την Ιαπωνία. Αντί αυτής της χειρονομίας, οι εταίροι των ΗΠΑ θα αναλάμβαναν να εξασφαλίσουν μια χρηματοδότηση, που θα έβρισκε πλέον τη νομιμοποίησή της στην πολεμική προσπάθεια ενάντια στην τρομοκρατία.

Ο δρόμος είναι προφανώς πολύ στενός και οι ανισορροπίες είναι τόσο σημαντικές που θα μπορούσαμε πολύ εύκολα να φανταστούμε ένα γλίτσημα των ΗΠΑ στο καταστροφικό σενάριο, όπου όλα θα απορρυθμίζονταν ταυτοχρόνως: τα νοικοκυριά θα σταματούσαν την κατανάλωση και τα κεφάλαια θα σταματούσαν τη ροή τους. Η ρύθμιση αυτή είναι πολύ μπλεγμένη, γιατί ο στόχος είναι ταυτόχρονα να συνοδευτεί η επιβράδυνση της εγχώριας ζήτησης και μάλιστα ίσως και να προκληθεί με την επιβράδυνση της αύξησης των μισθών, με μια τόνωση της οικονομίας μέσω άλλων τομέων εκτός από τα καταναλωτικά αγαθά. Η επιτυχία του εγχειρήματος εξαρτάται κατά πολύ, από την εξέλιξη των πολιτικών σχέσεων μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ, καθώς και από την ικανότητα των τελευταίων να επιβάλουν στον υπόλοιπο κόσμο να πληρώσει τη στήριξη της δικής τους συγκυρίας.

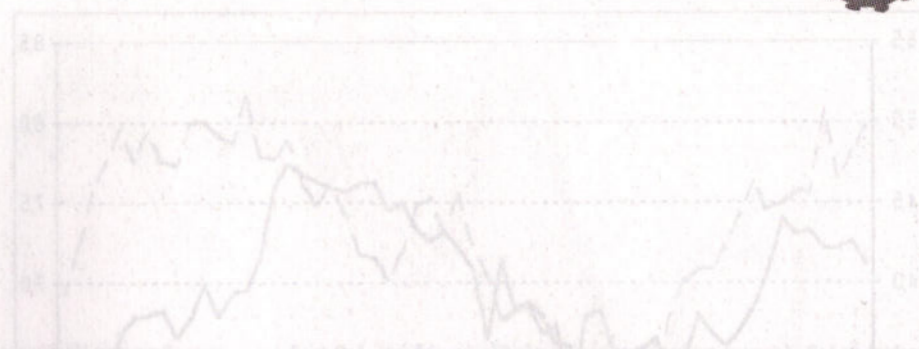
ΤΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΤΕΛΕΙΩΣΕ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τελικά, τα πράγματα πάνε πολύ γρήγορα. Μόλις πριν 12 μήνες, οι Ευρωπαίοι ηγέτες πλοηγούσαν πάνω στην ανάκαμψη και εξυμνούσαν την επιτυχία της Ευρώπης, νέας παγκόσμιας λοκομοτιβας, ικανής να αναλάβει τη σκυτάλη από τις ΗΠΑ. Σήμερα, οι ίδιοι αναρωπιούνται πως να κάνουν για να μην εφαρμόσουν το θλιβερό Σύμφωνο του Άμστερ-

ρει συνειδητή επιλογή και, κυρίως, εξαρτήθηκε από εξωτερικούς παράγοντες.

Το πρώτο στοιχείο είναι η de facto υποτίμηση των ευρωπαϊκών νομισμάτων απέναντι στο δολάριο, στα μέσα του 1997. Η Ευρώπη κερδίζει σε ανταγωνιστικότητα, οι εξαγωγές της γνωρίζουν άλμα και ξεκινάει έτσι ένας μικρο-κύκλος. Ο δυναμισμός των εξαγωγών συνδυάζεται κατόπιν, το 1998, και με μια αύξηση της αγοραστικής δύναμης των μισθών που προέρχεται περισσότερο από την απρόσμενη επιβράδυνση του πληθωρισμού και όχι τόσο από την αύξηση των ονομαστικών μισθών. Η κατανάλωση αναλαμβάνει αμέσως - οι αστοί οικονομολόγοι βγάζουν λογίδια για την «εμπιστοσύνη» των νοικοκυριών - και η επένδυση, με τη σειρά της, ξεκινάει και πάλι. Η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας προκαλεί δημιουργία θέσεων εργασίας, που με τη σειρά τους στηρίζουν την κατανάλωση. Στο δημοσιονομικό σκέλος, η ανάπτυξη οδηγεί σε αύξηση των εσόδων και μείωση των ελλειμμάτων, τις περισσότερες φορές απρόσμενα.

Αυτή η αλυσίδα, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κενυσιανή, αντιπροσωπεύει μια εμπειρική κριτική της νεοφιλελεύθερης θεολογίας, της οποίας όλες οι συνταγές καταρρίπτονται έτσι. Χρειαζόταν, μας έλεγαν, ένα ισχυρό νόμισμα, πριν να γίνει το ενιαίο νόμισμα. Στο όνομα του νόμου αυτού επιβλήθηκε στην Ευρώπη μια πολιτική αξία των προγραμμάτων διαρθρωτικής προσαρμογής που στοίχισε πάρα πολλές θέσεις εργασίας. Αλλά το μεγάλο παράδοξο είναι ότι το ευρώ τελικά συγκρατήθηκε σαν αδύναμο νόμισμα. Χωρίς αυτό το οξυγόνο που προσέφερε

η άνοδος του δολαρίου του 1997, η πραγματοποίηση του ευρώ θα είχε συναντήσει πολύ σοβαρές δυσκολίες. Το θετικό σπρώξιμο των μισθών αποδεικνύει πως μια αύξηση των μισθών δεν προκαλεί καμία από τις προαναγγελλόμενες καταστροφές. Ο πληθωρισμός παραμένει γελοία χαμηλός και η Ευρώπη είναι συνολικά πλεονασματική απέναντι στον υπόλοιπο κόσμο. Ενώ το μερίδιο των μισθών στο εθνικό εισόδημα μειωνόταν για πάνω από 15 χρόνια, σύμφωνα και με τις φιλελεύθερες συνταγές, ακριβώς μόλις σταμάτησε αυτή η μείωση και σταθεροποιήθηκε, ακριβώς τότε η οικονομία ξαναπαίρνει μπροστά, χάρη στο δυναμισμό που ξαναβρίσκει η εγχώρια αγορά. Ίδια διάψευση και των δημοσιονομικών πολιτικών. Το νεοφιλελεύθερο δόγμα ισχυριζόταν πως η εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών ήταν προϋπόθεση για την ανάκαμψη της ανάπτυξης. Να όμως που τα πράγματα εξελίσσονται ακριβώς αντίστροφα: είναι η ανάκαμψη που έρχεται να απορροφήσει μηχανικά το έλλειμμα. Η καλύτερη υγεία της οικονομίας που καταγράφηκε σε αυτές τις χρονιές επιτρέπει, ταυτόχρονα, να μετρηθεί ο χαμένος χρόνος με τη διεξαγωγή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών της λιτότητας και της ανεργίας.

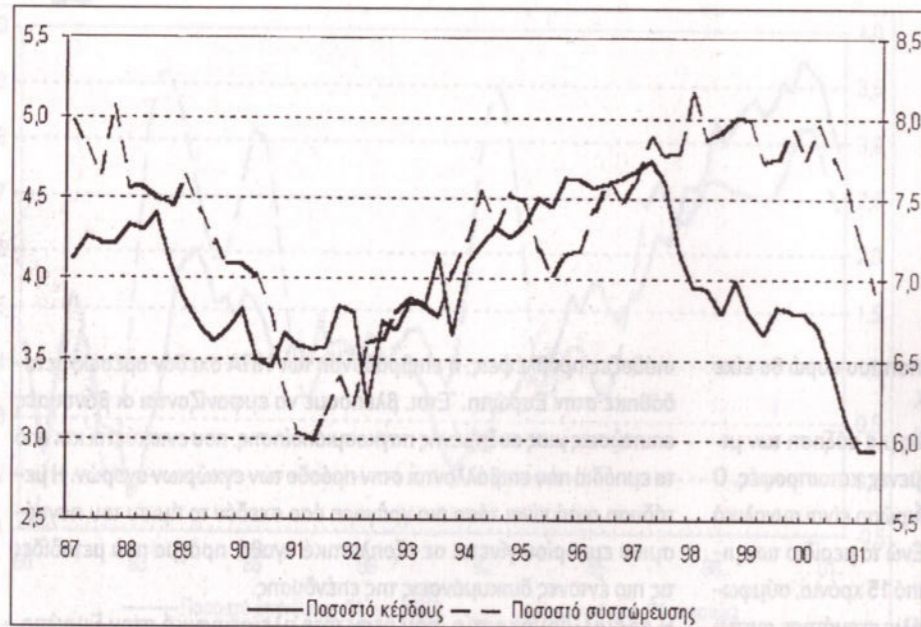
Ο ΣΟΣΙΑΛ-ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΣ ΣΤΡΙΜΩΓΜΕΝΟΣ ΣΤΗ ΓΩΝΙΑ

Τώρα θα πρέπει να εγκαταλείψουμε την απλοϊκή στάση που συνίσταται στο να παίρνουμε τους μετρητοίς τα λόγια των νεοφιλελεύθερων και να κάνουμε ότι πιστεύουμε πως η πολιτική τους έχει πράγματι για στόχο να παλέψει ενάντια στην ανεργία. Στην πραγματικότητα, η Κομισιόν και οι κυβερνήσεις δεν προσπαθούν να απομακρυνθούν από το δόγμα. Αντί να ορίσουν μια νόρμα αύξησης του μισθού που να εξασφαλίζει ένα δυναμισμό της μισθωτής ζήτησης, αυτό που προσπαθούν είναι να επανέλθουν στις αναφορές τους, δηλαδή στο πάγωμα των μισθών. Χωρίς καύσιμο, η ανάκαμψη δεν μπορεί παρά να σβήσει και να υποστεί και την επιβράδυνση που εισάγεται από τις ΗΠΑ. Στο βάθος, αυτό που βλέπουμε να διεξάγεται μπροστά μας είναι το σενάριο που ήταν το πιο εύλογο το 1998, δηλαδή ένα σταδιακό φρενάρωμα όλων των κινητήριων δυνάμεων της παγκόσμιας οικονομίας. Αντίθετα από τις αι-

σίοδοξες προβλέψεις, η επιβράδυνση των ΗΠΑ σχεδόν αμέσως μεταδόθηκε στην Ευρώπη. Έτσι, βλέπουμε να εμφανίζονται οι βάνουσες επιπτώσεις μιας αυξημένης παγκοσμιοποίησης, που ενισχύεται και από τα εμπόδια που επιβάλλονται στην πρόοδο των εγχώριων αγορών. Η μετάδοση αυτή είναι τόσο πιο γρήγορη όσο σχεδόν το ήμισυ του παγκόσμιου εμπορίου γίνεται σε εξοπλιστικά αγαθά, πράγμα που μεταδίδει τις πιο έντονες διακυμάνσεις της επένδυσης.

Η σοσιαλ-δημοκρατία, που ήταν τότε πλειοψηφική στην Ευρώπη, υπέγραψε το 1997 το σύμφωνο του Άμστερνταμ. Ο Ζοσπέν, ο γάλλος πρωθυπουργός, που μόλις είχε ανεβεί στην εξουσία, είχε συνοδεύσει την υπογραφή του με όρους, μεταξύ των οποίων βρίσκονταν η προτεραιότητα για την απασχόληση και η δημιουργία μιας «οικονομικής κυβέρνησης». Η ιδρυτική αυτή πράξη του σοσιαλ-φιλελευθερισμού συμπύκνωνε καλά το βασικό του στοίχημα: να καταστήσει συμβατό το φιλελεύθερο-μονεταριστικό δρόμο που είχε επιλεγεί για την ευρωπαϊκή οικοδόμηση με μια οικονομική πολιτική που να ασχολείται λίγο πε-

Σχήμα 3

να συνεχίσουν τις υιοθετημένες πολιτικές μεταρρύθμισης - ανεξάρτητα από μια επιδείνωση του παγκόσμιου οικονομικού κλίματος. Η επιβράδυνση της οικονομίας δεν πρέπει να οδηγήσει σε πολιτική κάμψη. Η μακροχρόνια στρατηγική που εφαρμόζουμε σήμερα είναι η μόνη δυνατή απάντηση» (2). Εάν σε αυτό προσθέσουμε τη δυσκολία να αλλάξει κανείς την πολιτική στη μέση του δρόμου, την απουσία θεσμών που να είναι σε θέση να αναλάβουν το βάρος του αναγκαίου συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και, τέλος το στενό ορίζοντα σκέψης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, μπορούμε να φοβόμαστε το χειρότερο, δηλαδή ακατάλληλες αντιδράσεις στη συγκυριακή μεταστροφή.

«Δεκάδες χιλιάδες παιδιά επιπλέον θα πεθάνουν παντού στον κόσμο, ενώ περίπου 10 εκατομμύρια άλλοι άνθρωποι κινδυνεύουν να βρεθούν κάτω από το κατώφλι της φτώχειας, με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα για να ζήσουν, εξαιτίας των τρομοκρατικών επιθέσεων»

Τζέιμς Ουώλφερσον, Πρόεδρος Παγκόσμιας Τράπεζας

ρισσότερο με τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η βελτίωση που ακολούθησε μπόρεσε να δώσει την εντύπωση πως το στοίχημα είχε κερδηθεί. Όμως, πρόκειται για μια αυταπάτη που γέννησε μια ανάκαμψη σε μεγάλο βαθμό απρόσμενη. Το οξυγόνο αυτό επέτρεψε να γίνει το ευρώ και πέρασε σε δεύτερο πλάνο τις αντιφάσεις και τα ζητήματα που δεν έχουν λυθεί. Και νά που αυτά επανέρχονται με την οικονομική επιβράδυνση. Αρχίζει να γίνεται αντιληπτό πως η αυστηρή εφαρμογή του Συμφώνου σταθερότητας ισοδυναμεί με το να ριχτεί η ευρωπαϊκή οικονομία σε σούπερ-ύφεση. Αλλά δεν υπάρχει κανένας άλλος θεσμός από την κεντρική τράπεζα για να καθοδηγήσει και να συντονίσει τη συγκυριακή πολιτική. Με λίγα λόγια, η ευρωπαϊκή οικοδόμηση είναι κωλή, κουτσά και παραμορφωμένη προς όφελος του χρηματιστηριακού καπιταλισμού. Σε όλες τις χώρες, θα εμφανιστεί το δόλημα: πως μπορούν να μειωθούν οι φόροι και ταυτόχρονα να μειωθεί και το δημοσιονομικό έλλειμμα κάτω του 1% του ΑΕΠ; Και όμως, αυτό είναι που προβλέπει το περίφημο Σύμφωνο σταθερότητας: όλος ο κόσμος αρχίζει να καταλαμβάνει πως είναι αδύνατον να εφαρμοστεί.

Αλλά η στροφή προς μια πολιτική λιγότερο οπισθοδρομική δεν είναι καθόλου εγγυημένη. Για να πάρουμε απλώς ένα παράδειγμα από πολλά άλλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η υπεύθυνη για την απασχόληση και τις κοινωνικές υποθέσεις, η Άννα Διαμαντοπούλου, πρόσφατα δήλωσε: «Η μεταρρύθμιση των αγορών απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκεται σε πορεία πραγματοποίησης. Ως τώρα τα αποτελέσματα ήταν θετικά, αλλά οι κυβερνήσεις, οι επιχειρήσεις και τα συνδικάτα θα πρέπει

Η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσίευσε πρόσφατα, στις 1 Οκτωβρίου, ένα ανησυχητικό κείμενο που αναθεωρεί προς τα κάτω το ρυθμό ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών, ο οποίος θα ήταν πλέον μόνο 2,8% το 2001 (μετά το 5,5% το 2000) και θα ξανάρχιζε να ανεβαίνει πολύ αργά το 2002 με ένα 3,5%. Ο Πρόεδρος της Τράπεζας, Τζέιμς Ουώλφερσον, πάει πιο πέρα: «Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, δεκάδες χιλιάδες παιδιά επιπλέον θα πεθάνουν παντού στον κόσμο, ενώ περίπου 10 εκατομμύρια άλλοι άνθρωποι κινδυνεύουν να βρεθούν κάτω από το κατώφλι της φτώχειας, με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα για να ζήσουν, εξαιτίας των τρομοκρατικών επιθέσεων» (3). Η θλιβερή αυτή πρόβλεψη, άξια ενός «αντι-παγκοσμιοποιητή», δείχνει πόσο πραγματική οπισθοδρομηση αποτελεί η καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, η οποία και μεταφράζεται σε αυξημένη εξάρτηση.

Για ένα μεγάλο τμήμα των χωρών του «Νότου» και της «Ανατολής», η οικονομική συγκυρία είναι απλώς το αντικατόπτρισμα, με ελάχιστο ετεροχρονισμό, της συγκυρίας των ιμπεριαλιστικών χωρών. Με άλλα λόγια, η αυτόνομη αναπτυξιακή τους ικανότητα, που θα στηριζόταν στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, είναι περίπου μηδέν. Η δυνατότητα ανάπτυξης υποτάσσεται πλήρως στην ικανότητα να έχουν καταλάβει κάποιο «κομμάτι» της παγκόσμιας αγοράς. Όσο για τις χώρες που εξαρτώνται από τις τιμές των πρώτων υλών, αυτές έχουν να υποστούν και την τάση υποχώρησης των πόρων τους. Μόνο οι χώρες που παράγουν πετρέλαιο μπορούν να επωφεληθούν από τη συγκυρία, κατά τις φάσεις αύξησης των τιμών, αλλά αυτό καταλήγει σε μια χαοτική και

ασταθή λειτουργία των χωρών αυτών. Η Αργεντινή (4) προσφέρει το οριακό παράδειγμα αυτών των απορρυθμίσεων, αλλά τι να πούμε και για την κατάσταση της Ιαπωνίας, που βρίσκεται σε στασιμότητα εδώ και 10 χρόνια, και για όλες αυτές τις χώρες που απλώς ταλαντεύονται μεταξύ εξάρτησης και περιθωριοποίησης απέναντι στις μεγάλες δυνάμεις; Η θλιβερή αυτή συγκυρία συνοδεύεται από μια γενικευμένη αμφισβήτηση της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης. Είδαμε την πολύ απαισιόδοξη σκοπιά της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μπορούμε να προσθέσουμε το εντυπωσιακό ντοσιέ του The Economist, της 27ης Σεπτεμβρίου. Το υπερ-φιλελεύθερο αυτό περιοδικό δεν απαρνείται τις πεποιθήσεις του, αλλά προτείνει μια πολύ αμυντική υποστήριξη τους, της οποίας πολύ καλό παράδειγμα δίνει ο τίτλος ενός από τα άρθρα του: «Οι αντι-παγκοσμιοποιητές βλέπουν τη συναίνεση της Ουάσιγκτον σαν μια συνομωσία με στόχο τον πλουτισμό των τραπεζιτών. Δεν έχουν απόλυτο δίκιο».

Αυτή η απώλεια νομιμοποίησης δεν είναι, ούτε αυτή, προϊόν της 11ης Σεπτεμβρίου. Είναι πολύ μακρύτερο κατάλογος των χωρών που επλήγησαν από πολύ σκληρές περιοδικές κρίσεις και που αποδίδουν, επομένως, μια πολύ χαοτική χροιά στις οικονομίες: Μεξικό, Αργεντινή, Κορέα, Ταϊλάνδη, Ρωσία, Αργεντινή και πάλι. Γίνεται προφανές ότι λίγες μόνο χώρες καταφέρνουν να τη βγάλουν καθαρή από τα παιχνίδια της παγκοσμιοποίησης και η Ευρώπη αρχίζει να ανακαλύπτει πως η παρένθεση της ωραιοποίησης της καταρρέει. Το ευρώ θα γίνει, αλλά όλες οι καμπάνιες δημοσιότητας δεν θα καταφέρουν να πείσουν τους εργαζόμενους των χωρών της ότι πρέπει να περιμένουν το οτιδήποτε από αυτό. Η Γερμανία, το μοντέλο αυτό της νομισματικής αυστηρότητας, λειτουργεί στο ραλαντί και εξακολουθεί να μην καταφέρνει να απορροφήσει την ενοποίηση της, αυτή τη «νίκη επί του κομμουνισμού». Όσο για τις ΗΠΑ, το Ελντοράτο της νέας οικονομίας ή ακόμη και τη «νέα χρυσή εποχή», είδαν να τους επανέρχεται η ύφεση, πριν ακόμα χτυπηθούν στην καρδιά της δύναμής τους.

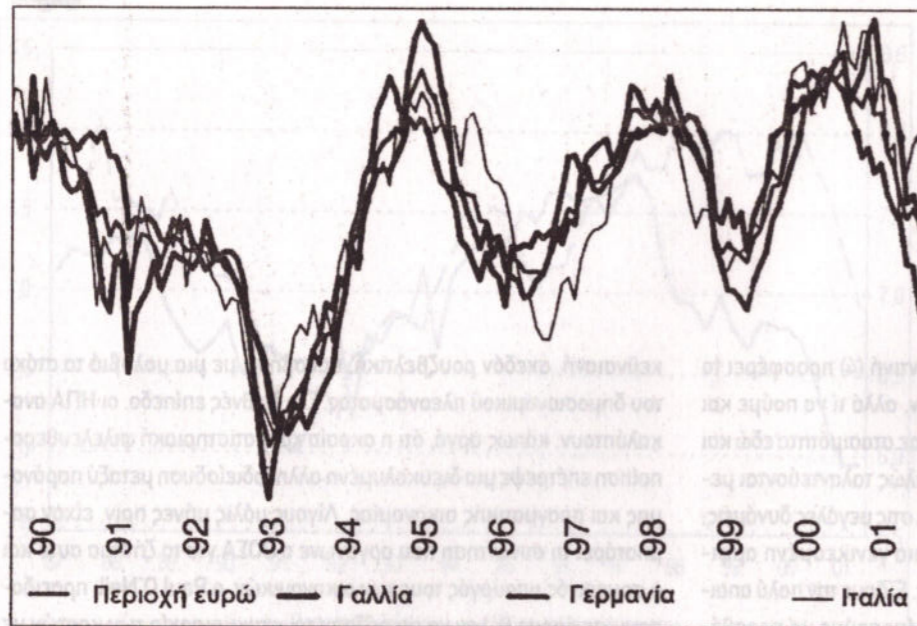
Ακόμα και η άμεση απάντηση στα πλήγματα της 11ης Σεπτεμβρίου παίρνει τη μορφή αυτοκριτικής. Στο εσωτερικό, είναι αυθόρμητα

κεϋνσιανή, σχεδόν ρουζβελτική, και σβήνει με μια μολυβιά το στόχο του δημοσιονομικού πλεονάσματος. Στο διεθνές επίπεδο, οι ΗΠΑ ανακαλύπτουν, κάπως αργά, ότι η ακραία χρηματιστηριακή φιλελευθεροποίηση επέτρεψε μια διευκολυμένη αλληλοδιείσδυση μεταξύ παράνομης και πραγματικής οικονομίας. Λίγους μόλις μήνες πριν, είχαν σαμποτάρι τη συνάντηση που οργάνωσε ο ΟΟΣΑ για το ζήτημα αυτό και ο σημερινός υπουργός τους των οικονομικών, ο Paul O'Neil, προειδοποιούσε όσους θέλαν να πειράξουν την επικυριαρχία των κρατών με πρόσχημα την καταπολέμηση του βρώμικου χρήματος και των αμφίβολων φορολογικών πρακτικών (5).

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΦΑΣΗΣ

Η πιο πιθανή προοπτική, σήμερα, είναι μια αργή βύθιση της παγκόσμιας οικονομίας που θα συνοδεύεται από έντονες υφέσεις στους πιο αδύναμους κρίκους της, ιδιαίτερα στο Νότο. Η νέα αυτή φάση, για μια ακόμη φορά, δεν δημιουργήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου, αλλά εγγρά-

Σχήμα 4

λιτική που να εξασφαλίζει καλύτερη συνοχή μεταξύ των συμφερόντων των δικών τους εθνικών καπιταλιστών. Τα κράτη θα ξανάβρισκαν σε μια τέτοια κατάσταση έναν νέο λόγο οικονομικής παρέμβασης. Στην περίπτωση της Ευρώπης, δεν είναι αδύνατον το λεπτό αυτό πέρας να δώσει την ώθηση για μεγαλύτερο συντονισμό και για ανάδυσση ενός ευρωπαϊκού καπιταλισμού που να συλλαμβάνεται πραγματικά σαν τέτοιος. Αλλά μια τέτοια γέννηση κινδυνεύει να είναι δύσκολη, γιατί θα διεξαχθεί σε ένα περιβάλλον που θα ευνοεί την ανάδυσση των αντιφάσεων μεταξύ καπιταλισμών που πλήττονται άνισα από τη συγκυριακή μεταστροφή. Από την άποψη αυτήν, ο γερμανικός καπιταλισμός έχει ήδη χάσει την πρωτοκαθεδρία του, τόσο νομισματικά όσο και χρηματοπιστωτικά, ενώ η Μεγάλη Βρετανία θα έχει όλο και περισσότερο την τάση να σφίξει την

Το κεφάλαιο αναδιρθρώνεται όπως θέλει και βγάζει όλο και πιο σημαντικά κέρδη. Αλλά η νίκη αυτή έχει το αντίτιμό της, γιατί ο καπιταλισμός δεν έχει πλέον δικαιολογίες για τη χαοτική, οπισθοδρομική και άνιση λειτουργία του.

φεται στις τάσεις που λειτουργούν σε όλη την τελευταία δεκαετία. Το ακριβές της προφίλ θα εξαρτηθεί, τελικά, από τις πολιτικές μεταβολές που αφορούν κυρίως στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ. Το ζήτημα του αν η Ευρώπη θα μπει σε ύφεση ή απλώς θα επιβραδυνθεί εξαρτάται από το βαθμό δογματισμού των διεξαγόμενων πολιτικών. Αλλά το κλειδί της κατάστασης βρίσκεται στη θέση της κυρίαρχης δύναμης των ΗΠΑ. Αυτό που εισάγει η 11η Σεπτεμβρίου είναι η ανανεωμένη δυνατότητα για τον κυρίαρχο ιμπεριαλισμό να αποφυγεί την ύφεση σε όλη της τη δυνητική έκταση, χάρη σε έναν κενύσανισμο στρατιωτικού τύπου (ανάλογου από αυτή τη σκοπιά με τον ρηγκανισμό), του οποίου η βιωσιμότητα θα στηρίζεται σε μια χρηματοδότηση που θα έχει επιβληθεί στους εταίρους τους σε όλο τον κόσμο, με άξονα γεωπολιτικές θεωρήσεις (κάπως όπως και κατά τον πόλεμο του Κόλπου).

Αντίθετα από τις θέσεις του Νέγκρι για την πλανητική αυτοκρατορία(6), το σενάριο αυτό συνεπάγεται μια επαν-επικέντρωση των ΗΠΑ στα συμφέροντα των δικών τους καπιταλιστών και στη δική της παραγωγική μηχανή. Η ενδεχόμενη ανάκαμψη θα γινόταν με τέτοιο άξονα ώστε δεν θα οφελούσε τον ανταγωνισμό. Κάπως ανάλογα και οι ειδικοί της Παγκόσμιας Τράπεζας φοβούνται, και δικαίως, ότι η μακροχρόνια δανειστική της δυνατότητα θα συρρικνωθεί και θα επικεντρωθεί κατά προτεραιότητα στις χώρες που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν σαν σκυτάλη για τις επιχειρήσεις αντιποίνων που θα αναλάβουν οι ΗΠΑ. Και, αντανάκλαστικά, αυτό θα είχε σαν συνέπεια να θέσει μια ολόκληρη σειρά χωρών σε μια κατάσταση όπου θα πρέπει να ξανα-ορίσουν μια πο-

παραδοσιακή της σχέση με τις ΗΠΑ. Η νέα φάση που ανοίγει θα πρέπει ταυτόχρονα να οξύνει τον αντιφατικό χαρακτήρα του θριάμβου του καπιταλισμού. Με μια έννοια, ο καπιταλισμός θριάμβευσε, αφού πέτυχε περίπου ό,τι ήθελε. Πάγωμα μισθών, απελευθέρωση, ιδιωτικοποίηση, ελαστικοποίηση είναι οι μεγάλες τάσεις που δουλεύουν στον κόσμο. Το κεφάλαιο αναδιρθρώνεται όπως θέλει και βγάζει όλο και πιο σημαντικά κέρδη. Αλλά η νίκη αυτή έχει το αντίτιμό της, γιατί ο καπιταλισμός δεν έχει πλέον δικαιολογίες για τη χαοτική, οπισθοδρομική και άνιση λειτουργία του. Η δεκαετία ανάπτυξης των ΗΠΑ, όπως και η ανάκαμψη των τελευταίων χρόνων στην Ευρώπη, δεν οδήγησαν σε καλύτερη κατανομή του πλούτου, ούτε σε διάχυση της κοινωνικής προόδου. Αντίθετα. Οι επιτυχίες αυτές εξακολουθούν να έχουν πάντα για αντίτιμο πρόσθετους περιορισμούς για τη μεγάλη πλειοψηφία των εργαζόμενων του πλανήτη. Μετά την κρίση, η ιδέα που κατά πολύ κυριάρχησε ήταν ότι πρέπει να εξυγιανθεί η οικονομία, για να μπορέσει να ξανα-ξεκινήσει σε νέες βάσεις. Το σχήμα αυτό έχει πάψει να λειτουργεί: οι μισθωτοί βρίσκονται απέναντι σε ένα καπιταλισμό που είναι πεπεισμένος ότι όλες οι παραχωρήσεις που του έχουν γίνει είναι πλέον κεκτημένα του που πρέπει μάλιστα να τα σπρώξει ακόμη περισσότερο. Καμία μετριοπάθεια στην πείνα του κέρδους, για να αντισταθμίσει τη μετριοπάθεια των μισθών! Κατά συνέπεια, το ζήτημα δεν είναι πλέον πόσο χρόνο πρέπει να υπομείνει κανείς πριν υπάρξει ανάκαμψη. Αυτή ήρθε και τίποτα δεν άλλαξε για τη μοίρα της πλειοψηφίας. Το μάθημα έχει ακουστεί: η κατά-

σταση των μισθωτών δεν μπορεί να βελτιωθεί παρά μόνο με την πίεση που θα καταφέρουν να ασκήσουν για να προωθήσουν τις διεκδικήσεις τους. Νά γιατί, μπορούμε να υποθέσουμε ότι θα είναι πολύ πιο δύσκολο να γίνουν αποδεκτές οι συνοδευτικές πολιτικές της αντιστροφής της συγκυρίας. Στη Γαλλία, οι τελευταίοι κοινωνικοί αγώνες ωθούνται από μια σχεδόν ηθική άρνηση των απολύσεων στις επιχειρήσεις που βγάζουν κέρδη. Η πλειοψηφική αυτή άρνηση διαγράφει την προοπτική μιας άλλης νομιμοποίησης, αντίστροφης από του κεφαλαίου, που δεν είναι δυνατόν πλέον να εξουδετερωθεί με εκκλήσεις για συμβιβασμό. Οι εκμεταλλεζόμενοι έμψαν, και σε μαζική κλίμακα, ότι ο καπιταλισμός είναι ανίκανος για αυθόρμητες αναδιανομές και ότι δεν θα πάρουν παρά μόνο αυτό που θα καταφέρουν οι ίδιοι. Αυτή η απογύμνωση θα πρέπει να διευκολύνει το πέρας από τους αγώνες αντίστασης και υπεράσπισης των περασμένων κεκτημένων προς τη διατύπωση νέων δικαιωμάτων. Η εκμάθηση της γυμνής βαναυσότητας του καπιταλισμού θα πρέπει να οδηγήσει στο σχηματισμό ενός διεθνούς συνασπισμού, όπου τα νέα κινήματα και οι νέοι κοινωνικοί φορείς θα έρθουν να αναζωογονήσουν το παραδοσιακό εργατικό κίνημα. Η προοπτική αυτή εντάσσεται απολύτως στις δυνατότητες που έχουν ανοίξει από τη νέα αυτή φάση του καπιταλισμού, έστω και αν τα επακόλουθα της 11ης Σεπτεμβρίου ανακατώσουν προσωρινά την προοπτική αυτή.

ΓΙΑ ΠΟΤΕ ΤΟ ΝΕΟ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΟ ΚΥΜΑ:

Δεν υπάρχει πλέον καμία αμφιβολία για την αντιστροφή του κύκλου. Όσο για την μετέπειτα εξέλιξη, μπορούμε να συμπυκνώσουμε τις κύριες υποθέσεις μας με τον εξής τρόπο. Η μεγάλη καταστροφή που θα ακολουθούσε την πορεία ενός τεράστιου χρηματιστηριακού κραχ, που θα το ακολουθούσε μια παγκόσμια ύφεση είναι ελάχιστα εύλογη, για δυο λόγους. Ο πρώτος είναι ότι η χρηματιστηριακή κατάρρευση έχει δυσκολέψει από την απουσία εναλλακτικών λύσεων για τους θεσμικούς επενδυτές, οι οποίοι δεν έχουν άλλες δυνατότητες από το να αγοράσουν τίτλους, στη θέση άλλων τίτλων: όμως δεν έχουν τη διάθεση να βγουν τελείως από την αγορά. Αυτό συγκροτεί ένα όριο, κάτω από το οποίο οι τιμές μάλλον δεν πρόκειται να πέσουν. Οι τελευταίες έχουν, άλλωστε, κάνει ήδη ένα μεγάλο τμήμα του δρόμου που τις οδηγεί στο να ξανακολλήσουν στην πραγματικότητα, στα fundamentals —όπως λένε. Ο δεύτερος λόγος είναι πως οι διεθνείς αστικές τάξεις απέδειξαν, τα τελευταία χρόνια, ότι ξέρουν να αντιδρούν συντονισμένα και ότι δεν διστάζουν να εφαρμόσουν ακριβώς τα εργαλεία (ένεση ρευστότητας, συναλλαγματικούς ελέγχους, κλπ.) που οι ίδιες τα καταδικάζουν κατηγορηματικά σε «τρέχουσα» περίοδο. Μια ορισμένη επαναρρύθμιση των αγορών δεν μπορεί, εξάλλου, να αποκλειστεί, εάν οι κρίσεις ακολουθούν η μια την άλλη με πολύ γρήγορη

διαδοχή. Όλα αυτά δεν μπορούν καθόλου να αποτελέσουν υποχώρηση από τις αντικαπιταλιστικές μας θέσεις, γιατί οι τελευταίες δεν ανάγονται σε προαναγγελία του μεγάλου κραχ. Αντίθετα, αναπτύσσονται πάνω στη βάση μιας κριτικής της «κανονικής» λειτουργίας του καπιταλιστικού συστήματος και καθόλου πάνω στη βάση της προσεχούς του κατάρρευσης. Από συμμετρική άποψη, η σημερινή καμψη θέτει σε αμφισβήτηση την ιδέα ότι θα είχαμε μπει σε μια νέα επεκτατική φάση, σε ένα νέο μακρόχρονο κύμα, ή σε ένα νέο κύκλο Κοντράτιεφ. Προφανώς, η σημερινή περίοδος δεν είναι μια περίοδος έντονης και τακτικής συσσώρευσης, βιώσιμης ανάπτυξης και αναδιανομής προς τους μισθωτούς των κερδών παραγωγικότητας. Οι οικονομικοί κύκλοι, όχι μόνο δεν απορροφούνται, αλλά είναι όλο και πιο έντονοι και γρήγοροι στη διαδοχή τους. Βέβαια, ο καπιταλισμός διαθέτει ένα συνολικό μοντέλο, το οποίο ορίζει μια «νέα παραγωγική τάξη»(7), αλλά αυτή είναι από της φύσης οπισθοδρομική και θεμελιώνεται σε μια άνιση αναδιανομή του πλούτου. Αυτό, βέβαια, δεν θα ενοχλούσε και πολύ το κεφάλαιο, εάν το χαρακτηριστικό αυτό δεν οδηγούσε σε μια αστάθεια της ανάπτυξης και δεν ερχόταν να διαβρώσει τα ιδεολογικά θεμέλια της κυριαρχίας του, σε τέτοιο βαθμό που δεν πρέπει να το υποτιμήσουμε. Αυτό για το οποίο θα πρέπει να είμαστε σίγουροι, πάντως, είναι ότι ο σημερινός τρόπος λειτουργίας του καπιταλισμού είναι από τη φύση του αντικοινωνικός και ότι οι μελλοντικές του επιτυχίες είναι ακριβώς ανάλογες της ικανότητάς του να επιβάλει ένα μοντέλο θεμελιωμένο σε αυξανόμενες ανισότητες. Και μόνο αυτό θα αρκούσε για να είναι κανείς αντικαπιταλιστής.

Inprecor, no463, Οκτώβρης 2001
Μετάφραση από τα Γαλλικά: Τ. Αναστασιάδης

Σημειώσεις:
(1) Michel Aglietta, Le capitalisme de demain, Note de la Fondation Saint-Simon, 1998.
(2) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 12 Σεπτεμβρίου 2001. Βλ. http://europa.eu.int/comm/employment_social/emplesf/news/emrpack2001_fr.htm
(3) "La pauvreté en augmentation au lendemain des attentats terroristes aux Etats-Unis", ανακοίνωση τύπου της Παγκόσμιας Τράπεζας, 1η Οκτωβρίου 2001. Βλ. <http://lnweb18.worldbank.org/news/pressrelease.nsf>
(4) Βλ. Eduardo Lucita, «Crise et reorganisation du mouvement social», Inprecor no 461/462 Αύγουστος- Σεπτέμβριος 2001.
(5) Βλ. Babette Stern, Paradis fiscaux: desaccord entre les Etats-Unis et l'OCDE, Le Monde, 16 Μαΐου 2001.
(6) Βλ. Michael Hardt και Toni Negru La multitude contre l'Empire, Contre Temps no 2, Σεπτέμβριος 2001, Edition Textuel, Παρίσι.
(7) Βλ. Henri Wilno Un nouvel ordre productif?, Inprecor no 451, Οκτώβριος 2000.

Οι "Ιππότες του Προφήτη" και τα λευκά κελιά

Του Σάββα Μενοίκου

Αφού τα ΜΜΕ λένε ότι οι αμερικανοί νίκησαν τους λύμπουρους στο Αφγανιστάν και ενώ δεν ξέρουμε ακόμα πως το παίζει αυτός ο μεταμοντέρνος άγιος, ο Οσάμα Μπιν Λαντεν, και οι υπόλοιποι «ιππότες του Προφήτη», ας παρακολουθήσουμε την εποχή της νίκης της Δύσης μέσα από τη βάση του δυτικού ορθολογικού πολιτισμού – τα μαθηματικά. Ας μιλήσουμε για αριθμούς λοιπόν. Οι νεκροί από την επίθεση στη Νέα Υόρκη έχουν πέσει στο μισό. Αν θυμάστε είχαμε ξεκινήσει με 40.000, πήγαμε στις 20.000 και μετά από το πρώτο σοκ κατασταλάξαμε κάπως στις 6000. Λοιπόν, τελικά, οι νεκροί είναι γύρω στις 3000. Παράξενο δεν είναι σε μια υπεραναπτυγμένη χώρα να μην μπορούν να μετρήσουν τους ανθρώπους που λείπουν σε λίγες μέρες και 3 μήνες μετά να είναι υπό συζήτηση το θέμα; Βέβαια το ότι πήρε 3 μήνες να φτάσουμε στον ακριβή αριθμό των νεκρών δεν είναι και το πιο εντυπωσιακό αν αναλογιστεί κανείς την άλλη είδηση που πέρασε στα αζήτητα, και ας την παρήγγειλε μια εφημερίδα... Λοιπόν πέσει έτσι τζαιρό επιάζετον, αν θυμάστε, το ποιός ήταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ. Από την μια ήταν ο Γκορ που είχε πάρει πάνω από 200.000 ψήφους περισσότερες από τον Μπους, αλλά λόγω του εκλογικού συστήματος το αποτέλεσμα παιζόταν στη Φλώριδα όπου υπήρχαν καταγγελίες ότι έγιναν παρατυπίες υπέρ του Μπους. Και ο Γκορ ζητούσε να ξαναγίνει καταμέτρηση των ψήφων. Η καταμέτρηση δεν έγινε – μπλοκαρίστηκε από τον αδελφό Μπους που ήταν κυβερνήτης της Φλώριδα και από το ανώτατο δικαστήριο στο οποίο είχαν πλειοψηφία οι διορισμένοι από τον πατέρα Μπους. Και τότε, όπως βλέπετε, οι αμερικανοί είχαν πρόβλημα με την αριθμητική. Όπως και να έχει το πράγμα, φέτος ολοκληρώθηκε επιτέλους η καταμέτρηση. Η εφημερίδα New York Times πλήρωσε για την καταμέτρηση των ψήφων της Φλώριδα για «ιστορικούς λόγους». Και κέρδισε ο

Γκορ. Το ότι δεν το διαβάσατε δεν είναι παράξενο. Η ίδια η εφημερίδα που πλήρωσε για την καταμέτρηση το έθαιψε. Βλέπετε σήμερα στην Αμερική δεν έχουν μόνο πρόβλημα να μετρούν, αλλά και να αμφισβητούν. Η είδηση ότι ο πρόεδρος είναι ουσιαστικά παράνομος – ή, νομικίστικα, εξελέγη παράνομα με τη βοήθεια της εξουσίας των γνωστών του, κάτι σαν ρουσφέτι δηλαδή – θα ήταν μια υπονόμηση του κλίματος δικαιολόγησης αυτής της σφαγής που εξαπέλυσαν οι πολιτισμένοι αναζητώντας σε κάποιες σπηλιές στο Αφγανιστάν τον ύποπτο για τις επιθέσεις της 11/9. Καθώς λοιπόν οι πολιτισμένοι χειροκροτούν αυτήν την επίθεση στα σπάλια, ενώ οι άνθρωποι πεθαίνουν στους καταυλισμούς προσφύγων, μπορώ να προσθέσω ακόμα ένα αριθμό από αυτούς που ξέρουν να μετρούν: σύμφωνα λοιπόν με τον ΟΗΕ κάθε μέρα πεθαίνουν 35.000 παιδιά από την πείνα... Δηλαδή την 11/9 πέθαναν 32.000 περισσό-

τεροι άνθρωποι από την ιδεολογία της αγοράς παρά από τις επιθέσεις στους πύργους του εμπορικού κέντρου.

Σε παρακαλώ αγαππτέ μου αναγνώστη/αναγνώστρια να το σταματήσουμε λίγο το μαθηματικό παιχνίδι και να το δούμε και κάπως διαλεκτικά το ζήτημα: Ζούμε, από τη μια, σε μια εποχή που συζητούμε την πιθανότητα εποικισμού άλλων πλανητών και είμαστε μπροστά σε δίλημμα για την κλωνοποίηση. Και από την άλλη, ταυτόχρονα, αφήνουμε να πεθαίνουν 35.000 από το είδος μας από την πείνα γιατί η κυρίαρχη ιδεολογία λέει ότι οι φτωχοί είναι είτε όσοι δεν προσπαθούν αρκετά, είτε όσοι (όπως τα παιδιά τα οποία ο δυτικός και μοντέρνος πολιτισμός θεωρεί απαράδεκτο να δουλεύουν και άρα δεν μπορούν να κατηγορηθούν για τεμπελιά) είναι άτυχοι και τους παίρνει το ποτάμι, διότι δεν έχουμε έξτρα λεφτά για αυτούς. Αλλά βέβαια έχουμε (σαν πολιτισμένη και τεχνολογικά αναπτυγμένη ανθρωπότητα) λεφτά για πύραυλους εναντίον των σπηλαίων και για «πόλεμους των άστρων». Αγαππτέ αναγνώστη/τρια τείνω πλέον σαφώς να δηλώσω

δημόσια ότι είχα φαντασιώσεις, «οράματα» και ορθολογικές προβλέψεις ότι αργά ή γρήγορα κάποιος θα «βομβάρδιζε» τις ΗΠΑ παρά το γεγονός ότι δεν συνάντησα ποτέ κανένα από τους αεροπειρατές. Και είμαι σχεδόν σίγουρος ότι θα ξαναγίνει αν συνεχιστεί η παρούσα κατάσταση στον πλανήτη. Νομίζω απλά ότι όποιος σκέφτηκε την 11/9 απλά επέκτεινε την τραγωδία που ήδη συμβαίνει γύρω μας. Και δεν «είμαι μαζί» με τους αμερικανούς και ο κ. Μπους ας με γράψει στον κατάλογο των εχθρών του. Θα ήταν τιμή μου. Η συμβία μου προτιμά να το θέτει πιο χιουμοριστικά: «Ο Μπιν Λάντεν είναι στην Αμερική – βομβαρδίστε τον». Ας έρθουμε λοιπόν στο Αφγανιστάν με 3 κατ'αρχήν διαδικαστικά ερωτήματα:

1. Γιατί υπήρξε αυτή η αντίδραση από μια χώρα που προσπαθεί να πείσει για (ή να ξανακερδίσει) την ηγεμονία στο παγκόσμιο σύστημα και η οποία ισχυρίζεται ότι είναι εκφραστής του ορθολογικού κόσμου; Ήταν μοντέρνα ή μεσαιωνική αυτή η αντίδραση; Γιατί απέρριψαν λ.χ. οι αμερικανοί την ιδέα που προωθούσε το Πακιστάν για δική του Μπιν Λάντεν σε ουδέτερη μουσουλμανική χώρα;
2. Γιατί επιλέχκε το Αφγανιστάν για αυτήν την στρατιωτική άσκηση; Διότι πέρα από τις υποψίες για τον Μπιν Λάντεν (οι οποίες βασιζόνταν στις δημόσιες εκκλήσεις του για «πόλεμο ενάντια στην Αμερική» και στην επαφή ενός ή έστω μερικών αεροπειρατών με το δίκτυο του) δεν φαίνεται να υπήρχε σαφής απόδειξη ότι αυτός οργάνωσε την επίθεση. Το Αφγανιστάν ήταν μια κατεστραμμένη χώρα που την κυβερνούσε μια πολιτοφυλακή νεολαίας με παιδεία κατ'αρχήν, η οποία στηριζόταν από τους πιο συνεπείς σύμμαχους των αμερικανών στην Ασία (την Σ. Αραβία και το Πακιστάν); Γιατί οι αμερικανοί επέλεξαν να βομβαρδίσουν ένα χέρσο χωράφι το οποίο έλεγχαν ήδη, έτσι και αλλιώς;

3. Τι είδους παιχνίδι είναι αυτό που παίζεται στο ίδιο το Αφγανιστάν με νίκες χωρίς μάχες, με παραδόσεις όπου οι αιχμάλωτοι φεύγουν με τα όπλα ενώ για 3 μήνες τα σύνορα με το Πακιστάν ήταν ουσιαστικά ανοικτά για όποιον ήθελε να φύγει; Αυτός που με εντυπωσίασε αυτόν τον μήνα ήταν ο Μουλλάς Ομάρ ο οποίος προτίμησε να χάσει την εξουσία και να διακινδυνεύσει την ζωή του παρά να παραδώσει ένα σύντροφο του. Ο Ομάρ μεγάλωσε στη φτώχεια, έγινε δάσκαλος του κατ'αρχήν στο χωριό του και πολέμησε τους κομμουνιστές σαν άθεους και τους ρώσους σαν εισβολείς. Τόσα έμαθε, τόσα κατάλαβε. Το 1994 ξεκίνησε με μια ομάδα μαθητών (Taliban) του για να «καθαρίσει» το Αφγανιστάν από την αθλιότητα στην οποία το είχαν ρίξει οι «αγωνιστές της ελευθερίας» των δυτικών ΜΜΕ της δεκαετίας του 80 – οι αντικομμουνιστές αντάρτες. Η εκστρατεία ξεκίνησε με την απελευθέρωση δυο κοριτσιών τις οποίες είχαν απαγάγει και βιάζαν οι «αγωνιστές». Για τον Ομάρ η μπουρκα είναι έκφραση «προστασίας και σεβασμού» για τη γυναίκα. «Διαφωνώ μεν» ριζικά αλλά νοιώθω ένα σεβασμό για τον Ομάρ... Μου φαίνεται σαν ένας έντιμος άνθρωπος σε μια εποχή γενικευμένου ψέματος. Και στη δική μου ανθρωπιστική κουλτούρα είναι ηθική υποχρέωση η υπερ-οπισση των ηττημένων, των αδικημένων και των αδύνατων. Αν ήταν να ανάψω ένα κεριά αυτήν την εποχή θα το αφιέρωνα στους τούρκους κομμουνιστές που πεθαίνουν σε απεργίες πείνας ενάντια στα πολιτισμένα ευρωπαϊκά λευκά κελιά. Και η είδηση ότι ένα 25% των κυπρίων θα ψήφιζαν ενάντια στην ένταξη στην Ευρώπη είναι ένα γοητευτικό νέο. Να λοιπόν που υπάρχουν αρκετά κομμάτια και αποσπάσματα του γαλατικού χωριού που αντιστέκεται.

Μπανανία ή νησί των πειρατών

■ Κ. Πολύ συχνά πλέον ακούμε, κυρίως από το διεθνή τύπο, για υποθέσεις που αφορούν σε παρανομίες ποινικής μορφής ή εν πάση περιπτώσει για υποθέσεις αμφίβολης νομιμότητας, όπως περιπτώσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, λαθρεμπορίου τσιγάρων, εξαγωγής χρημάτων στο εξωτερικό και ειδικά σε μυστικούς λογαριασμούς στην Ελβετία κλπ. Κοντά σε αυτά μπορούμε να προσθέσουμε και πληροφορίες που διοχετεύονται κατά καιρούς μέσα και από τον κόσμο για Κυπρίους αστούς που έκαναν τις περιουσίες σε κομπίνες σε αφρικανικές, αραβικές και άλλες χώρες. Κάποιος έγκυρος οικονομολόγος σε ιδιωτική συζήτηση μου έλεγε ότι εδώ και δεκαετίες η δουλειά των Κυπρίων επιχειρηματιών είναι να βγάδουν λεφτά στο εξωτερικό, κάτι που γίνεται και νόμιμα πλέον.

Τι άραγε μπορεί να σημαίνουν όλα αυτά αγαπητέ Σοφοκλή για το ποιόν της αστικής μας τάξης;

■ Σ. Είναι προφανές ότι στην Κύπρο λείπει η αστική τάξη με τη μεγάλη παράδοση. Τα απομεινάρια της αστικής τάξης της περιόδου της αγγλοκρατίας αποτελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου. Η πραγματική αστική τάξη της Κύπρου είναι δημιούργημα της περιόδου μετά την ανεξαρτησία, που είναι μια περίοδος με πολέμους, έντονη ανάπτυξη, τεράστια εισροή χρηματοδοτήσεων και άλλων κεφαλαίων από το εξωτερικό. Είναι νομιζω φυσικό μέσα σ' αυτές τις συνθήκες η αστική τάξη που θα δημιουργηθεί να είναι κομπιναδόρική. Εξάλλου στη φάση της συσσώρευσης κεφαλαίου ο καπιταλισμός δεν συμπεριφέρεται αναγκαστικά με νομιμότητα. Όπως τουλάχιστον έχουμε μάθει από τα γκαγκαστερικά αμερικανικά φιλμς οι μαφιόζοι του παρελθόντος είναι οι αξιοπρεπείς επιχειρηματίες του σήμερα. Το θέμα φυσικά είναι όχι το πώς δημιουργήθηκαν οι περιουσίες των σημερινών αστών, αλλά αν συνεχίζουν να λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο και αν το κράτος λειτουργεί ως μηχανισμός νομιμοποίησης τους.

■ Κ. Εν τάξει έθεσες ένα πλαίσιο ανάλυσης στερεό μεν αλλά βέβαια και πολύ γενικό. Ας πούμε ότι προσπαθώ μέσα από την εμπειρική, άτυπη και ανεπίσημη και πολυτεμαχισμένη γνώση ή πληροφόρηση που μπορεί να έχουμε, να δούμε κατά πόσο είναι δυνατόν να ισχύει ακόμα η κομπιναδόρική διάσταση της αστικής μας τάξης και βέβαια εκείνο που είναι ενδιαφέρον είναι να σκεφτούμε πώς αυτό επηρεάζει την πολιτική.

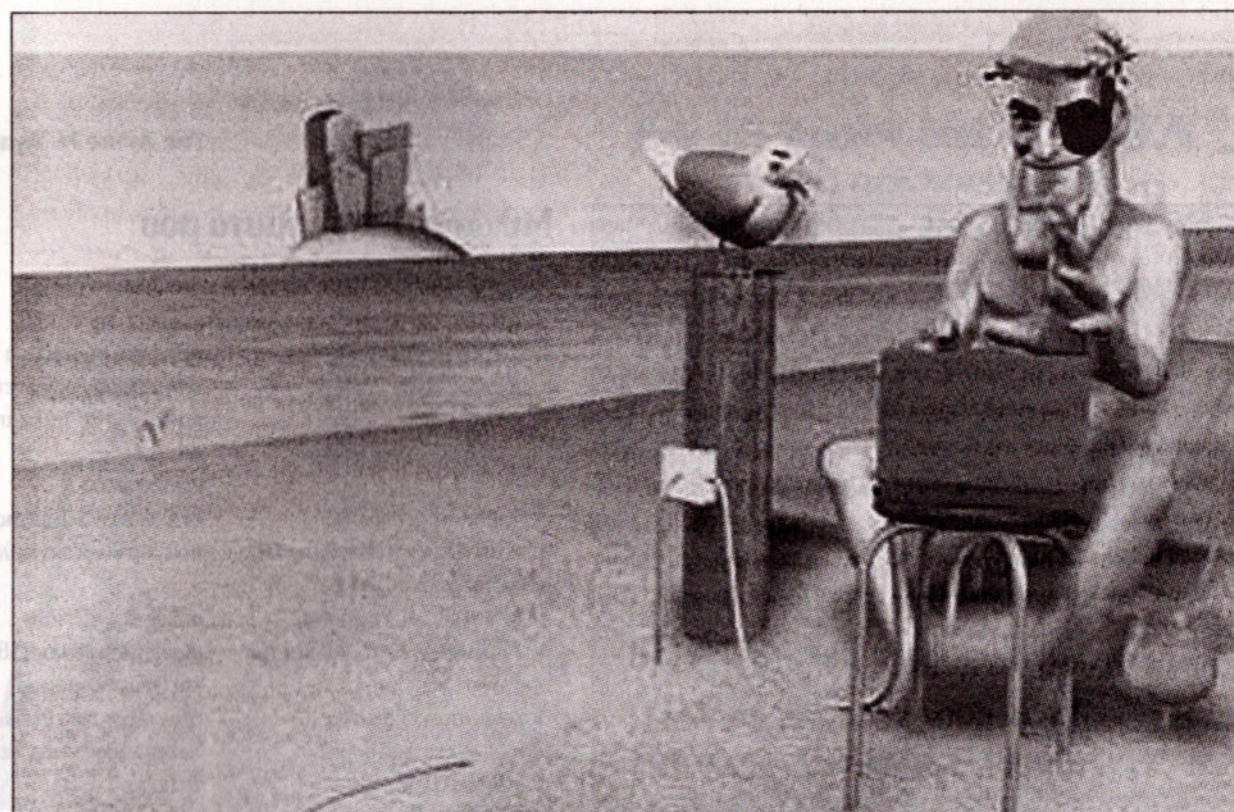
Λοιπόν κάνω την εξής υπόθεση. Οι αμερικανικές υπηρεσίες δεν θα έκαναν τον κόπο να αναφερθούν σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στη Κύπρο αν αυτό το ξέπλυμα αφορούσε μόνο ένα ψωρό δισεκατομμύριο λίρες. Γιατί ας πούμε δεν θα ενοχλούσε τα δικά τους ξεπλύματα. Εξ άλλου αν στην Κύπρο ξεπλένονταν ή ξεπλένονται λεφτά της γιουγκοσλαβικής ή ρωσικής μαφίας θα αφορούν πολύ μεγαλύτερα ποσά. Ας πούμε υποθετικά έτσι για να παίξουμε με τους αριθμούς ότι ξεπλένονται 20 δις. Ας

υποθέσουμε ότι η προμήθεια για αυτού του είδους τις ευπόληπτες εργασίες είναι 20%. Σε αυτή την περίπτωση θα διανεμόταν ένα ποσό της τάξης των 4 δις σε μια ομάδα από υψηλά και λιγότερο ψηλά οικονομικούς, πολιτικούς και άλλους παράγοντες ικανούς να φέρουν σε πέρας τη μεγάλη κομπίνια χωρίς απτά ίχνη.

■ Σ. Πραγματικά έχεις δίκαιο. Αν μιλούμε για κάποια εκατομύρια κανείς δεν θα ενδιαφερόταν. Ας δεχτούμε ότι πράγματι γίνεται ξέπλυμα αυτής της τάξης. Σε τέτοια περίπτωση αυτό που κυρίως θα ενδιέφερε αυτούς που είναι μέσα στην κομπίνια είναι η διατήρηση των μηχανισμών (υπεράκτιες εταιρίες) και των ευκαιριών που δίνονται για αξιοποίηση των κερδών τους. Δεν ξέρω τι επίδραση μπορεί να έχει πάνω στη γενική πολιτική που ακολουθείται στην Κύπρο. Ας υποθέσουμε ότι ένα μεγάλο τμήμα της πολιτικής και οικονομικής ελίτ της κυπριακής κοινωνίας είναι μέσα στην κομπίνια. Είναι φυσικό νομιζω ο βασικός πολιτικός τους προσανατολισμός να είναι η διατήρηση του κράτους κάτω από τον έλεγχο τους. Ίσως να είναι παρακινδυνευμένο αλλά μήπως η μεγάλη έμφαση που δίνεται στην διατήρηση του Κυπριακού κράτους με κάποια μορφή που να πλησιάζει τη σημερινή, ή η μη ειλικρινής διάθεση για λύση του Κυπριακού να έχει σχέση με όλα αυτά; Για ένα πράγμα είμαι σίγουρος. Ότι ο έλεγχος του κράτους που έχουν σήμερα, τους βολεύει θαυμάσια για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τους κυρίως στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Δεν νομιζω ότι θα πουλούσαν αυτό τον έλεγχο εύκολα, όπως οι πειρατές δεν θα εγκατέλειπαν εύκολα το νησί ορμητήριο τους.

■ Κ. Ομολογώ ότι δεν παρακολουθώ τη σκέψη σου. Το κυπριακό κράτος είναι χρήσιμο και για αυτούς που κάνουν νόμιμες εργασίες, κι εν πάση περιπτώσει σε περίπτωση ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

αλλά και λόγω της πίεσης που ασκείται διεθνώς νομιζω ότι αυτού του είδους οι δραστηριότητες θα μειωθούν αισθητά. Εκείνο που μπορεί να σημαίνει για το Κυπριακό είναι αντίθετα ότι το νόμιμο ή το

«πρώην» παράνομο κεφάλαιο που αυτή τη στιγμή επενδύουν προφανώς με επιτυχία στο εξωτερικό χρειάζεται όντως μια βάση ασφαλούς και ασφαλώς ευνοϊκής διαχείρισης. Ασφάλεια σημαίνει κυρίως Ευρωπαϊκή Ένωση και μια λύση ή ένα στάτους κβο που να διασφαλίζει τα ήδη υπάρχοντα, περίπου ενδεχομένως και μια διχοτόμηση ή κάτι παρεμφερές που θα μπορούσε να πλασαριστεί χωρίς μεγάλους κλυδωνισμούς. Επιπλέον για να επιστρέψουμε στη διάσταση της υποθετικής μεγάλης κομπίνας οι εμπλεκόμενοι πρέπει για λόγους αποτελεσματικότητας να ανήκουν σ' όλο το πολιτικό φάσμα ή σε μεγάλο μέρος του για λόγους αποτελεσματικότητας. Εκείνο που είναι ενδιαφέρον να δει κανένας είναι το πως καθορίζουν το πολιτικό παιχνίδι για να μένουν στην εξουσία καλυπτόμενοι και πίσω από φαινομενικά διαφορετικούς λόγους αλληλοσυμψηφισμένοι και αλληλοκαλυπτόμενοι. Σ' αυτή την περίπτωση δεν θα είχαμε απλώς μια πολιτική εξουσία η οποία εκπροσωπεί απλώς συμφέροντα μιας αστικής τάξης αλλά και μιας μαφίας. Κάτι που βεβαίως ο καθένας μας είναι έτοιμος να καταλάβει και να πιστέψει αν μιλούμε για μια χώρα της Λατινικής Αμερικής ή έστω το Λίβανο αλλά οπωσδήποτε όχι για την ηρωϊκή και μαχόμενη Ελληνική Κύπρο.

■ Σ. Μπορούμε να πούμε ότι κομπίνια που δεν ανακαλύπτεται δεν είναι κομπίνια, τουλάχιστον μέχρι να ανακαλυφθεί. Και ο έλεγχος του κράτους είναι πιο χρήσιμος σ' αυτούς που θέλουν να καλυφτούν ή να καλύψουν. Σε καμιά περίπτωση βέβαια δεν θέλω να πω ότι ολόκληρο το Κυπριακό κράτος είναι κράτος κομπίνας. Αλλά αν κοιτάξουμε λίγο τη διαπλοκή των ατόμων και των συμφερόντων υπάρχει ένα γενικό ανακάτωμα που δεν ξέρεις που τελειώνει η νομιμότητα και που ξεκινά η κομπίνια.

Έτσι παρατηρούμε φαινόμενα που παράγοντες κατηγορούνται (από ξένους δημοσιογραφικούς κύκλους κυρίως) και κανένας, ούτε πολιτειακός παράγοντας, ούτε τύπος, ούτε καν πολιτικοί —για δικά τους έστω μικροκομματικά συμφέροντα— αντιδρούν. Υπάρχει ένα διάσπαρτο κλίμα συνενοχής ή όπως παρουσιάζεται άμυνας απέναντι στις «άδικες» κατηγορίες των «κακών ξένων» που επιβουλεύονται την πατρίδα μας.

Ένα άλλο θέμα είναι το μέλλον. Αν κρίνουμε από την Μεγάλη Βρετανία που διατήρησε την οικονομική λειτουργία των Channel Islands που είναι ένας χώρος που γίνονται οι Ευρωπαϊκές κομπίνες αλλά με «μέτρο», μπορούμε να φανταστούμε την Κύπρο να λειτουργεί μέσες άκρες όπως σήμερα. Η πρόταση για τη φορολογική μεταρρύθμιση περιέχει νομιζω μια προσπάθεια να γίνει αποδεκτή μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης η λειτουργία των υπεράκτιων εταιριών.

Τώρα όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σίγουρα τους προσφέρει μια ασφάλεια. Αλλά ταυτόχρονα δημιουργεί και κάποιους κινδύνους. Και όσον αφορά την πιο σκληρή νομοθεσία και όσον αφορά τη δυνατότητα ξεγλιστρήματος. Μπορούμε άραγε να φανταστούμε να υποστηρίζεται η ένταξη από τη σημερινή ελίτ αν μέσα στους όρους ένταξης θα ήταν η διερεύνηση της πιθανής παράνομης οικονομικής δραστηριότητας των τελευταίων 20 χρόνων ας πούμε; Νομιζω ότι υποστηρίζουν την ένταξη επειδή νοιώθουν σιγουριά ότι το παρελθόν είναι καλά φυλαγμένο και το μέλλον προσφέρει σιγουριά. Στο κάτω-κάτω η ίδια αυτή ελίτ αισθάνεται ότι θα αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής ελίτ. Τι κι αν είχαν κατηγορηθεί για λαθρέμποροι; Μήπως ο Αλ Καπόνε αν δεν καταδικαζόταν δεν θα ήταν κάτι σαν τον Ροκφέλλερ; Λίγο πιο φτωχός ίσως, αλλά σίγουρα ένας ευπόληπτος επιχειρηματίας με σημαντική κοινωνική προσφορά, αν φαινόταν έξυπνος και έκανε και κάποιες δωρεές.

Καφές τούρκικος

Κλαίει ο γαλάζιος ουρανός
με δάκρυα που πέφτουν και σκεπάζουν τη διψασμένη γη
δάκρυα βαρεία που κυλούν σιγά σιγά
σαν αίμα
σαν οργισμένοι ωκεανοί που σκίζουν το χώμα
πέφτουν πάνω σε παλιά σίπια
χωρίζοντας τα δοκάρια
πάνω σε σώματα που παίζουν

Στον καφέ τον τούρκικο βρίσκεις ότι θέλεις
τον ήπια σιγά σιγά αναπολώντας τα παλιά
ανοίγοντας τις κουρτίνες της σκηνής αργά αργά
πεθύμησα να δω μια σταλιά αγάπης
όμως βρήκα τρεμάμενα χέρια πάνω σε κρύα όπλα
σε ωκεανούς από αίμα.

Οι ίκαροι της παγκοσμιοποίησης

Οικονομικές υφέσεις
Φόβοι
Τρόμοι
Καταστρεπτικές κινήσεις
Παγκοσμιοποίηση
Όμως συνεχίζουμε να ονομάζο-
με τους εαυτούς μας «ασφαλείς»

Σεπτεμβριανός είναι ο ήλιος που
ανατέλλει
Πάνω από τα νερά της Νέας Υόρ-
κης
Αγγίζοντας την κάθε γωνιά του
Μανχάτταν
Τις καϊδεύει με απαλόπτα
Αφήνοντας τόσες άλλες στη μο-
ναξιά τους-
Τις γεννήτριες των γκέτο
Σάμπως και αυτές δεν αναζητούν
τη ζεστασιά του

Η μοντέρνα αισθητική του Πα-
γκοσμίου Κέντρου Εμπορίου
Αντανακλάται παντού
Δημιουργώντας το αίσθημα του
μεγαλείου

Μέσα στον καθρέφτη δεν κα-
θρεφτίζεται πια η απεραντοσύνη
Της αυτοκρατορίας
Η ομορφιά της
Μόνο σίδερα και φωτιές
Το μεγαλείο χάνεται
Και μαζί τους και χιλιάδες
Μαζί τους πανικοβάλλει τόσους
που γίνονται
Ίκαροι

Ίκαροι
ο ήλιος τους καίει
Ή μάλλον τους λιώνει
Για πάντα

Η μοντέρνα πέτρα
τους πλακοστρώνει, μέσα στα ερεί-
πια
Για πάντα τους κοιμίζει
Για να ξυπνήσει μέσα στην Αμε-
ρική
Την ασφαλή, την παντοδύναμη
Το τρωτό αίσθημα «ανασφάλει-
ας».

Γράφτηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 2001

Της Άννας Μ. Αγαθαγγέλου

Μιλώντας στον εαυτό μου και την αδελφή μου

Εισχώρησα στο λαβύρινθο
οι πόρτες βαριές
με αράχνες που
με εμπόδιζαν στο πέρασμα

φοβάμαι να τις σπρώξω
μη κι απλώσουν τα πλοκάμια τους
και οδηγήσουν το φως
δισειδύσσουν τους σωρούς
των ερειπίων, δικά μου και των
προγόνων μου,
αρχαίοι ναοί και θέατρα
μένουν για να μας θυμίζουν
κάποια μεγαλεία
την ομορφιά, τις οικογένειές μας
κατεβαίνω σ' ένα δωμάτιο
παραμερίζοντας προσεκτικά
τους ιστούς της αράχνης

με τα μαλλιά ριγμένα πίσω
ο λαιμός μου ορθώνεται
κοιτάζοντας τα λαμπρά πετρά-
δια
κοντοστέκομαι
στα σκοτεινά δωμάτια
που μου θυμίζουν παλιές ιστορίες

σπκώνω
μια πέτρα του παρελθόντος
και ξαφνιάζομαι
όταν φευγαλέα βλέπω
το παρελθόν ν' αγγίζει
το παρόν
σήμερα αδελφή μου
έχει παρθεί το πρώτο βήμα
άραγε ξετυλίγεται ο δικός μας μύ-
θος μεσ' το δικό τους;

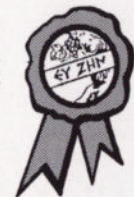
Αυτή η Γη που Ονομάζουμε Πατρίδα

Οι ανθοί των λεμονοδενδρών γέμισαν τον αέρα του Ιούλη
οι εραστές πλανεύουν ο ένας τον άλλο στον ίσκιο της λεμονιάς
καϊδολογώντας το πρόσωπο και τα μαλλιά ο ένας του άλλου
Γεμάτοι με επιθυμία, τρέχουν στην αγκαλιά ο ένας του άλλου
και τρέχουν, όλο τρέχουν, πιασμένοι χέρι-χέρι
προς τούτη τη γη που ονομάζουν πατρίδα
σιγά-σιγά ξεγυμνώνουν το πάθος τους
στο πάτωμα με τα παλιά μωσαϊκά, ανοίγοντας την αγκαλιά τους
ο ένας προς τον άλλο
μπαμ-μπουμ, μπαμ-μπουμ, στον αέρα, οι εραστές γιορτάζουν το
πάθος τους
μπαμ-μπουμ, μπαμ-μπουμ, μέσα στη φρεσκάδα του αέρα
μετατρέποντας το γέλιο τους σε πανικό
σκορπίζοντας δώρα στον αέρα και απλώνοντας στο χώμα νε-
κρά σώματα
ποταμοί αίματος βιάζονται να κλείσουν τις χαραμάδες της γης
οι Ιουλιανοί εραστές προσπαθούν να ξεφύγουν
από τούτη τη γη που ονομάζουν πατρίδα
και όμως τα δώρα στον αέρα
κομματάζουν τα σώματα τους
συντρίβοντας γι άλλη μια φορά την αδυναμία τους
σπέρνουν τα κομμάτια και πλάθοντας για πάντα
τη γη τούτη που ονομάζουν ΠΑΤΡΙΔΑ

Ένα νέο προϊόν από τη ΛΟΕΛ
σε μια πρωτοποριακή
συσκευασία πολυτελείας

Zivania de Luxe

The Divine Spirit

Η ZIVANIA De Luxe
στους 47°, φιλοδοξεί
να αποτελέσει προϊόν
αναφοράς για την
παραδοσιακή
μας παραγωγή.

Η προσεγμένη διαλογή
των στεμφύλων (Ζίβανα),
η περίτεχνη διαδικασία
απόσταξης και η
επιστημονική
παρατήρηση των
συστατικών για την
απομόνωση των
ανεπιθύμητων ουσιών,
δίνουν στην Κύπρο
ένα προϊόν απόλυτα
άξιο για ευνοϊκές
συγκρίσεις στον στίβο
των οινοπνευματωδών
οποιασδήποτε χώρας.

Πρώτη η
ΛΟΕΛ
αφού εξοπλίστηκε
κατάλληλα,
τοποθέτησε
στην αγορά τη
ZIBANA 45°
από Κυπριακές
ποικιλίες σταφυλιών,
σε άμβυκα ασυνεγούς
λειτουργίας που
κατασκευάστηκε
στη Γαλλία το 1900

ΛΟΕΛ ΛΤΔ

T.K. 139, ΤΗΛ: 05-369344, ΦΑΞ: 05-370042, ΛΕΜΕΣΟΣ

εξ υπαρχής

Πολυαγαπημένοι μου
συνδρομητές και συνδρομήτριες,
για τρίτο τώρα Δεκέμβρη νιώθω
τη θέρμη των χεριών σας
στο σώμα μου και αντικαθρεφτίζω
το ενδιαφέρον της ματιάς σας
στο πρόσωπό μου.

Θα ήταν άραγε πολύ να σας ζητήσω
να μου βρείτε ακόμα ένα
συνδρομητή/συνδρομήτρια ο καθένας σας
ή η κάθε μια σας; Τώρα που περάσαμε
τις δυσκολίες των βουνών, συνοδέψτε με
για λίγο στις δυσκολίες των πεδιάδων.